

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av kyrkolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ändring av kyrkolagen i syfte att utveckla stiftsförvaltningen och stärka stiftets ekonomiska och verksamhetsmässiga ställning. Det föreslås att ett stiftsfullmäktige inrättas för att leda stiftets verksamhet och ekonomi. Medlemmarna skall utgöras av 14 lekmän och sju präster, vilka väljs för en mandatperiod på fyra år på samma sätt som ombudena i kyrkomötet, men genom separat val. Stiftsfullmäktige skall inom sig välja en ordförande, som bör vara lekman. Biskopen och övriga medlemmar av domkapitlet, liksom även den medlem av kyrkostyrelsen som utsetts från stiftet och prästmedlemmen av kyrkostyrelsen skall ha närvaro- och yttranderätt i stiftsfullmäktige.

Stiftsfullmäktige skall enligt förslaget godkänna stiftets verksamhets- och ekonomiplan, lägga fram ett budgetförslag hos kyrkans centralfond, inrätta och dra in tjänsterna vid stiftet och för sin del godkänna stiftets budget och bokslut. I samband med centralfondens bokslut revideras och fastställs stiftets bokslut samt beviljas ansvarsfrihet. Det föreslagna stiftsfullmäktige har rätt att göra framställningar till kyrkomötet. Stiftsmötet och prosterimötet avvecklas. De ärenden som skall behandlas i stiftsfullmäktige bereds i domkapitlet, som också skall verkställa stiftsfullmäktiges beslut.

Domkapitlet föreslås bli kompletterat med en lekmanamedlem och en stiftsdekan som är präst. Lekmanamedlemmarna av stiftsfullmäktige föreslås välja domkapitlets lekmanamedlem för fyra år åt gången. Lekmanamedlemmen är förtroendevald. De tjänster som prästassessor i bisyssla vars innehavare är medlemmar av domkapitlet

kvarstår och prästmedlemmarna fortsätter som tjänsteinnehavare.

Domkapitlets rättskipningsärenden, som i huvudsak utgörs av besvär över beslut som fattats av församlingens myndigheter samt förvaltningstvistemål, överförs på den regionala förvaltningsdomstolen med undantag för de besvär som gäller underställda ärenden. I övrigt kvarstår domkapitlets uppgifter som förut. Även kyrkostyrelsens beslut skall i första instans överklagas hos förvaltningsdomstolen och först besluten av denna hos högsta förvaltningsdomstolen. Rättelseförfarandet utvidgas före besvärmöjligheten. Besvärsförbuden inom kyrkoförvaltningen minskas.

Stiftets förvaltning skall enligt förslaget liksom hittills bygga på en episkopal-synodal grund, med andra ord på biskoplig tillsyn och övervakning samt på de representativa organens beslut. Biskopen är självskriven medlem av och ordförande i domkapitlet. Dessutom sköter biskopen liksom hittills som myndighet de uppgifter som hör till biskopsämbetet. Kyrkomötets beslut om stiftsindelningen samt justering av stiftsgränserna skall inte längre underställas statsrådet för avgörande.

Som allmänna bestämmelser om förvaltningsförfarandet inom kyrkoförvaltningen föreslås den nya förvaltningslagen. Vidare föreslås att även lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet börjar tillämpas inom kyrkoförvaltningen. I propositionen föreslås också att kyrkoförvaltningen skall omfatta de förvaltningsprinciper i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män som gäller könskvotering, i kyrkliga organ. Jämställdhetslagen gäller efter detta i sin helhet kyrkoförvaltningen, om det inte är

frågan om verksamhet som ansluter sig till religionsutövning. Dessutom föreslås att det för ledningen av möten som olika organ inom kyrkoförvaltningen håller och för möjligheten att begränsa yttranderätten, i kyrkolagen tas in en bestämmelse med stöd av vilken ordföranden har nödvändiga fullmakter att sörja för mötets tillbörliga gång. Kyrkoordningens bestämmelse om förtroendevaldas rätt att få information överförs till kyrkolagen.

Den nya begravningslagen ger upphov till vissa ändringar i kyrkolagens bestämmelser

om begravningsväsendet. Syftet med förändringarna är att göra kyrkolagens bestämmelser om begravningsväsendet enhetliga med begravningslagen och att beakta grundlagens krav på författningsnivå.

Ytterligare föreslås det att de ändringar som förutsätts av att principen om s.k. sista pensionsanstalt börjat tillämpas, görs i kyrkolagen.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2004.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
ALLMÄN MOTIVERING.....	5
1. Nuläge	5
1.1. Lagstiftning och praxis.....	5
1.1.1. Stiftens administrativa struktur och uppgifter	5
1.1.2. Stiftens ekonomi.....	6
1.1.3. Kyrkoförvaltningens bestämmelser om förvaltningsförfarande.....	7
1.2. Bedömning av nuläget	7
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	8
2.1. Allmän utveckling av stiftsförvaltningen.....	8
2.1.1. Stiftsfullmäktige.....	8
2.1.2. Domkapitlet och biskopen.....	8
2.1.3. Stiftsekonomin	9
2.2. Ändringssökande genom kyrkobesvär, utvidgat rättelseförfarande samt besvärstförbud	9
2.2.1. De allmänna principerna för det kyrkliga rättskipningssystemet	9
2.2.2. Behandlingen av kyrkliga ärenden i förvaltningsdomstolarna	11
2.2.3. Behörig förvaltningsdomstol.....	12
2.2.4. Kyrkostyrelsen	13
2.2.5. Behandlingen av anhängiggjorda rättskipningsärenden	14
2.2.6. Besvärstförbud	14
2.3. Grundande och indragning av stift samt ändring av stiftsgränserna	15
2.4. Andra ändringar som anknyter till utvecklandet av stiftets förvaltning.....	15
2.5. Beaktandet av förvaltningslagen i kyrkoförvaltningen.....	16
2.6. Kvinnors och mäns medlemskap i olika organ	16
2.7. Förtroendevaldas rätt att få information	17
2.8. Ledandet av de kyrkliga organens möten samt begränsningar i yttranderätten	17
2.9. Kyrkolagens bestämmelser om begravningsväsendet	17
2.10. Omfattandet av principen om sista pensionsanstalt i kyrkoförvaltningen.....	18
3. Propositionens verkningar	18
3.1. Verkningar i fråga om organisation och personal.....	18
3.2. Ekonomiska verkningar	19
3.3. Samhälleliga verkningar	19
4. Beredningen av propositionen	19
5. Samband med andra propositioner.....	20
DETALJMOTIVERING.....	21
1. Lagförslag.....	21
2 kap. Kyrkolagen och andra författningar som gäller kyrkan	21

3 kap.	Kyrkans administrativa och språkliga indelning	21
6 kap.	Tjänsteinnehavare och arbetstagare.....	21
7 kap.	Allmänna stadganden.....	21
10 kap.	Kyrkorådet.....	21
15 kap.	Församlingens ekonomi	21
16 kap.	Kyrkböckerna och församlingens arkiv	22
17 kap.	Begravningsväsendet.....	22
IV AVD.	STIFTETS FÖRVALTNING.....	25
17 a kap.	Allmänna bestämmelser	25
17 b kap.	Stiftsfullmäktige.....	26
18 kap.	Biskopsämbetet.....	27
19 kap.	Domkapitlet.....	27
20 kap.	Kyrkomötet	30
22 kap.	Kyrkostyrelsen, kyrkans centralfond och kyrkans avtalsdelegation...31	
23 kap.	Disciplinärt förfarande	31
24 kap.	Underställning och ändringssökande.....	31
25 kap.	Kompletterande stadganden	37
26 kap.	Ikraftträdelse- och övergångsstadganden	39
2.	Ikraftträdande.....	39
LAGFÖRSLAGEN.....		41
	om ändring av kyrkolagen.....	41
BILAGA.....		56
PARALLELLTEXTER.....		56
	om ändring av kyrkolagen.....	56

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

1.1.1. *Stiftens administrativa struktur och uppgifter*

Landet är enligt 3 kap. 1 § kyrkolagen (1054/1993) för den kyrkliga förvaltningen indelat i stift. Stiftet bildas av sina församlingar och kyrkliga samfundigheter. Beslut om grundande och indragning av stift samt om ändringar av stiftsgränserna fattas av kyrkomötet. Besluten skall underställas statsrådet för avgörande. Stiftet är indelat i prostier. Om prostiindelningen beslutar domkapitlet.

Stiftet är en enhet inom den administrativa indelningen utan status som rättssubjekt. Stiftets ledningsuppgifter och andra uppgifter sköts av biskopen, domkapitlet och stiftsmötet. Prostiets uppgifter sköts av kontraktsprosten och prostimötet.

Biskopen leder förvaltningen i sitt stift samt övervakar församlingarnas och prästernas verksamhet med stöd av 18 kap. 1 § kyrkolagen. I 18 kap. 1 § kyrkoordningen (1055/1993) regleras biskopens tillsynsuppgift närmare. Biskopen utövar den högsta tillsynen över församlingarna och prästerna. Biskopen ser till att Guds ord predikas i enlighet med kyrkans bekännelse, att sakramenten förvaltas rätt, att gudstjänsterna förrättas enligt gällande bestämmelser, att undervisningen i den kristna läran sker på rätt sätt, att kyrkans och församlingarnas förvaltning iaktar gällande bestämmelser, att prästerna och församlingarnas övriga tjänstemän är oförvitliga i sin lära och förhåller sig kristligt i sitt leverne samt att även allt annat som hör till själavården och den kristliga ordningen inom kyrkan sker på ett riktigt sätt. Biskopen förrättar vigningar och tjänstetillsättningar. Biskopen behandlar därtill de ärenden som enligt kyrkolagen och kyrkoordningen biskopen ensam beslutar om.

Domkapitlet har enligt 19 kap. 1 och 5 § i

uppgift att omhändera den kyrkliga förvaltningen och verksamheten i stiftet samt som rättskipningsmyndighet avgöra härtill anslutna rättskipningsärenden. Viktigast av de ärenden som behandlas i domkapitlet är de som ansluter sig till personalförvaltningen i fråga om prästerskapet och kantorerna, de som ansluter sig till församlingsförvaltningen och som underställs domkapitlet samt utlåntandena i vissa förvaltningsärenden. Mängden rättskipningsärenden är liten. Dessutom sköter domkapitlet i allt större utsträckning planering och utbildning som ansluter sig till stiftsverksamheten samt främjar församlingarnas gemensamma verksamhet.

Inom kyrkoförvaltningen kan rättelse yrkas bara i beslut av domkapitlets tjänsteinnehavare samt i domkapitlets valförslag i kyrkoherdeval. Församlingarna tillämpar inte samma rättelseförfarande som kommunalförvaltningen. På församlingarnas nivå gäller ett internt besvärsförfarande för församlingarnas förvaltningsorgan så att beslut på direktions- och tjänsteinnehavarnivå överklagas utan rättelseförfarande hos ett högre förvaltningsorgan i församlingen eller den kyrkliga samfundligheten, dvs. hos kyrkorådet, församlingsrådet eller gemensamma kyrkorådet, medan deras beslut överklagas hos domkapitlet. Inte heller för beslut som fattats av kyrkostyrelsens tjänsteinnehavare finns det något rättelseförfarande, utan de överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen.

I kyrkolagen samt kyrkoordningen, som utfärdats med stöd av ett bemyndigande i kyrkolagen, finns tämligen många besvärsförbud. De gäller främst kyrklig verksamhet, och dessutom finns besvärsförbud bl.a. för att göra det möjligt att ostört förrätta församlingsval i vissa situationer. Besvärsförbuden vid sådana beslut av kyrkostyrelsen och domkapitlet som ansluter sig till besättning av tjänster iaktar för sin del motsvarande principer i statstjänstemannalagen (750/1994).

Ordförande i domkapitlet är biskopen, me-

dan domprosten är vice ordförande och två prästassessorer och en lagfaren assessor de övriga medlemmarna. Domkapitlet förordnar för fem år åt gången fem präster och två jurister till adjungerade medlemmar.

Det årliga stiftsmötet, som i regel hålls under en dag, främjar det kyrkliga arbetet i stiftet. Stiftsmötet har rätt att göra framställningar till kyrkomötet. Medlemmar av stiftsmötet är biskopen som ordförande, domkapitlets övriga medlemmar, de ombuden vid kyrkomötet och den medlem av kyrkostyrelsen som valts från stiftet samt de ombud för prästerna respektive lekmännen som väljs inom de olika prosterierna.

Prosterimötets uppgift är att främja det kyrkliga arbetet i prosteriet. Prosterimötet sammanträder en gång om året före stiftsmötet, till vilket det kan göra framställningar. Medlemmar av prosterimötet är kontraktsprosten som ordförande, församlingarnas utsedda lekmannaombud, kyrkoherden i varje församling samt den ledande tjänsteinnehavaren för ekonomiförvaltningen i varje församling eller kyrkliga samfällighet, ombuden för församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas övriga personal i huvudsyssla samt de ombud vid kyrkomötet och stiftsmötet som valts från prosteriet.

Synodalmötet är ett möte för stiftets präster och lektorer. På mötet handläggs teologiska frågor ävensom ärenden rörande församlingarnas vård samt kyrkans övriga verksamhet och förvaltning. Synodalmötet avger även utlåtanden till kyrkomötet som detta bett om. Till mötet, som hålls vart sjätte år, kallas alla präster och lektorer i stiftet. Extra synodalmöte kan ordnas däremellan. Ordförande för synodalmötet är stiftets biskop, i ärkestiftet ärkebiskopen. Bestämmelserna om stiftet, prosterimötet och synodalmötet ingår i kyrkoordningen.

Uppgifterna inom de olika organen inom stiftsförvaltningen beskrivs mer detaljerat i stiftsförvaltningskommitténs betänkande (Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto, Sarja A 1998:1).

1.1.2. *Stiftens ekonomi*

Utgifterna för stiftsförvaltningen finansieras med stöd av 22 kap. 6 § kyrkolagen näs-

tan helt med budgetmedel för kyrkans centralfond. Enligt paragrafen används centralfondens medel bl.a. för utgifterna för domkapitlet och för stifts- och synodalmötena samt för arvoden för uppgifter som hör till tjänsten som kontraktsprost. Stiftens utgifter står för ca fem procent av centralfondens budget. Kyrkostyrelsen beviljar dessutom domkapitlet rätt att bära upp flera kollektor om året för utgifter för stiftarbete. Utöver detta har vissa domkapitel i någon mån inkomster av donationsegendom samt understödsinkomster som församlingarna betalar. Betydelsen av avgiften för användning av domkapitlets sigill på ämbetsbetyg är mycket obetydlig. En del av domkapitlets inkomster finns fonderad på olika fondkonton. Domkapitlets rätt att bära upp cirkuläravgift hos församlingarna upphörde vid utgången av 1999. Sedan ingången av 1997 har staten inte längre överhuvudtaget finansierat domkapitlet.

De fastigheter och lokaler som domkapitlet använder eller som är biskopsbostäder är aningen i kyrkans ägo eller hyreslokaler. För utgifterna för dessa fastigheter och lägenheter svarar kyrkans centralfond. Biskoparna har tjänstebostad som löneförmån. Om en biskop beviljats rätt att bo i egen bostad, betalas ersättning för den förlorade naturaförmånen.

Domkapitlet gör sina budgetframställningar till kyrkostyrelsen inom ramarna för de allmänna budgetprinciperna. Kyrkostyrelsen tar in framställningarna i sin egen framställning om budgeten för kyrkans centralfond för godkännande av kyrkomötet. Kyrkostyrelsen inrättar och drar in domkapitlets tjänster inom ramarna för de anslag som kyrkomötet godkänt och utifrån domkapitlets framställningar. Sedan 1997 är alla tjänster vid domkapitlet med hänsyn till den tjänstemannarättsliga ställningen tjänster som inrättats för specialuppgifter inom kyrkan. I fråga om omkostnadsanslag beslutar domkapitlet själva. Revisionen är ordnad så att övervakningen av de anslag som domkapitlet anvisats ur kyrkans centralfond omfattas av revisionen av kyrkans centralfond, men domkapitlets fonder revideras av revisorer som utsetts av domkapitlet.

1.1.3. *Kyrkoförvaltningens bestämmelser om förvaltningsförfarande*

I förvaltningen av den evangelisk-lutherska kyrkan iakttas i regel lagen om förvaltningsförfarande från 1982 (598/1982), som började beaktas i kyrkoförvaltningen i 1993 års kyrkolag. Den grundläggande bestämmelsen om detta finns i 25 kap. 5 § kyrkolagen. Enligt den skall lagen om förvaltningsförfarande iakttas när ett förvaltningsärende handläggs av en myndighet i kyrkan, i en församling eller i en kyrklig samfällighet, om inte något annat följer av kyrkolagen. Dock tillämpas inte 10 § 1 mom. 5 a-punkten om tjänstemannajäv i kyrkan, en församling eller kyrklig samfällighet. Likaså utan hinder av vad som bestäms i 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten om jäv, kan en förtroendevald i kyrkostyrelsen samt en tjänsteinnehavare och arbetstagare handlägga pensionsärenden som grundar sig på pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) eller lagen om familjepensioner inom den evangelisk lutherska kyrkan (258/1970) eller sådana frågor som ansluter sig till ordnande av pensionskydd och som gäller en sådan församling, kyrklig samfällighet eller en kyrklig förening, stiftelse eller annan sammanslutning eller en sådan tjänsteinnehavare eller arbetstagare som är anställd av dessa, som ingått ett pensionsavtal med kyrkostyrelsen.

Med stöd av 25 kap. 4 § 3 mom. och 6 § kyrkolagen iakttas även lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) samt lagen om översändande av handlingar (74/1954) i kyrkoförvaltningen.

1.2. **Bedömning av nuläget**

Stiftets principiella ställning i förhållande till kyrkomötet, biskopsmötet, kyrkostyrelsen och församlingarna behöver inte ändras. Likaså är stiftets episkopal-synodala förvaltnings- och verksamhetsprincip ett sådant väsentligt grundelement i stiftsförvaltningen som inte som sådant behöver ändras.

Däremot finns det behov att utveckla stiftens i årtionden oförändrade interna förvaltning. Stiftens verksamhet inom olika delområden av kyrkolivet har de senaste decennierna utvecklats och breddats avsevärt. Att

kostnaderna för domkapitlen helt har överförts på kyrkan och att domkapitlens personal har fått en enhetlig juridisk ställning, har gjort det möjligt att bättre samordna, planera och rationalisera domkapitlens personalförvaltning och ekonomi. Stiftens ekonomiska självständighet har dock upplevts som otillräcklig när det gäller att inrätta tjänster och bestämma om fokusering och finansiering av verksamheten.

Bland medlemmarna av domkapitlet finns inga lekmän, med undantag för den lagfarna assessorn, som dock främst betraktas som en juridisk sakkunnigmedlem. Domkapitlet saknar helt förtroendemannaelementet, i motsats till de flesta andra kyrkliga förvaltningsorgan. Vid biskopsmötet finns representanter som är förtroendevalda, men eftersom mötet hålls en gång om året och i regel under en enda dag anses det varken tillräckligt ändamålsenligt eller effektivt. Det har därför uppstått ett behov att stärka de förtroendevaldas möjligheter att påverka och delta i stiftens verksamhet.

Skötseln av domkapitlens rättskipningsuppgifter kräver alltför mycket resurser i förhållande till mängden ärenden. I praktiken försvårar dessa uppgifter den lagfarna assessorns möjligheter att ge församlingarna juridiska råd och upplysningar till följd av en eventuell risk för jäv på grund av besvär. Utvecklingen av förvaltningslagskipningen de senaste åren har satt press på domkapitlen, som inte har yrkesdomare eller särskilda föredragande, utan medlemmarna har blivit tvungna att sköta även dessa uppgifter. Domkapitlen har åsidosatts i den senaste tidens utveckling av systemet för förvaltningslagskipning.

I kyrkliga rättskipningsärenden är besvärsvägen i förvaltningsdomstolarna kortare än inom andra motsvarande sektorer. Kyrkostyrelsens och domkapitlets beslut överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen. I ärenden som gäller en präst kan biskopens ställning som medlem av domkapitlet vara problematisk när biskopen samtidigt skall utföra sin biskopliga tillsynsuppgift som prästens andliga förman. De talrika besvärslösa i kyrkoförvaltningen har också väckt uppmärksamhet och kritik.

Att prosterimötenas verksamhet regleras

genom bestämmelser på en nivå som kyrkoordningens har ansetts begränsande och onödigt. Samarbets- och utbildningsfrågor borde kunna skötas mer ändamålsenligt och flexibelt än för närvarande.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Allmän utveckling av stiftsförvaltningen

2.1.1. *Stiftsfullmäktige*

I propositionen föreslås att ett nytt organ inrättas för att leda stiftets verksamhet och ekonomi, nämligen ett stiftsfullmäktige. Dess mandattid skall sammanfalla med kyrkomötets mandattid, dvs. fyra år med början den 1 maj. Stiftsfullmäktige skall bestå av 14 lekmanamedlemmar och 7 prästmedlemmar. De olika kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsråden föreslås välja lekmanamedlemmarna av stiftsfullmäktige. Stiftets prästerskap väljer prästmedlemmarna i fullmäktige. I valet iakttas samma förfarande och tidtabell som vid valet av kyrkomötesombud. I praktiken väljs både kyrkomötesombuden och stiftsfullmäktigemedlemmarna vid samma valförrättning. I Borgå stift skall en av lekmanamedlemmarna i stiftsfullmäktige väljas från de åländska församlingarna. Till Uleåborgs stiftsfullmäktige väljer sametinget en samisk lekmanamedlem. Stiftsfullmäktige väljer inom sig en ordförande, som skall vara lekman. Till vice ordförande kan väljas antingen en präst eller lekman.

Det är kyrkomötet som beviljar omkostnadsanslagen för stiftet. Stiftsfullmäktige föreslås godkänna stiftets verksamhets- och ekonomiplan, inrätta och dra in domkapitlets tjänster samt godkänna stiftets budget och bokslut. Dessutom skall stiftsfullmäktige godkänna verksamhetsberättelsen över den föregående räkenskapsperioden. Dessa uppgifter föreslås bli överförda på stiftsfullmäktige från domkapitlet och kyrkostyrelsen. Stiftsfullmäktige skall ha rätt att göra framställningar till kyrkomötet. Denna uppgift överförs på stiftsfullmäktige från stiftsmötet, som föreslås bli indraget. Stiftsfullmäktiges

lekmanamedlemmar skall välja domkapitlets lekmanamedlem. Stiftets bokslut skall revideras och fastställas och ansvarsfrihet beviljas i samband med bokslutet för kyrkans centralfond på kyrkomötet.

Att ett stiftsfullmäktige inrättas i stället för stiftsmötet, som sammanträder en gång om året, är motiverat om man vill stärka och utveckla stiftens egen verksamhet och anslagsanvändning. Stiftsmötena har inte svarat mot de uppställda målen, utan blivit alltför lösräckta. Stiften är stora regionala enheter med mellan 24 och 94 församlingar och hundratusentals medlemmar av kyrkan. Det är således ändamålsenligt att församlingarnas förtroendevalda får större beslutanderätt i ärenden som gäller stiftet.

Den medlem i kyrkostyrelsen som väljs från stiftet skall ha närvaro- och yttranderätt, men inte rösträtt i stiftsfullmäktige. Prästmedlemmen i kyrkostyrelsen skall ha denna rätt i det stift som prästen tillhör enligt 5 kap. 10 § kyrkoordningen. Också ärkebiskopen, biskopen och de övriga medlemmarna av domkapitlet skall ha närvaro- och yttranderätt.

Stiftsfullmäktige väntas sammanträda mellan två och fyra gånger om året beroende på antalet aktuella ärenden. I detta hänseende kan det finnas skillnader mellan stiften.

2.1.2. *Domkapitlet och biskopen*

Domkapitlet skall bereda de ärenden som kommer till stiftsfullmäktige och verkställa dess beslut. Frånsett rättskipningsärenden och de i föregående avsnitt förklarade uppgifter som föreslås bli överförda på stiftsfullmäktige, förblir domkapitlets uppgifter i övrigt oförändrade.

Domkapitlets sammansättning föreslås bli ändrad så att lekmanamedlemmarna av stiftsfullmäktige väljer en lekmanamedlem till domkapitlet och dennas ställning där är förtroendevald. Tjänsterna som prästassessor i bisyssla kvarstår och prästassessorerna fortsätter som medlemmar i domkapitlet som förut. Eftersom benämningen assessor hänför sig till en tjänstebenämning som inte används om förtroendevalda och inte heller förlänas som titel, frånsett vissa undantag sedan gammalt, föreslås det att benämningen präst-

assessor alltså används om domkapitlets prästmedlem. Den nya lekmannamedlemmen föreslås däremot bli kallad medlem. En lagfaren assessor skall vara medlem av domkapitlet liksom för närvarande. Generalsekretären som svarar för stiftets verksamhet föreslås bli medlem av domkapitlet och få tjänstebenenämningen stiftsdekan.

Domkapitlets sammansättning blir alltså följande: biskopen såsom ordförande, domprosten såsom vice ordförande, två prästassessorer, som väljs av prästerna och lektorerna i stiftet, en lekmannamedlem, som väljs av lekmannamedlemmarna i stiftsfullmäktige, domkapitlets lagfarna assessor och stiftsdekan. Domkapitlets tjänsteinnehavare skall vara beredare, föredragande och sekreterare.

2.1.3. *Stiftsekonomin*

Kyrkomötet skall enligt förslaget bevilja medel för stiftets utgifter i budgeten för kyrkans centralfond på samma sätt som för närvarande. Utifrån domkapitlets beredning lägger stiftsfullmäktige fram ett förslag till följande års budget hos kyrkostyrelsen utgående från stiftets verksamhets- och ekonomiplan. Verksamhets- och ekonomiplanen för kyrkans centralfond skall uppta ett avsnitt om stiftets verksamhet och ekonomi under planeringsperioden. Centralfonden och i sista hand kyrkomötet måste bereda sig på att finansiera stiftets verksamhet så att anslagen för stiftet stämmer överens med de medel som är disponibla för kyrkans övriga verksamhet. Därmed fortsätter nuvarande planeringspraxis i huvuddrag som förut.

Vid användningen av de anslag som stiftet har beviljats har stiftet prövningsrätt. Stiftsfullmäktige kan göra en mer detaljerad indelning av allokeringen av omkostnadsanslagen. Stiftsfullmäktige tar av kyrkostyrelsen över rätten att inrätta och dra in domkapitlets tjänster eller vidta andra tjänstearrangemang i domkapitlet inom anslagsramarna. Eftersom omkostnadsanslagen emellertid hänför sig till de grundläggande riktlinjerna för verksamhets- och ekonomiplanen, blir den faktiska rörelsefriheten inte nödvändigtvis väsentligt mycket större än för närvarande.

Revisionen av de medel som stiftet har beviljats utförs vid den övriga revisionen av

kyrkans centralfond. Kyrkomötet väljer på basis av anbud en revisionsorganisation med anställda som är auktoriserade revisorer för det egentliga arbetet. Även revisionen av domkapitlets donationsmedel utförs vid samma tillfälle. Stiftsmötet skall för sin del godkänna stiftets bokslut. Kyrkomötet beviljar för stiftets del ansvarsfrihet på samma sätt som för närvarande.

2.2. **Ändringssökande genom kyrkbesvär, utvidgat rättelseförfarande samt besvärshöjning**

2.2.1. *De allmänna principerna för det kyrkliga rättskipningssystemet*

Det föreslås att domkapitlets rättskipningsuppgifter överförs på den regionala förvaltningsdomstolen. Till uppgifterna som föreslås bli överförda hör de besvär som för närvarande behandlas i domkapitlet, med undantag för besvär över beslut som underställts domkapitlet, klagomål som anförts hos domkapitlet i form av extraordinärt rättsmedel samt förvaltningstvistemål som grundar sig på kyrkolagen eller kyrkoordningen. Vidare föreslås att domkapitlets beslut överklagas hos förvaltningsdomstolen. För närvarande överklagas domkapitlets beslut direkt hos högsta förvaltningsdomstolen och i vissa fall yrkas rättelse hos domkapitlet. Ändringssökande i beslut av det nya stiftsfullmäktige skall följa samma besvärsväg.

Besvär i underställda ärenden skall fortfarande enligt den allmänna principen höra till den myndighet som fastställt beslutet. Underställning är ett förvaltningsförfarande som bygger på ändamålsenlighetsprövning, och besvär som anförts i samband med underställning baserar sig förutom på laglighetsgrunden ofta just på ändamålsenlighets-synpunkter. Sålunda skall domkapitlet alltså behandla dessa besvär i underställda ärenden.

Rättelseförfarandet föreslås bli utvidgat så att rättelse i beslut av kyrkostyrelsens ämbetskollegium och tjänsteinnehavare, en direktion i stiftet, domkapitlets tjänsteinnehavare och av kyrkoherden som myndighet samt i beslut på råds-, direktions- och tjänsteinnehavarnivå inom församlingsförvaltning-

en skall yrkas inom förvaltningen innan beslutet överklagas hos den regionala förvaltningsdomstolen. Förfarandet motsvarar det förfarande som bestämmelserna om kommunalförvaltningen föreskriver och som också tillämpas på många håll inom den övriga förvaltningen.

Dessutom föreslås att det disciplinära förfarandet utvecklas så att det i varje stift utnämns ett undersökningsombud för fyra år åt gången. Domkapitlet kan inte självt utföra förberedande undersökning, och kontraktsprosterna och församlingarna klarar inte alltid dylika ärenden på ett tillfredsställande sätt. Undersökningsombuden föreslås vara avlönade med arvode.

Enligt huvudbestämmelsen i 7 § förvaltningsprocesslagen (586/1996) kan besvär över en statlig förvaltningsmyndighets beslut anföras hos de regionala förvaltningsdomstolarna, som finns i Helsingfors, Åbo, Vasa, Tavastehus, Kouvola, Kuopio, Uleåborg och Rovaniemi samt på Åland i samband med Ålands tingsrätt. Enligt kommunallagen (365/1995) överklagas beslut av kommunala myndigheter likaså i första instans hos förvaltningsdomstolen. Undantag är endast beslut av statsrådet och ministerierna, som överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen. Det gällande förfarandet, där beslut av domkapitlet och kyrkostyrelsen överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen står inte i samklang med det allmänna förvaltningsbesvärssystemet.

Reformförslaget iakttar de den senaste tiden etablerade principerna om hur rättsskyddet inom förvaltningen skall utvecklas. Tidigare byggde rättsskyddet i förvaltningen i hög grad på den numera upphävda lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/1950). Då förvaltningsdomstolarna i lägre instans, länsrätterna grundades först 1955, byggde systemet för ändringssökande i princip främst på internt ändringssökande. Enligt lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden överklagades beslut av en lägre förvaltningsmyndighet hos en högre förvaltningsmyndighet och beslut av en högre förvaltningsmyndighet hos högsta förvaltningsdomstolen. Situationen var densamma även i det kyrkliga systemet för ändringssökande. Redan länge har det dock varit ett utveck-

lingsmål att besvären skall avgöras av förvaltningsdomstolarna, vilket har utretts i flera kommissioner. Måluppfyllelsen har påskyndats av bestämmelserna om grundläggande rättigheter i regeringsformen och senare i grundlagen samt av Europeiska människorättskonvention (Fördr S 63/1999).

I grundlagen stärks allt tydligare rättsstatsprincipen och ett tydligt domstolsväsen och system för ändringssökande. Grundlagens 98 § innehåller grundläggande bestämmelser om de allmänna förvaltningsdomstolarna och även om de regionala förvaltningsdomstolarna. Detta har gett en än mer stabil grund för utvecklandet av förvaltningslagskipningen.

Ändringssökande inom förvaltningen fyller inte heller de krav som 21 § grundlagen och artikel 6 i Europeiska människorättskonvention ställer på behandling av ärenden i domstol eller andra oavhängiga rättskipningsorgan. Domkapitlet är inte ett sådant oavhängigt eller opartiskt rättskipningsorgan som avses i grundlagen och Europeiska människorättskonvention där det är möjligt att trygga alla garantier för en rättvis rättegång enligt dessa grundläggande principer. När det gäller innehållet i domkapitlets rättskipning finns det i och för sig ingenting att anmärka på, men de grundläggande principerna för hur utövandet av domsrätten skall utvecklas har gjort de föreslagna ändringarna nödvändiga.

Ändringsförslagen kan granskas även med tanke på den allmänna utvecklingen av domkapitlets ställning. I de senaste årens revideringar av kyrkolagen har domkapitlet överförts på kyrkans ansvar och deras ställning även som andliga centrum i stiftet har stärkts. Utvecklingen av stiftsförvaltningen samt förtydligandet av kyrkans särställning och självstyrelse har varit ett led i en större helhet för att förtydliga förhållandena mellan staten och kyrkan i förvaltningsärenden. Samtidigt har det blivit allt mer logiskt att de allmänna frågorna vid ändringssökande även i beslut av kyrkans organ ordnas på ett enhetligt sätt som är anpassat till utvecklingen av domstolsväsendet i övrigt. På samma gång bör man beakta de kyrkliga ärendenas speciella karaktär och säkerställandet av nödvändig sakkunskap i förfarandet.

Med hänvisning till vad som anförts ovan föreslås att systemet för det kyrkliga änd-

ringssökandet utvecklas enligt de allmänna förvaltningsrättsliga principerna så att ändringssökande inom förvaltningen frångås och besvären styrs till förvaltningsdomstolarna.

När förvaltningsprocesslagen stiftades förutsatte riksdagen att man inom varje förvaltningsområde skulle granska vilka gällande lagar och författningar som stadgar om besvär förfarande och samordna dem med förvaltningsprocesslagen. Det har alltså i lagstiftningsarbetet varit meningen att ändringssökande i förvaltningsärenden skall koncentreras till förvaltningsdomstolarna.

I 8 § förvaltningsprocesslagen togs in en hänvisning till systemet för ändringssökande enligt kyrkolagen. Så innehåller också 24 kap. kyrkolagen grundläggande bestämmelser om kyrkligt ändringssökande, liksom även bestämmelser om underställning. I lagens 25 kap. finns kompletterande stadganden om ändringssökande. De föreslagna kyrkobesvären har karaktären av laglighetsbesvär och är främst ett rättsmedel som kan jämföras med kommunalbesvär. De flesta besvär kommer sannolikt liksom för närvarande att anföras över sedvanliga förvaltningsbeslut, som förvaltningsdomstolarna har till ordinarie uppgift att granska i fråga om laglighet. I kyrkliga ärenden kan det dock förekomma fall där det är viktigt att närmare känna till kyrkans uppgift och därav följande särdrag. Den sakkunskap som behövs i dessa enskilda fall kan inhämtas genom ett utlåtandeförfarande och således finns det ofta anledning att inhämta utlåtande av domkapitlet om besvär över beslut som fattats av en församling.

I samband med besvär framställs ibland även yrkanden, som skall ses som förvaltningsklagomål. Eftersom det inte ingår i förvaltningsdomstolarnas behörighet att undersöka sådana yrkanden, lämnas de utan prövning. I motiveringen till ett domstolsbeslut kan den som söker ändring få upplysningar om var yrkanden som gäller en klagan skall framställas. Likaså kan domstolen till den del ett ärende gäller en klagan överföra det för särskild behandling i den behöriga myndigheten. Då möjligheten att anföras klagan inte är bunden till någon bestämd tid, kan någon rättsförlost med tanke på den som anför klagomålet vanligen inte ske. Därför inverkar

sådana accessoriska yrkanden inte heller på bedömningen att det i regel är motiverat att alla besvär koncentreras till förvaltningsdomstolarna.

Besvär över underställningsärenden handläggs alltså i underställningsmyndigheten. Enligt detta är domkapitlet fortfarande även underställningsmyndighet i dylika fall. Även i denna del motsvarar förslaget de allmänna principerna. Ett liknande totalreviderat besvärssystem har genomförts bl.a. i markanvändnings- och bygglagen (132/1999). Då genomfördes för planläggningens del en sådan revidering i enlighet med kraven i Finlands grundlag och Europeiska människorättskonvention, att besvär över planbeslut, fränsett underställningsärenden, styrs till de regionala förvaltningsdomstolarna. Vid revideringen fästes likaså uppmärksamhet vid att behövlig specialsakkunskap tryggas genom att utlåtandeförfarandet utvecklas.

2.2.2. *Behandlingen av kyrkliga ärenden i förvaltningsdomstolarna*

De regionala förvaltningsdomstolarna avgör besvärärenden i en sammansättning med minst tre domare. En förvaltningsdomstol kan vid behov ordna muntlig förhandling. Dessutom är förvaltningsdomstolarna skyldiga att ordna muntlig förhandling om en enskild part begär det. Skyldigheten föreligger dock inte om den som begärt muntlig förhandling har en partsställning som grundar sig på medlemskap i en församling, kommun eller annan sammanslutning. Bestämmelserna om förvaltningsdomstolarnas sammansättning och förfarandet vid dem beaktar de krav som Europeiska människorättskonvention ställer på individens rätt att få sitt ärende behandlat i en rättvis rättegång inför en oavhängig och opartisk domstol.

I besvär som anförts över beslut av kyrkliga organ kan det i vissa fall vara frågan om saker som även kräver specialsakkunskap för att kunna avgöras, t.ex. om kyrkoförvaltning eller kyrkans bekännelse. Justitieministeriet och högsta förvaltningsdomstolen har i sina utlåtanden om utvecklandet av systemet för kyrkligt ändringssökande fört fram att annan än juridisk specialsakkunskap vid förvaltningsdomstolarna i regel bör tryggas genom

att tilläggsutredningar eller sakkunnigutlåtanden begärs på tjänstens vägnar. En sakkunnig eller myndighet kan vid behov även höras muntligt vid en muntlig förhandling om ärendet. Förvaltningsdomstolarna har sakkunnigmedlemmar inom vissa ärendegrupper, t. ex. barnskyddsfrågor. Specialsammansättningar bör dock tillgripas bara då specialsakkunskap inte kan garanteras effektivt på något annat sätt.

Fördelen med sakkunnigutlåtanden är att parterna kan bekanta sig med utlåtandena och vid behov själva bemöta dem. Sakkunnigmedlemmarnas ställningstaganden är däremot en del av förhandlingen mellan medlemmarna av domstolen och kommer därför innan beslutet har fattats bara till de andra domstolsmedlemmarnas kännedom. Utlåtanden kan begäras just i de fall då särskild sakkunskap behövs. Dessutom kan utlåtanden begäras just av de instanser och personer som har bästa möjliga specialsakkunskap för avgörandet av ärendet. Vid utlåtandeförfarandet är det möjligt att effektivt beakta även de eventuella jävssynpunkter som hänför sig till ett enskilt fall. Å andra sidan krävs det inte i sådana kyrkliga ärenden som inte förutsätter annan än juridisk sakkunskap för att kunna avgöras, något särskilt förfarande som skiljer sig från handläggningen av andra besvär.

2.2.3. Behörig förvaltningsdomstol

I fråga om behörig förvaltningsdomstol föreskrivs i 12 § förvaltningsprocesslagen. Besvär över beslut av en församlingsmyndighet och av en myndighet inom en kyrklig samfällighet samt av stiftsfullmäktige och domkapitlet skall enligt paragrafens 1 mom. få anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som fattat beslutet har sitt verksamhetsområde eller, om denna grund inte kan tillämpas, hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som fattat beslutet har sitt huvudsakliga verksamhetsställe. Den behöriga förvaltningsdomstolen bestäms i dessa fall alltså utifrån beslutsmyndighetens verksamhetsområde eller orten där dess huvudsakliga verksamhetsställe är beläget. I praktiken skall t.ex. beslut av stiftsfullmäktige och domka-

pitlet i Borgå stift överklagas hos Helsingfors förvaltningsdomstol. De besvär som anförs över beslut som fattats av församlingar i Borgå stift styrs förutom till Helsingfors förvaltningsdomstol även till andra förvaltningsdomstolar och till Ålands förvaltningsdomstol.

Detta visar att stiftsindelningen och indelningen av förvaltningsdomstolarnas domkretsar skiljer sig markant från varandra. Stiftsindelningen bygger också delvis på en språklig grund, eftersom landets alla svenskspråkiga församlingar och de tvåspråkiga församlingar som har svensk majoritet hör till Borgå stift. En tillämpning av 12 § förvaltningsprocesslagen skulle därmed leda till att besvär som anförts över beslut av församlingar som hör till samma stift skulle styras till olika förvaltningsdomstolar. En sådan reglering av kyrkobesvären vore med tanke på förvaltningslagskipningssystemet i och för sig tydligt och konsekvent, eftersom den inte skulle skilja sig från den allmänna regleringen. Å andra sidan har bestämmelserna om behörig domstol i 12 § förvaltningsprocesslagen utarbetats som allmänna bestämmelser utan hänsyn till eventuella särdrag i olika ärendegrupper. I synnerhet bestämmelsen om ändringssökande i ett beslut av en myndighet vars verksamhetsområde omfattar hela landet kan i vissa fall vara tvetydig, eftersom den är avsedd att tillämpas inom många olika kategorier av ärenden.

Med beaktande av domkapitlens ställning i stiftsförvaltningen samt deras möjligheter att anlita speciell sakkunskap, är det motiverat att ta in en sådan specialbestämmelse i kyrkolagen som motsvarar förvaltningsprocesslagens 12 §. Det föreslås därför att beslut på församlingsnivå alltid skall överklagas hos förvaltningsdomstolen för den ort där domkapitlet är beläget. Samma förfarande föreslås i fråga om beslut av domkapitlet, stiftsfullmäktige och kyrkostyrelsen. Likaså föreslås att domkapitlet beviljas talerätt i förvaltningsdomstolens beslut. En sådan utvidgad talerätt finns även i markanvändnings- och bygglagens nya system. Den har varit aktuell just i de senaste årens lagrevideringar där det varit frågan om att koncentrera ändringssökandet till förvaltningsdomstolarna som första instans i stället för högsta förvaltnings-

domstolen. Sådana arrangemang med talerätt tryggar på samma gång att kyrkoförvaltningsaspekter blir beaktade vid avgörandet av viktiga besvärärenden. Det föreslås därför att underställningsmyndigheten, dvs. domkapitlet och kyrkostyrelsen skall ha besvärsrätt, om förvaltningsdomstolen har ändrat beslutet i ett underställningsärende.

Antalet rättskipningsärenden som sammanlagt behandlades i alla åtta domkapitel åren 1996—1998 uppgick till 90—110 per år. Merparten var rutinmässiga besvär som inte var förknippade med några speciella problem. För domkapitlets del kan antalet kyrkliga rättskipningsärenden per förvaltningsdomstol således beräknas till 11—14 per år. Utöver detta kommer de besvär över domkapitlets beslut som tidigare överklagats hos högsta förvaltningsdomstolen nu att överföras på förvaltningsdomstolarna. Dessa besvär beräknas på årsnivå kalkylmässigt till ca två per förvaltningsdomstol. Analogt minskar detta besvärärendena i högsta förvaltningsdomstolen, åtminstone i början. En så här obetydlig ökning av antalet ärenden ökar inte nämnvärt förvaltningsdomstolarnas arbetsbörda.

Rättskipningsärendena väntas fördela sig på följande sätt mellan förvaltningsdomstolarna:

Helsingfors förvaltningsdomstol

Borgå stift
Esbo stift
Helsingfors stift
Kyrkostyrelsen

Åbo förvaltningsdomstol

Åbo ärkestift

Vasa förvaltningsdomstol

Lappo stift

Tavastehus förvaltningsdomstol

Tammerfors stift

Kouvola förvaltningsdomstol

—

Kuopio förvaltningsdomstol

Kuopio stift
S:t Michels stift

Uleåborgs förvaltningsdomstol

Uleåborgs stift

Rovaniemi förvaltningsdomstol

—

Den föreslagna behörighetsbestämmelsen koncentrerar i viss mån de kyrkliga rättskipningsärendena till förvaltningsdomstolarna i Helsingfors och Kuopio, vilket dels säkrar en enhetlig rättskipningslinje, dels befriar vissa förvaltningsdomstolar från en helt ny kategori av ärenden.

2.2.4. Kyrkostyrelsen

Besvär över kyrkostyrelsens beslut, som fattas vid plenum, av ämbetskollegiet och av en tjänsteinnehavare såsom närmare bestäms i kyrkostyrelsens reglemente, anförs i regel direkt hos högsta förvaltningsdomstolen med stöd av 24 kap. 6 § kyrkolagen. I pensionsärenden anförs besvär dock först hos statens pensionsnämnd och dess beslut överklagas hos försäkringsdomstolen med stöd av 5 a § i samma kapitel, och i ärenden som gäller upphandling söks ändring hos marknadsdomstolen med stöd av 5 c §. Kyrkostyrelsens beslut har bara ett fåtal gånger överklagats hos högsta förvaltningsdomstolen.

Med den motivering som framförs ovan i avsnitt 2.2.3. föreslås att även kyrkostyrelsens beslut i första hand skall överklagas hos den regionala förvaltningsdomstolen och först beslutet av denna hos högsta förvaltningsdomstolen. Enligt 12 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen skall besvär över beslut av en sådan myndighet vars verksamhetsområde omfattar hela landet anföras hos den förvaltningsdomstol vars domkrets beslutet huvudsakligen hänför sig till på grund av att största delen av ett område eller en fastighet som avses i beslutet ligger inom domkretsen eller att den person eller sammanslutning som beslutet huvudsakligen gäller har sin hemkommun respektive hemort där. Därmed bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen vanligen utifrån ändringssökandens hemort. Då en anseelig del av kyrkostyrelsens beslut gäller understödsansökningar från församlingarna, som bör behandlas efter en enhetlig linje i hela landet, och å andra sidan kyrkostyrel-

sens personal, anskaffningar eller andra motsvarande ärendegrupper, föreslås att kyrkostyrelsens beslut med avvikelse från huvudregeln i förvaltningsprocesslagen skall överklagas hos förvaltningsdomstolen på den ort där kyrkostyrelsens är belägen, dvs. hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

I fråga om beslut av kyrkostyrelsens ämbetskollegium och tjänsteinnehavare föreslås att ändring i första hand yrkas i kyrkostyrelsens plenum. Först beslutet i plenum kan överklagas hos förvaltningsdomstolen. Ett undantag även i fortsättningen utgör de besvär som gäller pensioner och upphandling.

2.2.5. *Behandlingen av anhängiggjorda rättskipningsärenden*

Det finns två alternativa lösningar när det gäller anhängiggjorda underställnings- och besvärärenden. Antingen slutbehandlas de anhängiggjorda ärendena i nu gällande ordning eller så iaktas behandlingsordningen enligt den nya lagen.

I övergångsstadgandet i förvaltningsprocesslagen valdes det första alternativet. Enligt 82 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen skulle lagen inte tillämpas på besvär eller underställning med anledning av ett beslut som fattats innan lagen hade trätt i kraft eller på behandlingen av ett sådant ärende vid en högre besvärmyndighet med anledning av besvär. Den ståndpunkt som i förvaltningsprocesslagen intogs till regleringen under övergångsfasen har i praktiken visat sig fungera mycket väl. En likadan reglering föreslås även i revideringen av systemet för sökande av ändring i kyrkliga ärenden. De besvär som är anhängiga vid domkapitlet behöver då inte överföras till förvaltningsdomstolen för avgörande, inte heller blir frågan aktuell beträffande de besvär som anhängiggjorda vid högsta förvaltningsdomstolen.

2.2.6. *Besvärsförbud*

Med stöd av 24 kap. 9 § kyrkolagen får ändring inte sökas genom besvär i beslut som biskopen och domkapitlet gemensamt har fattat om godkännande till prästämbetet, i beslut som biskopen ensam har fattat, med undantag för beslut som han fattat med stöd av

19 kap. 4 a §, i beslut som kyrkostyrelsen har fattat i ett i 8 kap. 5 § 1 mom. nämnt ärende, i åtgärd eller beslut av en valmyndighet som gäller förrättande av förhandsröstning i hemmet, i biskopsmötets beslut, i biskopsval eller valförslag till biskopsämbetet eller i val som gäller prästassessor, kontraktsprost eller ombud till stiftsmötet, inte heller i beslut av kyrkostyrelsen eller ett domkapitel som gäller utnämning till tjänst, utfärdande av tjänsteförordnande eller upphävande av ett tidigare tjänsteförordnande med anledning härav, anställande i tjänst på provotid, anställande att sköta en tjänst interimistiskt eller som vikarie eller uppsägning av en tjänsteinnehavare som anställts på provotid eller interimistiskt eller som vikarie.

En medlem av församlingen har inte rätt att anföra besvär över ett beslut av kyrkorådet eller församlingsrådet, om beslutet gäller sådan själavård, kristen fostran, undervisning eller diakoni som riktar sig till en annan person.

Enligt 24 kap. 5 c § kyrkolagen får ändring i ett beslut som gäller upphandling inte sökas på den grund att beslutet strider mot lagen om offentlig upphandling (1505/1992), om prövningen av ärendet hör till marknadsdomstolens behörighet.

Vidare kan det enligt 10 § i samma kapitel bestämmas i kyrkoordningen att ändring inte får sökas genom besvär i ett sådant beslut av domkapitlet som gäller gudstjänst och kyrklig förrättning samt omhändertagande av dessa eller användningen av kyrka eller kollekt, avbrytande av förfarandet vid tillsättning av en församlingstjänst eller avlägsnande av en sökande från valförslag på grund av försummelse att avlägga valprov, en prästs eller lektors verksamhet i tjänsten eller i annan uppgift eller sådana rättigheter och skyldigheter som hänför sig till denna verksamhet, om inte saken gäller ett disciplinärende, eller rättelse av vallängd eller anordnande av i 8 kap. 5 § 3 mom. avsett församlingsval. Närmare bestämmelser om dessa besvärsförbud finns i 23 kap. 1 § 2 mom. kyrkoordningen.

Besvärsförbud skall enligt grundlagen föreskrivas på lagnivå. Det föreslås därför att bestämmelserna rörande besvärsförbud samlas i kyrkolagens 24 kap.

Det har ofta ansetts att besvärsförbuden i kyrkoförvaltningen är för många. Besvärsförbuden gäller emellertid främst samma ärendegrupper som det annanstans i lagstiftningen finns motsvarande besvärsförbud om i vederbörande lagar, t.ex. i vallagstiftningen och statstjänstemannalagstiftningen. Beaktas det ytterligare att vissa totala eller partiella besvärsförbud beror på församlingens andliga uppgift och därtill knutna bedömningar eller skyddar den enskilda individen från församlingsmedlemmarnas allmänna besvärsrätt, förefaller det vara nödvändigt att en del besvärsförbud kvarstår.

Förbud att yrka rättelse samt besvärsförbud behandlas mer ingående i detaljmotiveringen till 24 kap. 14 §.

2.3. Grundande och indragning av stift samt ändring av stiftsgränserna

Kyrkomötet beslutar enligt 3 kap. 1 § 1 mom. kyrkolagen om grundande och indragning av stift samt om ändring av stiftsgränserna. Besluten skall underställas statsrådet för avgörande. Förfarandet har historiska rötter som sträcker sig ända till systemet under den svenska tiden. Principen framgick av 50 § 2 mom. i den upphävda regeringsformen. Då stiftsindelningen likväl inte har iakttagit någon annan indelning på riksnivå, visar det att indelningen med tanke på staten inte innebär några väsentliga intressen att bevaka.

Stiftets förvaltning bekostades av staten fram till början av 1997, medan kyrkan sedan dess har betalat alla kostnader för stiftsförvaltningen. Tjänstemännen vid domkapitlet blev vid samma tidpunkt även formellt tjänsteinnehavare i kyrkan. Rätten att utnämna biskop övergick från republikens president till de kyrkliga myndigheterna den 1 mars 2000. Även sådana flyttningar av församlingar från ett stift till ett annat som sker på språklig grund kommer an på kyrkliga myndigheter. Likaså överfördes de ärenden som gäller församlingsindelningen i början av 1994 från statliga till kyrkliga myndigheter.

Med beaktande av utvecklingen hittills är det inte längre ändamålsenligt att statsrådet avgör frågor om grundande och indragande av stift samt stiftsgränser. Därför föreslås att förfarandet där kyrkomötets beslut under-

ställs statsrådet frångås.

2.4. Andra ändringar som anknyter till utvecklandet av stiftets förvaltning

Prosterimötet som obligatoriskt årligt möte med en bestämd mandatperiod dras in genom en ändring av kyrkoordningen som träder i kraft samtidigt med den föreslagna lagändringen. Prosteriets kyrkliga arbete och församlingarnas samarbete kan ordnas under kontraktsprostens ledning på ett för varje prosteri ändamålsenligt sätt. Möten på prosterinivå kan fortfarande ordnas, om det anses ändamålsenligt på lokal nivå.

Prosterimötets uppgift att behandla initiativ som varit avsedda för mötet ersätts så att församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna sänder sina initiativförslag direkt till stiftsfullmäktige. En medlem av församlingen och de församlingsanställda som medlemmar av församlingen kan enligt 7 kap. 9 § kyrkoordningen fortsättningsvis väcka initiativ i kyrkorådet eller församlingsrådet. Det är motiverat att i lagen nämna även kyrkliga samfälligheter, som sköter betydande lagstadgade uppgifter i församlingsförvaltningen. Utan initiativrätt hos de kyrkliga samfälligheterna kan ärenden som gäller dem bli föremål för en alltför snäv och ensidig initiativtagning och beredning. Stiftsfullmäktige skall med domkapitlets beredning som underlag besluta vilka framställningar det gör till kyrkomötet.

Kontraktsprosten skall alltså i enlighet med 19 kap. 8 § främja prosteriets kyrkliga arbete och församlingarnas samarbete även i övrigt. Samarbete mellan församlingarna förutsätter inte nödvändigtvis att alla församlingar i prosteriet täcks av samarbetet. Å andra sidan kan arbetet i en kyrklig samfällighet och i ett prosteri sammanfalla i en sådan utsträckning att prosteriet saknar betydelse.

Stiftsmötet slopas genom en ändring av kyrkoordningen som träder i kraft samtidigt med lagändringen och sedan uppgifterna förts över på stiftsfullmäktige enligt det föreslagna 17 b kap. kan det i stiftet ordnas stiftsdagar när det anses nödvändigt för behandlingen av ärenden. Kyrkomötet har antagit en ny bestämmelse i 18 kap. 9 § 2 mom. kyrkoordningen, enligt vilken biskopen vid behov sammankallar församlingarnas förtro-

endevalda, tjänsteinnehavare och arbetstagarer samt företrädare för föreningar, stiftelser och institutioner till en stiftsdag, där ärenden som är aktuella med tanke på kyrkan och stiftet behandlas.

2.5. Beaktandet av förvaltningslagen i kyrkoförvaltningen

Förvaltningslagen (434/2003) som träder i kraft vid ingången av 2004 är en allmän lag som reglerar verksamheten i förvaltningen. Syftet med lagen är att främja och genomföra god förvaltning och rättsskydd i förvaltningsärenden. Lagen ersätter lagen om förvaltningsförfarande, lagen om översändande av handlingar och lagen om delgivning i förvaltningsärenden.

Förvaltningslagen tillämpas av statliga myndigheter, kommunala myndigheter och självständiga offentligrättsliga inrättningar samt av ämbetsverken vid riksdagen och av republikens presidents kansli. Lagens tillämpningsområde omfattar även statens affärsverk och offentligrättsliga föreningar samt enskilda då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Lagen gäller inte evangelisk-lutherska kyrkan, utan tillämpningen av den på kyrkoförvaltningen skall bestämmas genom en hänvisningsbestämmelse i kyrkolagen, såsom det har gjorts i fråga om lagen om förvaltningsförfarande.

Förvaltningslagen innehåller två centrala frågekomplex. För det första innehåller lagen bestämmelser om de grunder för god förvaltning som skall iaktas i myndigheternas verksamhet i allmänhet. I lagen befästs de centrala principer som styr myndigheternas prövningsskydd. För det andra innehåller förvaltningslagen bestämmelser om sådana centrala procedurkrav som skall iaktas i förvaltningsärenden och som har en väsentlig inverkan på den enskildes ställning och rättsskydd vid beslutsfattande i förvaltningen. Dessutom innehåller lagen bestämmelser om kraven i fråga om förfarandet då handlingar översänds och delges.

Det föreslås att förvaltningslagen skall tillämpas på kyrkoförvaltningen på motsvarande sätt som lagen om förvaltningsförfarande för närvarande. Förvaltningslagen innehåller, med vissa smärre undantag, inga bestämmel-

ser som inte vore tillämpliga på den evangelisk-lutherska kyrkans förvaltning, utan de nya bestämmelserna underlättar och stärker förvaltningsproceduren i församlingarna.

Förvaltningslagen är en sekundär lag. Därmed kan det i en speciallag, som kyrkolagen, vid behov finnas bestämmelser som avviker från den. I kyrkolagen har vissa undantag tagits in.

På grund av att lagen om översändande av handlingar och lagen om delgivning i förvaltningsärenden har upphävts, behövs vissa justeringar i kyrkolagen. Det föreslås att det i 25 kap. 4 § 3 mom. tas in en hänvisning till förvaltningslagen. Kyrkolagens 25 kap. 6 § kan upphävas såsom obehövlig, eftersom bestämmelserna om översändande av handlingar ingår i förvaltningslagen.

2.6. Kvinnors och mäns medlemskap i olika organ

Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986), nedan jämställdhetslagen, som har till ändamål att hindra diskriminering på grund av kön och främja jämställdheten mellan kvinnor och män samt att i detta syfte förbättra kvinnans ställning i synnerhet i arbetslivet, är i fråga om tillämpningsområdet allmän och gäller därmed enligt huvudregeln även kyrkan. Från detta finns två undantag. För det första gäller jämställdhetslagen enligt lagens 2 § inte verksamhet som ansluter sig till kyrkans religionsutövning. För det andra gäller den med beaktande av lagstiftningsordningen för kyrkolagen enligt 76 § grundlagen inte sammansättningen i kyrkliga förvaltningsorgan och andra kyrkliga organ.

Enligt 4 § 2 mom. jämställdhetslagen skall i statliga kommittéer, delegationer och andra motsvarande statliga organ samt i kommunala organ, med undantag för kommunfullmäktige, kvinnor och män vara representerade till minst 40 procent vardera, om inte särskilda skäl talar för något annat. Även om bestämmelsen inte gäller kyrkoförvaltningen, har kyrkomötet redan tidigare förutsatt att denna jämställdhetsprincip skall iaktas i kyrkans centralförvaltning. Så har man också i praktiken förfarit vid tillsättningen av olika berednings- och andra organ.

Syftet med kvotprincipen är att trygga

kvinnors och mäns jämlika deltagande inom alla områden i samhället. Det är befogat att tillämpa jämställdhetsprincipen i juridiskt hänseende även på kyrkoförvaltningen. Enligt förslaget skall kvinnor och män väljas till kyrkliga organ enligt principerna i jämställdhetslagen, dvs. minst 40 procent av vardera könet, om inte särskilda skäl talar för något annat. Jämställdhetslagens "särskilda skäl" utgör en hög tröskel, om man vill avvika från den föreskrivna kvotprincipen. Ett undantag på grund av valsystemet utgör analogt med kommunalförvaltningen kyrkofullmäktige i enskilda församlingar och gemensamma kyrkofullmäktige i församlingar som hör till en kyrklig samfällighet och församlingsråden, vilka alla är förvaltningsorgan som väljs genom församlingsval.

När det gäller kyrkans centralförvaltning och stiftsförvaltning skall jämställdhetsbestämmelsen inte tillämpas vare sig på kyrkomötet eller stiftsfullmäktige, eftersom valsystemet gäller på stiftsnivå och väljarkåren är omfattande och eftersom de valda företräder prästerskapet och lekmännen. Däremot skall jämlikhetsbestämmelsen tillämpas på andra genom val utsedda förvaltningsorgan, såsom kyrkostyrelsen, kyrkans avtalsdelegation, kyrkans råd för utrikesärenden, kommittéer, direktioner, kommissioner och delegationer samt arbetsgrupper. Biskopsmötet, domkapitlet och kyrkostyrelsens ämbetskollegium skall inte beröras av bestämmelsen, eftersom sammansättningen i dem i regel regleras så att medlemskapet grundar sig på tjänsteställning, med undantag för lekmanamedlemmen i domkapitlet.

2.7. Förtroendevaldas rätt att få information

Bestämmelser om offentlighet och sekretess för handlingar utfärdas på lagnivå. Den grundläggande bestämmelsen om detta ingår för kyrkoförvaltningens del i kyrkolagens 25 kap. 8 § där lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet (621/1999) omfattats. Dessutom föreskrivs om revisorns rätt att få ta del av sådana icke-offentliga handlingar som är nödvändiga för revisionsuppdraget. För andra förtroendevalda inom församlingen finns ingen sådan bestämmelse. För dem

gäller 7 kap. 8 § kyrkoordningen, enligt vilken en förtroendevald har rätt att av församlingens eller den kyrkliga samfällighetens myndigheter utfå handlingar till påseende samt erhålla upplysningar som han finner erforderliga i sitt uppdrag, om inte annat föranleds av stadgandena om hemlighållande av vissa ärenden och handlingar. Bestämmelsen motsvarar 43 § kommunallagen.

En bestämmelse som motsvarar 7 kap. 8 § kyrkoordningen förslås bli intagen i kyrkolagen. Detta innebär även den fördelen att bestämmelsen då gäller förtroendemän på alla nivåer i kyrkoförvaltningen.

2.8. Ledandet av de kyrkliga organens möten samt begränsningar i yttranderätten

Utvecklingen av lagstiftningen om de grundläggande fri- och rättigheterna på 1990-talet samt grundlagen förutsätter att begränsningar som gäller yttranderätten hos medlemmar i förvaltningsorgan på fullmäktigenivå måste regleras på lagnivå (HFD 2000/248). I kommunallagen har tagits in en bestämmelse om ordförandes rätt att begränsa en fullmäktigeledamots yttranderätt för att säkra sammanträdets förlopp.

Även i kyrkoförvaltningen måste sådana begränsande bestämmelser utfärdas på lagnivå, dvs. genom kyrkolagen. Bestämmelsen i kommunallagen gäller bara kommunalfullmäktigeledamöter. I kyrkoförvaltningen är det dock ändamålsenligt att motsvarande bestämmelse utsträcks till att gälla alla kyrkliga organ, inte bara det genom församlingsval valda kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet. Bestämmelsen behövs på samma grunder på stiftsnivå i stiftsfullmäktige samt vid kyrkomötet.

2.9. Kyrkolagens bestämmelser om begravningsväsendet

Gällande kyrkolag och kyrkoordning innehåller bestämmelser om begravningsväsendet. Begravningslagen (457/2003) som träder i kraft vid ingången av 2004 föranleder vissa ändringar i dessa bestämmelser. För det första föreslås att bestämmelsen om bortförande av gravvårdar från graven upphävs, eftersom

begravningslagen innehåller en bestämmelse om detta. Med anledning av kraven på författningsnivå i grundlagens 80 § föreslås dessutom att bestämmelserna om olika rättigheter och skyldigheter som ansluter sig till gravrätten i kyrkoordningen överförs till kyrkolagen. Likaså föreslås att kyrkoordningens grundläggande bestämmelser om ett obligatoriskt reglemente för begravningsväsendet och en obligatorisk gravgårdsplan och dispositionsplan för varje begravningsplats, vilka alla skall underställas domkapitlet för fastställelse överförs till kyrkolagen. Detta medför att kyrkolagens 17 måste skrivas om på grund av en omdisponering av paragraferna.

2.10. Omfattandet av principen om sista pensionsanstalt i kyrkoförvaltningen

Arrangemanget med sista pensionsanstalt kommer att införas mellan pensionssystemen för de privata sektorerna, den kommunala och den statliga sektorn samt pensionssystemen för Folkpensionsanstaltens personal. Även inom kyrkans pensionssystem är det meningen att principen om s.k. sista pensionsanstalt skall börja iakttas. Principen med sista pensionsanstalt syftar till att göra det lättare för pensionssökande att sköta arbetspensionsärenden. Pensionssökanden får samtidigt pensionsbeslut om pensioner enligt alla system som omfattas av arrangemanget och behöver bara kontakta en pensionsanstalt, som sköter utbetalningen av pensioner även enligt de övriga pensionssystemen och övriga uppgifter som ankommer på pensionsanstalterna.

Principen om sista pensionsanstalt inverkar inte på hur pensionstagarens förmån beräknas, utan bara på behandlingen av förmånen. Det ändringsförslag som gäller kyrkolagen är en del av hela den pensionslagsreform som syftar till ett arrangemang med sista pensionsanstalt mellan de olika pensionssystemen. Den föreslagna ändringen av kyrkolagen förtydligar bestämmelserna till den del det är frågan om vilket kyrkligt organ som är kyrkans pensionsanstalt.

3. Propositionens verkningar

3.1. Verkningar i fråga om organisation och personal

Förslaget innebär att stiftets förvaltning stärks genom att ett nytt förvaltningsorgan, stiftsfullmäktige, inrättas. På stiftsfullmäktige överförs administrativa uppgifter från domkapitlet, kyrkostyrelsen och stiftsmötet. Stiftsmötena slopas. I stället för dem kan vid behov ordnas stiftsdagar som hör till stiftsverksamheten. Domkapitlens sammansättning ändras. Enligt ändringarna får de förtroendevalda en starkare ställning då det fattas beslut om stiftets angelägenheter.

De obligatoriska prosterimötena slopas. Kontraktsprosten får i uppgift är att främja samarbete mellan församlingarna och kan tillsätta samarbetsorgan på prosterinivå.

Domkapitlens rättskipningsuppgifter övergår på de regionala förvaltningsdomstolarna, där antalet ärenden som skall handläggas bedöms öka med sammanlagt 90—110 besvär per år. Besvären fördelar sig på sex förvaltningsdomstolar. Antalet besvär som behandlas i högsta förvaltningsdomstolen minskar i början till den del besvären hittills har styrts direkt till den. Två besvärinstanser och de regionala förvaltningsdomstolarnas avgöranden antas i någon mån minska antalet ärenden i högsta förvaltningsdomstolen jämfört med nuläget. Förslaget innebär en ökning av förvaltningsdomstolarnas arbetsbörda, men bedöms inte leda till något direkt behov av tilläggsresurser inom rättsväsendet eftersom antalet ärenden som kommer till de enskilda domstolarna är obetydligt.

Att rättelseförfarandet före besvärsmöjligheten utvidgas förenhetligar det kyrkliga systemet för ändringssökande och det allmänna systemet för förvaltningslagskipning. I varje stift förordnas ett undersökningsombud för undersökningsskedet som ingår i det disciplinära förfarandet.

Stiftsfullmäktige tar av kyrkostyrelsen över uppgiften att grunda och dra in domkapitlets tjänster och ändra uppgiftsområdet för tjänsterna. Domkapitlet kan bättre än hittills rikta sina personresurser mot de arbetsområden och uppgiftshelheter som de anser viktigast samt samordna det arbete som utförts av

tjänsteinnehavarna på den s.k. verksamhetsavdelningen, som bekostats av det gamla statliga domkapitlet och kyrkan.

I sammansättningen av olika organ inom kyrkoförvaltningen skall enligt förslaget, fränsett vissa undantag beroende på valsystemet för förvaltningsorganen, de könskvoter som omfattats i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män tillämpas.

Att besluten som gäller anläggande och utvidgning av begravningsplatser skall underställas kyrkostyrelsen för fastställelse i stället för undervisningsministeriet förenklar och påskyndar behandlingen av ärendet i förvaltningen. För kyrkostyrelsen innebär ändringen inget extra arbete, eftersom kyrkostyrelsen som remissinstans även hittills undersökt ärendena. Kyrkostyrelsens nya uppgift i fråga om underställda beslut som gäller nedläggning av begravningsplatser handlar om så få beslut per år, att underställningen av dessa beslut inte kan anses ha några verkningar i fråga om organisation.

Att principen om sista pensionsanstalt införs bedöms underlätta pensionstagarnas skötsel av arbetspensionsärenden.

3.2. Ekonomiska verkningar

Förslaget innebär en stärkning av stiftsmyndigheternas möjligheter att inrikta de budgetmedel som anvisats stiftet på ett ändamålsenligt och smidigt sätt för uppfyllelsen av de godkända målen. Stiftsfullmäktige tar över rätten att inrätta och dra in stiftets tjänster och sköta andra tjänstearrangemang. Revisionen av den kyrkliga centralförvaltningen och stiftsförvaltningen förenhetligas.

Ändringarna i domkapitlets sammansättning har obetydliga ekonomiska konsekvenser. En ny medlem är lekmannamedlemmen, som i regel skall delta i domkapitlets sessioner två gånger per månad. Dessutom har ordföranden för stiftsfullmäktige närvaro- och yttranderätt vid domkapitlets sessioner. Kostnader uppstår av resor, dagtraktamenten och ersättningar för inkomstbortfall. Kostnadseffekterna varierar mellan olika domkapitel. I de flesta stift hålls t.ex. domkapitlets sessioner sedan gammalt två gånger i månaden, men i Helsingfors stift ofta bara en gång i månaden. Likaså orsakar längden på resor-

na och den tid de kräver skillnader mellan domkapitlet.

Det nya stiftsfullmäktige bedöms sammanträda 2—4 gånger om året. Kostnaderna för detta blir i någon mån större än det indragna stiftsmötets kostnader, trots att stiftsfullmäktige är något mindre omfattande än stiftsmötet. I huvudsak uppstår utgifterna för resekostnader, dagtraktamenten och ersättningar för inkomstbortfall. Mötesarvoden betalas bara enligt särskilda beslut. Totalkostnaderna för stiftsmötena har uppgått till ca 38 700 euro per år. Kostnaderna för eventuella stiftsdagar täcks med stiftets allmänna verksamhetsanslag.

Stiftens undersökningsombud avlönas med arvoden och kostnaderna är på grund av de disciplinära ärendenas fåtalighet inte nämnbärdiga.

3.3. Samhälleliga verkningar

Av propositionens samhälleliga verkningar är den viktigaste att rättsskyddssystemet inom kyrkoförvaltningen fås att motsvara den allmänna besvärsvägen med oberoende domstolar i två instanser enligt förvaltningsprocesslagen

De förtroendevaldas möjligheter att påverka inom stiftsförvaltningen stärks i och med det nya stiftsfullmäktige och genom att domkapitlets sammansättning kompletteras med en lekmannamedlem. Församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna får väcka initiativ direkt i stiftsfullmäktige när prosterimötena slopas.

Genom den föreslagna lagändringen samordnas begravningslagens och kyrkolagens bestämmelser. Kyrkolagens bestämmelser gäller alla dem som församlingen är skyldig att anvisa en gravplats på sin begravningsplats oberoende av om den avlidne hör till evangelisk-lutherska kyrkan, till ett annat religionsamfund eller inte hör till något religionsamfund.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i kyrkostyrelsen och på kyrkomötet utifrån de linjer och principiella ställningstaganden som kyrkomötet godkände i maj 1999 och januari 2000 ut-

ifrån stiftsförvaltningskommitténs betänkande (Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto, Sarja A 1991:1) och de utlåtanden som inhämtats om detta av kyrkostyrelsen, biskopsmötet och domkapitlen. Då kyrkomötets riktlinjer för utvecklingen av stiftsförvaltningen skiljde sig markant från kommitténs förslag bad kyrkostyrelsen domkapitlen inkomma med ytterligare utlåtanden om det propositionsutkast som utarbetades enligt kyrkomötets riktlinjer.

Förslagen till utveckling av systemet för sökande av ändring i beslut av kyrkliga myndigheter bygger på utlåtandena av justitieministeriets lagberedningsavdelning och högsta förvaltningsdomstolen samt på riksdagens förvaltningsutskotts ställningstagande till förmån för ett arrangemang med förvaltningsdomstolar i två instanser (FvUB 10/2000 rd). Beträffande förslaget om stiftsindelningen har beredningen beaktat vad som framförts i den av statsrådet tillsatta Kyrka och stat-kommitténs betänkande (kommittébetänkande 1977:21).

Finslipningen av propositionen har gjorts på undervisningsministeriet. Härvid märktes vissa lagstiftningstekniska fel som inte inverkar på sakinnehållet i kyrkomötets framställning. Ministeriet har även fäst uppmärksamhet vid vissa språkliga inexaktheter i kyrkomötets förslag till text i bestämmelserna.

Vid prövning av kyrkomötets förslag som gäller kyrkolag kan enligt 2 kap. 2 § 2 mom. kyrkolagen ett sådant lagstiftningstekniskt fel i förslaget som inte påverkar innehållet rättas. Kyrkomötet skall dock ge ett utlåtande i ärendet innan rättelsen görs.

Undervisningsministeriet bad därför den 19 september 2003 kyrkomötet om utlåtande till den del kyrkomötet anser ändringarna behövliga. Dessutom har undervisningsministeriet bett om kyrkomötets ställningstagande till den föreslagna lagstiftningsordningen. Kyrkomötet behandlar ärendet vid plenum första veckan i november. Den brådskande tidtabellen för den föreslagna lagens ikraftträdande förutsätter att regeringens proposition föreläggs riksdagen innan kyrkomötet har avgett sitt utlåtande.

5. Samband med andra propositioner

För att principen om sista pensionsanstalt skall kunna omfattas i kyrkans pensionssystem krävs förutom ändringen i kyrkolagen även att pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om familjepensioner inom den evangelisk lutherska kyrkan ändras. En särskild regeringsproposition (RP 85/2003 rd) har avgetts om dessa ändringar.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag**2 kap. Kyrkolagen och andra författningar som gäller kyrkan**

3 §. *Valordning för kyrkan och verkställighetsbestämmelser.* Publicering av författningar. Hänvisningen till val av ombud till stiftsmöte och prosterimöte föreslås bli struken i paragrafens 1 mom., eftersom dessa organ skall frångås. Det föreslås att momentet kompletteras med hänvisningar som gäller val av ombud till det nya stiftsfullmäktige och av ny lekmanamedlem till domkapitlet.

3 kap. Kyrkans administrativa och språkliga indelning

1 §. *Stiftet.* Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att ett beslut av kyrkomötet som gäller grundande och indragning av stift eller ändring av stiftsgränserna inte längre skall underställas statsrådet för avgörande. Stiftsindelningen har ingen sådan allmän betydelse på riksnivå att den skulle förutsätta beslutsfattande i statsrådet. Sedan början av 1997 bär kyrkan ansvaret för alla kostnader för stiftsförvaltningen och de tjänstemän som tidigare anstälts av staten är nu tjänsteinnehavare i kyrkan. Rätten att utnämna biskop har överförts från republikens president till de kyrkliga myndigheterna.

6 kap. Tjänsteinnehavare och arbetstagare

C. Övriga tjänster. Mellanrubriken C i kapitlet föreslås bli ändrad.

15 §. *Tjänster vid kyrkostyrelsen och domkapitlet och tjänstestadgan för dessa tjänster.* Det föreslås att paragrafen preciseras så att tjänster inom kyrkan i detta sammanhang avser tjänster vid kyrkostyrelsen och domkapitlet. Enligt förslaget skall en av kyrkomötet antagen tjänstestadga gälla för båda kategorierna av tjänsteinnehavare såsom för närvarande.

7 kap. Allmänna stadganden

5 §. *Jäv.* Det föreslås att hänvisningen till lagen om förvaltningsförfarande i 1 och 2 mom. ändras till en hänvisning till förvaltningslagen.

Paragrafens 3 mom. är obehövligt, eftersom kyrkorådet och församlingsrådet i framtiden inte längre skall behandla besvär utan rättelseyrkanden. På behandlingen av dem tillämpas förvaltningslagen. Ordföranden eller en medlem är således jävig endast om förtroendet för dennas objektivitet äventyras av något annat skäl än ett sådant som särskilt nämns i jävsbestämmelserna i förvaltningslagen.

10 kap. Kyrkorådet

6 §. *Tillsynen över lagligheten av kyrkofullmäktiges beslut.* Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så att oenighet om huruvida ett beslut av kyrkofullmäktige är verkställbart skall avgöras av förvaltningsdomstolen i stället för av domkapitlet. Bestämmelsen motsvarar då 56 § 2 mom. kommunallagen.

15 kap. Församlingens ekonomi

5 §. *Redovisningsskyldiga.* Paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrat så att ett ersättningsyrkande inte längre handläggs vid domkapitlet som ett anmärkningsärende mot de redovisningsskyldiga. Ett ersättningsyrkande skall framställas antingen i samband med åtal eller genom skadeståndstalan i domstol. Grunden för ersättning är härvid skadeståndslagen (412/1974). Detta motsvarar det förfarande som följs inom kommunalförvaltningen.

Det föreslås att paragrafens 4 mom. upphävs som obehövligt, eftersom skadeståndslagen tillämpas som en allmän lag i nämnda situationer.

16 kap. **Kyrkböckerna och församlingens arkiv**

2 §. *Förandet av kyrkböckerna.* Hänvisningsbestämmelsen i paragrafens 3 mom. föreslås bli preciserad med anledning av de författningstekniska ändringarna i 24 kap.

17 kap. **Begravningsväsendet**

1 §. *Anläggande och nedläggning av begravningsplats.* Enligt gällande bestämmelse skall ett beslut om anläggande eller utvidgning av en begravningsplats underställas undervisningsministeriet för fastställelse. Enligt 24 kap. 1 § 1 mom. kyrkolagen avger domkapitlet och kyrkostyrelsen sitt utlåtande i ärendet. I gällande lagstiftning finns inga andra bestämmelser om nedläggning av en begravningsplats än behörighetsbestämmelsen i 17 kap. 1 § 1 mom. kyrkolagen, enligt vilken kyrkofullmäktige beslutar om indragning av en begravningsplats.

Det föreslås att kyrkofullmäktiges beslut om anläggande eller utvidgning av en begravningsplats inte längre skall underställas undervisningsministeriet för fastställelse. I stället föreslås ett förfarande enligt vilket beslutet underställs kyrkostyrelsen för fastställelse så, att också ett beslut som gäller nedläggning av en begravningsplats underställs kyrkostyrelsen. Vid underställningsförfarandet bedöms projektets laglighet och ändamålsenlighet bl.a. med tanke på de planer som anges i markanvändnings- och bygglagen, hälsoskyddslagen (763/1994) samt förhållandena i området. Domkapitlet skall fortfarande avge utlåtande i ärendet med stöd av 24 kap. 1 § 1 mom. kyrkolagen.

2 §. *Gravrätt.* I gällande paragrafs 1 och 2 mom. föreskrivs om de allmänna principerna för överlåtelse av gravrätten. Där sägs vidare att närmare bestämmelser om vilka som får begravas, om någon överenskommelse om detta inte träffats, finns i kyrkoordningen. Enligt paragrafens 3 mom. skall ett ärende som gäller oenighet om gravrätten avgöras av kyrkorådet.

Paragrafen föreslås bli ändrad så att den innehåller heltäckande bestämmelser om gravrätten. Detaljerade bestämmelser om den församling på vars begravningsplats den avlidne

gravsätts, överlåtelse av gravrätten i samband med dödsfall eller vid annan tidpunkt av särskilda skäl, tiden för gravrättens bestånd och förlängning av denna finns för närvarande i 17 kap. kyrkoordningen. Dessa detaljerade bestämmelser kan anses vara sådana som enligt grundlagen bör finnas i lag. Samtidigt måste bestämmelserna överensstämja med 4 § begravningslagen, som i egenskap av allmän lag bindande föreskriver om vilken församling som är skyldig att tillhandahålla gravplats för en avliden.

I fråga om överlåtelse av gravrätten skall i paragrafen hänvisas till begravningslagen. Gravrätten skall dock kunna överlåtas även till någon annan än den som avses i begravningslagen. Den bestämmelse som för närvarande finns i 17 kap. 4 § kyrkoordningen tas in i paragrafen i ny ordalydelse. Kyrkoordningens 17 kap. 7 och 8 § tas också in i paragrafen med i sak samma innehåll som tidigare.

Beslut om att överlåta gravrätten till någon annan avliden än den som avses i 4 § begravningslagen fattas av församlingen och förutsätter inget särskilt skäl. Då frågan prövas måste församlingen ta hänsyn till att överlåtelse av gravrätten inte försvårar den skyldighet att tillhandahålla gravplats som församlingen har enligt lag. Många som flyttat bort från sin födelseort önskar bli begravnade i sin gamla hemtrakt på grund av de många beröringspunkterna med den.

Rätten till en grav skall huvudsakligen överlåtas i samband med ett dödsfall. Kyrkorådet kan av särskilda skäl överlåta en gravrätt även vid någon annan tidpunkt. Ett exempel på ett sådant skäl är då en finsk medborgare flyttat utomlands och vill försäkra sig om att han eller hon kan begravas i Finland på sin tidigare hemort.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan gravrätten överlåtas endast för en bestämd tid om högst 50 år. Gravrättens giltighetstid räknas från ingången av det kalenderår som följer på överlåtelsen av graven. Giltighetstiden upphör dock tidigast vid utgången av det kalenderår då det från den sista gravsättningen har förflutit 15 år, dock inte förrän graven kan återanvändas. Om en annan avliden gravsätts i graven i slutet av gravrättens giltighetstid, som redan pågått

länge, fortsätter gravrätten så länge som gravens fredningstid efter den senaste gravsättningen varar. Beroende på begravningsplatsen kan fredningstiden vara längre än 15 år. Gravrätten kan också med församlingens samtycke förlängas om detta inte medför besvär för en ändamålsenlig organisering eller skötsel av begravningsplatsen. Gravrätten är i kraft endast så länge som graven utgör en del av en fredad begravningsplats.

Med stöd av 15 § 1 mom. begravningslagen kan en begravningsplats läggas ned och ett begravningsplatsområde tas i annat bruk när minst 100 år förflutit sedan den senaste gravsättningen, om inte länsstyrelsen av synnerliga skäl ger tillstånd till nedläggning tidigare. De närmaste anhöriga till de gravsatta och de som innehar gravrätt skall då ges tillfälle att bli hörda. Med stöd av det föreslagna 2 mom. skall en gravrätt för bestämd tid upphöra utan uppsägning. Det hör till god förvaltning att församlingarna i mån av möjlighet tar kontakt med innehavaren av en gravrätt när den tidsbestämda gravrätten håller på att upphöra.

I paragrafens 3 mom. skall ingå en hänvisningsbestämmelse till 5 § 3 mom., enligt vilket kyrkorådet kan förklara gravrätten förverkad om skötseln av graven väsentligt försumrats och graven inte iståndsatts inom utsatt tid. Det föreslås att paragrafens gällande 3 mom., som gäller lösande av meningsskiljaktigheter som gäller gravrätten, tas in i 6 § och där ges en mer allmän ordalydelse.

3 §. *Innehavare av en gravrätt.* Det föreslås att den gällande bestämmelsen om skötseln av gravar tas in i kapitlet i en ny 5 §. I den nya 3 § skall gällande 17 kap. 2 § 2 mom. kyrkolagen och i 17 kap. 9 § kyrkoordningen ingå. I den nya bestämmelsens 1 mom. bestäms om innehavare av en gravrätt och om innehavarens uppgifter. Den som innehar gravrätt företräder dem som får gravsättas i graven och för talan i frågor som gäller graven.

I paragrafens 2 mom. anges såsom för närvarande vem som innehar gravrätt. Om detta, samt om vilka som får gravsättas i graven, avtalas i regel när graven överläts. Om ett sådant avtal dock inte har ingåtts inom ett år från den dag då graven överläts eller om det avtal som ingåtts inte kan följas på grund av

att omständigheterna har förändrats, blir den avlidnes efterlevande make innehavare av gravrätten eller, när det inte finns någon efterlevande make eller också denna är död, de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven. Om arvingarna är flera till antalet skall de välja en innehavare av gravrätten som företräder dem i frågor som gäller graven. Meddelande om den nya innehavaren av gravrätten skall lämnas till den myndighet inom församlingen som svarar för begravningsväsendet.

Om de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven inte har kunnat komma överens om en ny innehavare av gravrätten kan kyrkorådet, enligt paragrafens 3 mom., förordna en innehavare av gravrätten och ge företräde åt den som bor på orten eller den som har haft hand om skötseln av graven.

4 §. *Gravsättningsordning.* Gällande bestämmelse, som gäller bortförande av gravvård från en grav, har blivit obehövlig på grund av 14 § begravningslagen. Det föreslås att gällande bestämmelse i 17 kap. 10 § kyrkoordningen som gäller begravningsordning, dvs. vem som i första hand får gravsättas i graven, flyttas till paragrafen. Om avtal inte har kunnat nås om vem som får gravsättas i graven, får i graven i första hand gravsättas den avlidna för vilken graven har överläts och dennas make. För makens gravplats skall således reserveras rum i graven. Utöver detta får i graven gravsättas släktingar i rätt ned- och uppstigande led (barn och föräldrar) samt makar till dessa i den ordning som dödsfallen inträffar. Om det inte finns någon sådan släkting eller om den som innehar gravrätten samtycker till det, får i graven gravsättas den avlidnes syster och bror samt deras barn, adoptiv- och fosterbarn till nämnda personer samt makarna till samtliga dessa. Med samtycke av den som innehar gravrätten kan den myndighet i församlingen som svarar för begravningsväsendet bevilja tillstånd för att i graven gravsättas även någon annan person, när det finns särskilda skäl till detta.

5 §. *Gravskötsel.* I den nya 5 § skall föreskrivas om gravskötsel. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande bestämmelse i 17 kap. 3 §. Om delgivning av ett beslut som

gäller försummelse av en gravs skötsel bestäms enligt förslaget i 24 kap. 11 §, i vilken bestämmelserna om delgivning av beslut samlas.

Det föreslås att också bestämmelsen i 17 kap. 11 § kyrkoordningen tas in i paragrafens 1 mom. Enligt den kan kyrkofullmäktige besluta att på församlingens bekostnad sörja för grundskötseln av de gravar som finns på begravningsplatsen eller på en del av denna och att en grav skall skötas på församlingens bekostnad om det ur församlingens synvinkel skall anses viktigt att vårda minnet av en avlidne som gravsatts där. Personer som kan komma i fråga är t.ex. en präst i församlingen eller någon annan medborgare som av personhistoriska skäl är viktig för församlingen, såsom en ortsbo som utmärkt sig i samhällslivet eller som konstnär, och som har gravsatts på församlingens begravningsplats, även om han eller hon inte ens varit medlem av församlingen vid sitt frånfälle.

Enligt paragrafens 2 mom. kan en församling avtala med den som innehar gravrätten om att församlingen för en bestämd tid mot ersättning påtar sig ansvaret för gravens skötsel. Ersättningarna för skötseln kan placeras i en särskild gravvårdsfond och skötseln av sådana gravar kan då ske med fondens medel.

Paragrafens 3 mom. motsvarar i huvudsak gällande 3 § 3 mom. Om skötseln av en grav väsentligt försumrats kan kyrkorådet ålägga den som innehar gravrätten att iståndsätta graven inom ett år. I paragrafen hänvisas till delgivning av beslut i 24 kap. 11 § 1 mom.

Om det inte finns uppgifter om den som innehar en gravrätt eller hans eller hennes vistelseort, skall ett beslut enligt 4 mom. tillkännages genom ett meddelande på graven. Samma förfarande skall tillämpas också i fråga om sådana situationer som avses i 14 § 3 mom. begravningslagen. Enligt bestämmelsen i begravningslagen skall huvudmannen för begravningsplatsen efter det att gravrätten upphört erbjuda den som innehar gravrätten tillfälle att avlägsna gravvården. En särskild hänvisning till begravningslagen är motiverad, eftersom ett sådant meddelande i sinom tid måste ges i fråga om alla gravar. Samtidigt har momentet fått en mer allmän ordalydelse så att tillkännagivande genom ett med-

delande på graven, när innehavaren av gravrätten inte kan nås, är möjligt i ärenden som gäller graven även i andra fall än vid beslut och meddelanden om försummelse av gravskötsel och avlägsnande av gravvården. Samma förfarande skall gälla både beslut och meddelande.

6 §. *Lösande av meningsskiljaktigheter.* Enligt gällande 17 kap. 2 § 3 mom. avgörs ärendet av kyrkorådet om det uppstår oenighet om gravrätten, om gravrättsinnehavaren, om vilka som får gravläggas eller om gravrättsinnehavarens skyldigheter.

Enligt 27 § begravningslagen får ändring i ett sådant beslut av en församling eller en kyrklig samfällighet som gäller tillhandahållande av gravplats eller de avgifter som tas ut inom begravningsverksamheten sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Oenighet mellan den avlidnes anhöriga om begravningsättet eller platsen för gravsättning eller begravningsförrättningen skall enligt 23 § 4 mom. begravningslagen behandlas av tingsrätten.

Vid gravsättning förekommer också vissa ärenden mellan församlingen och den avlidnes anhöriga som inte hör till ovannämnda kategorier av ärenden. De vanligaste bland dem gäller gravskötsel och gravvårdar. Kyrkorådet har behörighet i dessa ärenden.

7 §. *Reglemente för begravningsväsendet.* Begravningslagens 12 § förpliktar huvudmannen för en begravningsplats att föra ett register med uppgifter om den avlidnes släktnamn och förnamn, födelsedatum eller personbeteckning, dödsdag, tidpunkten för gravsättningen, begravningsättet samt var graven är belägen. I registret kan även antecknas bl.a. kontaktinformation för den som innehar gravrätten, giltighetstiden för gravrätten samt uppgifter om vem som kan gravsättas i graven. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall närmare bestämmelser bl.a. om gravbokföring tas in i reglementet för begravningsväsendet. För närvarande anses gravbokföringen omfatta en gravkarta, en förteckning med information om gravarnas läge och en förteckning över de avlidna.

Enligt 14 § 1 mom. begravningslagen skall en gravvård godkännas av huvudmannen för begravningsplatsen. Gravvården bör vara förenlig med begravningsplatsens allmänna

karaktär och får inte kränka den avlidnes minne eller begravningsplatsens värdighet. För närvarande kan bestämmelser om gravvårdars utseende och storlek finnas i församlingarnas egna reglementen för begravningsväsendet, i dispositionsplanen för begravningsplatsen eller i anvisningarna för gravvårdar. Eftersom det är huvudmannen för begravningsplatsen som beslutar om godkännande av en gravvård, kan församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna fortfarande ge mer detaljerade föreskrifter om gravvårdens utseende i sina egna interna regler. Bestämmelser om en begravningsplats allmänna karaktär och värdighet finns i dispositionsplanen för begravningsplatsen, där det således är naturligt att också föreskriva om gravvårdarnas utseende. I och för sig är också särskilda gravvårdsanvisningar för en enskild begravningsplats möjliga.

Enligt 14 § 3 mom. begravningslagen skall huvudmannen för begravningsplatsen efter det att gravrätten upphört erbjuda den som innehar gravrätten tillfälle att avlägsna gravvården, om inte huvudmannen för begravningsplatsen av särskilda skäl beslutar ha hand om skötseln av gravvården efter att gravrätten upphört. Har gravvården inte avlägsnats inom sex månader från det att innehavaren till gravrätten gavs tillfälle att avlägsna den, övergår gravvården utan vederlag till huvudmannen för begravningsplatsen. Bestämmelser om detta behövs inte längre i kyrkolagen.

8 §. *Gravgårdsplan och dispositionsplan för en begravningsplats.* I paragrafen föreslås en grundläggande bestämmelse om gravgårdsplan och dispositionsplan för en begravningsplats. I kyrkoordningen bestäms närmare om de ärenden som skall regleras i gravgårdsplanen och dispositionsplanen.

IV AVD. STIFTETS FÖRVALTNING

Namnet på IV avdelningen i kyrkolagen föreslås få den allmänna lydelsen "stiftets förvaltning". Avdelningen består av 17 a kap. Allmänna bestämmelser, 17 b kap. Stiftsfullmäktige, 18 kap. Biskopsämbetet och 19 kap. Domkapitlet.

17 a kap. Allmänna bestämmelser

I det nya 17 a kap. föreslås allmänna grundläggande bestämmelser om stiftet, stiftets uppgifter, förvaltningsorgan och förtroendevalda samt förvaltning och förfarande.

1 §. *Stiftet.* I paragrafen föreslås klarare bestämmelser än förut om att stiftet självt handhar sin verksamhet och sköter sin ekonomi enligt kyrkolagen och kyrkoordningen samt enligt bestämmelser som utfärdas med stöd av dem. I stiftet skall man således följa t.ex. de regler som godkänts av kyrkomötet och kyrkostyrelsen och där det ges närmare bestämmelser om skötseln av ärenden som hänför sig till personalförvaltningen och budgeten, utan att motsvarande detaljerade bestämmelser om dessa ärenden behöver tas in i kyrkolagen eller kyrkoordningen. Bestämmelsen har i tillämpliga delar utformats i enlighet med bestämmelsen om församlingar i 7 kap. 1 § kyrkolagen. Det föreslås att bestämmelser om stiftsfullmäktiges uppgifter tas in i kyrkolagens 17 b kap. 1 § och bestämmelser om domkapitlets uppgifter i kyrkolagens 19 kap. 1 § och kyrkoordningens 19 kap. 1 §.

Ett stift skall dock inte utgöra en juridisk person, även om dess rättsförmåga föreslås bli utvidgad så att stiftet självständigt svarar för medelsanvändningen, som övervakas av kyrkomötet, har möjlighet att vara rättsinnehavare, rätt att föra talan vid domstolar och hos myndigheter samt rätt att ingå avtal. Utvecklandet av stiftets ställning skall beaktas också så att procedurbestämmelserna för kyrkoförvaltningen ses över.

2 §. *Förvaltningsorgan och förtroendevalda.* I paragrafen uppräknas de organ som sköter stiftets verksamhet och förvaltning. Dessa är biskopen, stiftsfullmäktige, domkapitlet, direktorer och tjänsteinnehavarna vid domkapitlet. Då förvaltningsmodellen för stiftet baserar sig på en kombination av en s.k. ämbetsstruktur som bygger på kyrkans särskilda ämbete, dvs. prästämbetet och av en s.k. representationsstruktur som bygger på de kristnas allmänna prästadöme, föreslås att i 2 mom. tas in en definition av förtroendevalda på samma sätt som i kyrkolagens 7 kap. 2 § om församlingar. Den nya lekmanaledamoten i domkapitlet är en förtroendevald, me-

dan prästassessorerna inte är det. Eftersom biskopen, domprosten, den lagfarna assessorn och stiftsdekanen är medlemmar av domkapitlet på tjänstens vägnar, är de inte heller i detta uppdrag förtroendevalda.

3 §. *Förvaltning och förfarande.* I paragrafen föreslås att samma principer i tillämpliga delar skall gälla i ett stiftsorgan i fråga om sammankallande av ett organ, ordförandens uppgifter, behandling av ett ärende, beslutförhet, jäv, omröstning, överförande av beslutanderätt, valbarhet och förrättande av val som inom församlingsförvaltningen i fråga om kyrkofullmäktige, kyrkorådet och organ under det. Bestämmelser om dessa kategorier av ärenden finns i kyrkolagens III avdelning (Församlingens förvaltning), kap. 7 (Allmänna stadganden), kap. 9 (Kyrkofullmäktige) och kap. 10 (Kyrkorådet). I kyrkolagens 25 kap. (Kompletterande stadganden) finns ytterligare några bestämmelser, såsom hänvisningen till förvaltningslagen och bestämmelsen om lika röstetal, som direkt gäller hela kyrkoförvaltningen. Det finns således inte behov att särskilt föreskriva om ovannämnda frågor för stiftsförvaltningens del i kyrkolagen eller kyrkoordningen.

I arbetsordningen skall endast sådana detaljer behandlas vilka inte regleras i kyrkolagen eller kyrkoordningen och som gäller organisering av det praktiska arbetet. I alla stiftsorgan, även i domkapitlet, skall således parlamentarisk omröstning iakttagas på samma sätt som i förvaltningen i övrigt. Detta innebär en ändring eftersom omröstning i domkapitlet enligt kyrkolagens gällande 19 kap. 4 § 1 mom. är kollegial i alla ärenden. Specialbestämmelserna skall dock ha företräde framom ovan beskrivna allmänna principer. Så kan t.ex. endast stiftsfullmäktiges lekmanamedlemmar delta i valet av lekmanamedlem i domkapitlet. Specialbestämmelser om domkapitlets beslutförhet skall finnas i fråga om behandlingen av valförslag för prästval och yrkande av rättelse, huruvida en präst eller lektor hållit fast vid kyrkans bekännelse samt av disciplinära ärenden.

17 b kap. **Stiftsfullmäktige**

För stiftets verksamhet och förvaltning föreslås att ett nytt organ inrättas, stiftsfullmäkti-

tige. Grundläggande bestämmelser i lag om stiftsfullmäktige tas in i ett nytt 17 b kap. i kyrkolagen. I kyrkolagen skall bestämmas om stiftsfullmäktiges grundläggande uppgifter, sammansättning och mandatperiod samt valbarheten för medlemmarna. Mer detaljerade bestämmelser skall inte ingå i kyrkoordningen, utan alla bestämmelser skall finnas i kyrkolagen. Närmare föreskrifter utfärdas i arbetsordningen, som godkänns av stiftsfullmäktige.

1 §. *Uppgifter.* Stiftsfullmäktige skall utöva stiftets högsta beslutanderätt i ekonomiska frågor, godkänna verksamhets- och ekonomiplanen samt stiftets budget, verksamhetsberättelse och bokslut för egen del samt inrätta och dra in tjänster vid domkapitlet. Stiftsfullmäktige skall stödja och främja fullgörandet av kyrkans uppgift i stiftet och i dess församlingar. Dessutom skall stiftsfullmäktige utföra de övriga uppdrag som anförtrots det i kyrkolagen, kyrkoordningen och i valordningen för kyrkan. Dessa uppdrag upprepas dock inte i uppgiftsförteckningen i denna paragraf. Sådana uppgifter är t.ex. rätt att ta initiativ vid kyrkomötet (kyrkolagen 20:9, 1), uppgörande av valförslag för val av lekmanamedlem i kyrkostyrelsen (kyrkoordningen 22:1,2) samt val av domkapitlets lekmanamedlem och av dennes suppleanter (valordningen för kyrkan 3:8).

De organ som utövar församlingens verkställande makt, dvs. kyrkoråden samt i de kyrkliga samfälligheterna församlingsråden och gemensamma kyrkorådet, skall kunna väcka initiativ till stiftsfullmäktige. För denna lösning talar praktiska skäl, eftersom kyrkorådet och gemensamma kyrkorådet på grund av sina uppgifter konkretare än kyrkofullmäktige känner till behoven av förändringar i förvaltningen. I de kyrkliga samfälligheterna jämställs församlingsråden i hög grad med kyrkoråden i fråga om de ärenden som skall avgöras. Utöver nämnda organ skall endast domkapitlet och medlemmarna i stiftsfullmäktige ha rätt att väcka initiativ. För de övriga församlingsorganen, såsom direktioner samt medlemmar och tjänsteinnehavare i församlingen, gäller det således att väcka initiativ till den egna församlingens kyrkoråd eller församlingsråd, som beslutar om sändande av initiativet till stiftsfullmäkti-

ge.

Enligt paragrafens 2 mom. kan stiftsfullmäktige tillsätta direktioner som är underställda och skall biträda domkapitlet på samma sätt som kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan tillsätta direktioner i församlingen.

2 §. *Medlemmar.* Medlemmar av stiftsfullmäktige är enligt förslaget 14 lekmän och 7 präster. Med stöd av 2 mom. skall en av lekmanamedlemmarna i stiftsfullmäktige i Borgå stift utses av församlingarna på Åland och en av lekmanamedlemmarna i stiftsfullmäktige i Uleåborgs stift av sametinget. Enligt 3 mom. skall stiftsfullmäktige inom sig välja en lekmanamedlem till ordförande. Till vice ordförande kan väljas en präst eller lekman. Enligt paragrafens 4 mom. skall ärkebiskopen och biskopen ha närvaro- och yttranderätt vid stiftsfullmäktiges sammanträden. I paragrafens 5 mom. föreskrivs att medlemmarna av domkapitlet har närvaro- och yttranderätt vid stiftsfullmäktiges sammanträden. Samma rätt har också den från stiftet utsedda lekmanamedlemmen av kyrkostyrelsen och en sådan prästmedlem av kyrkostyrelsen som hör till stiftet.

3 §. *Mandatperiod.* Det föreslås att mandatperioden för stiftsfullmäktige är densamma som för kyrkomötet, dvs. fyra år räknat från den 1 maj.

4 §. *Valbarhet och förrättande av val.* Valbarheten för medlemmar av stiftsfullmäktige skall bestämmas på samma sätt som vid val av ombud till kyrkomötet, dock så att en medlem av domkapitlet, en tjänsteman eller en heltidsanställd arbetstagare i arbetsavtalsförhållande vid domkapitlet inte är valbar.

Själva valet skall förrättas på samma sätt som val av ombud till kyrkomötet. I praktiken skall valet av ombud till kyrkomötet och valet av medlemmar av stiftsfullmäktige förrättas samtidigt på samma sätt som i fråga om val av församlingsråd och gemensamt kyrkoråd i församlingar som är i fullständig ekonomisk gemenskap.

5 §. *Arbetsordning.* Det föreslås att i paragrafen föreskrivs om en arbetsordning som antas av stiftsfullmäktige och där det bestäms närmare om sammankallande av stiftsfullmäktige, ordförandenas uppgifter, väckande av initiativ, behandling av ärenden och för-

rättande av val. I arbetsordningen kan utfärdas bestämmelser t.ex. om initiativ från församlingarna. Arbetsordningen skall till sin karaktär motsvara arbetsordningen för församlingens kyrkofullmäktige.

18 kap. Biskopsämbetet

1 §. *Biskop och biskopens uppgifter.* Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att biskopens uppgifter utökas med ledning av verksamheten i stiftet. Gällande lydelse betonar onödigt ensidigt biskopens ledarskap i förvaltningen, trots att biskopen särskilt står i ledningen också för verksamheten i stiftet.

3 §. *Tidpunkten för val, rösträtt och kandidatuppställning.* I den nya 4 punkt som föreslås bli fogad till paragrafens 2 mom. bestäms om rösträtt för ett av sametinget utsett ombud vid kyrkomötet i valet av biskop i Uleåborgs stift. De nuvarande punkterna 4 och 5 blir då punkt 5 och 6. I hänvisningsbestämmelsen gällande lekmanaelektorer i 6 punkten görs dessutom en teknisk ändring.

Enligt momentets ändrade 6 punkt skall antalet präst- och lekmanaelektorer i val av biskop vara lika stort. Att samernas ombud vid kyrkomötet blir elektor innebär i Uleåborgs stift en minskning med en av de lekmanaelektorer som utses i församlingarna.

Paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrat så att samernas ombud vid kyrkomötet skall ha rätt att delta i valet av ärkebiskop tillsammans med de från stiftet valda lekmanaoombuden till kyrkomötet.

19 kap. Domkapitlet

Det föreslås att kapitlets 1—5 § omgrupperas.

1 §. *Uppgifter.* Det föreslås att gällande 1 § delas upp i en 1 och 2 § så att bestämmelser om domkapitlets uppgifter ingår i 1 § och bestämmelser om domkapitlets medlemmar i 2 §.

I fråga om domkapitlets uppgifter föreslås att rättskipningsärendena stryks i paragrafens 1 mom. Dessa ärenden skall enligt förslaget överföras på de regionala förvaltningsdomstolarna. Hos domkapitlet kvarstår dock behandlingen av besvär som anförts över ett beslut som skall underställas, vilka är få till

antalet. Detta gäller också kyrkostyrelsen och undervisningsministeriet i ärenden som underställs dem. Det finns dock inget behov att särskilt föreskriva om detta för domkapitlets del, något som inte heller gjorts för kyrkostyrelsens del, eftersom det separat i 24 kap. 2 § 2 mom. kyrkolagen föreskrivs att besvär som anförts över ett beslut som skall underställas avgörs av underställningsmyndigheten. Domkapitlets uppgifter kommer mer än förut att fokuseras på planeringen och ledningen av stiftens förvaltning och verksamhet. Närmare bestämmelser om domkapitlets uppgifter skall samlas i 19 kap. 1 § kyrkoordningen. I kyrkolagen och kyrkoordningen finns dessutom separat bestämmelser om domkapitlets många övriga uppgifter.

I paragrafens 2 mom. föreslås att domkapitlet skall ha rätt att företräda kyrkan i ärenden som gäller stiftet och föra dess talan vid domstolar och hos andra myndigheter samt ingå avtal och företa andra rättshandlingar på stiftets vägnar.

Gällande bestämmelse i 5 mom. om domared eller domarförsäkringen för medlemmarna i domkapitlet föreslås bli struket som obehövligt, eftersom domkapitlet inte längre skall sköta rättskipningsärenden.

2 §. *Medlemmar.* I paragrafens 1 mom., som till innehållet motsvarar nuvarande 1 § 2 mom., föreslås sådana ändringar som beror på domkapitlets ändrade sammansättning. Domkapitlet utökas med en lekmanamedlem, som valts av stiftsfullmäktiges lekmanamedlemmar, och en stiftsdekan, som är präst och tjänsteinnehavare vid domkapitlet.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att ärkebiskopen och biskopen är ordförande för domkapitlet i ärkestiftet.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om fältbiskopens ställning som extra medlem av domkapitlet.

Det föreslås att gällande bestämmelse i 1 § 2 mom. om adjungerad medlem för en prästerlig medlem och lagfaren assessor blir 4 mom. Det föreslås att benämningen "adjungerad medlem" frångås och ersätts med "suppleant". I momentet skall också föreskrivas om lekmanamedlemmarnas suppleanter.

3 §. *Behörighetsvillkor och val.* Det föreslås att i paragrafen föreskrivs om behörighetsvillkor och val i fråga om prästassessorer

och den nya lekmanamedlemmen i domkapitlet samt om behörighetsvillkoren för domkapitlets lagfarna assessor och stiftsdekan.

Enligt paragrafens 1 mom. kvarstår behörighetsvillkoren för prästassessorerna oförändrade. Stiftets präster och lektorer skall välja prästassessorer för tre år åt gången såsom för närvarande.

Behörig som lekmanamedlem är enligt det föreslagna 2 mom. en sådan lekmanamedlem i en församling i stiftet som enligt 7 kap. 3 § kyrkolagen är valbar till ett förtroendeuppdrag i församlingen och har samtyckt till att kandidera. Lekmanamedlemmen samt den första och andra suppleanten skall väljas av lekmanamedlemmarna i stiftsfullmäktige för fyra år åt gången. Närmare bestämmelser om förrättningen av detta val skall ingå i 3 kap. 8 § valordningen för kyrkan. Det faktum att mandatperioderna för lekmanamedlemmen och prästassessorerna är olika långa och infaller vid olika tider är inte något problem, utan borgar snarare för kontinuitet i domkapitlets sammansättning.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om behörighet för den lagfarna assessorn och dennes suppleant.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs om behörighet för stiftsdekanen. Det föreslås att gällande bestämmelse i 2 § 3 mom. om behörighetsvillkoren för domkapitlets övriga tjänstemän upphävs. Bestämmelser med i sak samma innehåll skall ingå i kyrkoordningen. Detta grundar sig på kyrkolagens princip om att bestämmelser eller föreskrifter om tjänsternas behörighetsvillkor utfärdas separat. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för kyrkostyrelsens tjänsteinnehavare finns i en instruktion.

4 §. *Beslutförhet.* Enligt det föreslagna 1 mom. skall domkapitlet vara beslutfört när mer än hälften av medlemmarna är närvarande. Bestämmelsen motsvarar kyrkolagens 22 kap. 4 § om kyrkostyrelsens beslutförhet, men avviker från den allmänna princip enligt vilken beslutförhet förutsätter att ordföranden eller vice ordföranden och därtill minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande.

Enligt 2 mom. skall domkapitlet dock på grund av sakens betydelse vara fulltaligt när det behandlar ett yrkande på rättelse av val-

förslag för prästval samt ett ärende som gäller huruvida en präst eller lektor hållit fast vid kyrkans bekännelse. Enligt gällande 3 § handlägger domkapitlet ett rättelseyrkande i utvidgad sammansättning, där det finns två adjungerade medlemmar, av vilka den ena är präst och den andra jurist. Eftersom det föreslås att utvidgad sammansättning skall frångås, kan det anses ändamålsenligt att ett rättelseyrkande handläggs av ett fulltaligt domkapitel.

Det föreslås att gällande 4 § 2 mom., enligt vilket omröstning verkställs särskilt för varje förslagsrum vid uppgörande eller rättelse av valförslag, tas in i ett nytt 3 mom. I gällande 4 § 1 mom. föreskrivs att kollegial omröstning iakttas i domkapitlet. Denna bestämmelse föreslås bli upphävd. Domkapitlet skall enligt förslaget inte längre behandla rättskipningsärenden, med undantag av sällan förekommande besvär över underställda beslut. Då det i förvaltningsprocesslagen finns bestämmelser om omröstning, behövs ingen särskild bestämmelse om röstningsförfarandet i domstol när det gäller domkapitlet. Vid domkapitlet skall i regel iakttas normalt parlamentariskt beslutsförfarande på basis av den föreslagna 17 a kap. 3 §. Där hänvisas till motsvarande förfarande på församlingensnivå, för vilket det finns detaljerade bestämmelser. Förfarandet är detsamma också vid kyrkostyrelsen, som också kan bli tvungen att behandla besvär över underställda beslut.

4 a §. *Överföring av befogenhet.* Det föreslås att paragrafen upphävs och att bestämmelsen om överföring av befogenhet flyttas till 5 §.

5 §. *Överföring av befogenhet.* Gällande 5 § föreslås bli upphävd vad innehållet beträffar, eftersom domkapitlet inte längre skall utgöra en rättskipningsmyndighet. Kyrkoberoende och förvaltningstvistemål skall förvisas till de regionala förvaltningsdomstolarna.

Gällande bestämmelse i 4 a § om överföring av befogenhet föreslås bli flyttad till 5 §. Enligt gällande bestämmelse kan domkapitlets beslutanderätt överföras på domkapitlets ordförande och medlemmar av domkapitlet. Med avvikelse från det nuvarande föreslås att beslutanderätten skall kunna överföras på tjänsteinnehavare vid domkapitlet. I praktiken blir det närmast fråga om biskopen, till

vilken beslutanderätten även enligt gällande bestämmelser har delegerats, den lagfarna assessorn, stiftsdekanen och notarien. Domprosten är inte tjänsteinnehavare vid domkapitlet utan kyrkoherde och tjänsteinnehavare i domkyrkoförsamlingen. Ärenden skall inte längre kunna överföras till domprosten för avgörande. Av praktiska skäl har det inte heller tidigare varit möjligt att överföra ärenden till prästassessorerna, eftersom de bor på olika håll i stiftet och sköter assessorsuppdraget som bisyssla. Av samma skäl är det inte ändamålsenligt att överföra befogenheten till en lekmannamedlem som är förtroendevald.

6 §. *Rättsregler angående förfarandet.* Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig. Det föreslås att den allmänna hänvisning till förvaltningsprocesslagen som gäller hela kyrkoförvaltningen och som finns i gällande 24 kap. 8 § tas in i samma kapitel i en ny 16 §. I 25 kap. 5 § finns en allmän hänvisning till förvaltningslagen.

7 §. *Muntlig förhandling, syn och hörande.* Paragrafens rubrik har ändrats. Det föreslås att paragrafens 1 mom., där det föreskrivs om anhängiggörande i domkapitlet, skall upphävas, eftersom bestämmelser om anhängiggörande finns i 19 § förvaltningslagen. Det är ändamålsenligt att tillämpa allmän förvaltningspraxis i fråga om anhängiggörande av ett ärende i domkapitlet.

Enligt 2 mom. i gällande paragraf kan domkapitlet vid muntlig förhandling höra vittnen och sakkunniga under ed eller försäkran samt höra en part under sanningsförsäkran. I förvaltningslagen är utgångspunkten att muntlig bevisning i ett förvaltningsärende alltid sker genom handräckning i förvaltningsdomstolen. Även om domkapitlens uppgifter som rättskipningsorgan försvinner kommer domkapitlet även i fortsättningen att behandla disciplinära ärenden, där det kan bli nödvändigt att ordna muntlig förhandling. De disciplinära ärenden som domkapitlet behandlar kan vara så främmande för en allmän förvaltningsdomstol att sådan upptagning av bevisning genom handräckning i förvaltningsdomstolen som avses i förvaltningslagsreformen inte uppnår det avsedda syftet. Vid behandlingen av disciplinära ärenden betonas principen om omedelbarhet, dvs. att det material och den bevisning som påverkar ären-

det skall läggas fram omedelbart för den myndighet som avgör ärendet. Även i andra förvaltningsmyndigheter, såsom den statliga tjänstemannanämnden, som behandlar de ärenden som ankommer på den enligt stats-tjänstemannalagen, kan en part höras under sanningsförsäkran samt vittnen under ed eller försäkran (51 § 1 mom. statstjänstemannalagen).

På dessa grunder ses inga hinder för att domkapitlen fortfarande skall ha möjlighet enligt 2 mom. att höra vittnen i muntlig förhandling under ed eller försäkran eller en part under sanningsförsäkran.

Enligt 33 § 2 mom. förvaltningslagen skall en part underrättas om att ärendet kan avgöras även om fristen inte iakttas, om parten inom utsatt tid inte lägger fram den utredning som önskas. Av denna anledning blir bestämmelsen i 3 mom. om skriftligt hörande obehövlig. Det föreslås att bestämmelsen ändras till denna del. Dessutom föreslås ändringar i den finska ordalydelsen.

9 §. *Domkapitlets fonder.* Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom kyrkomötet skall låta granska också domkapitlets fonder av donationskaraktär och skötseln av dessa tillgångar i samband med den övriga revisionen i stiftet. På samma sätt granskas också kyrkostyrelsens donations- och övriga fonder. Det föreslås att bestämmelser om detta tas in i 20 kap. 7 § 2 mom. 12 punkten kyrkolagen. Den del av paragrafen som gäller fondernas skötsel föreslås bli flyttad till 19 kap. 1 § kyrkoordningen, där det föreslås mer detaljerade bestämmelser om domkapitlets uppgifter än i 19 kap. 1 § kyrkolagen. Då det är fråga om skötsel av fonder kan bestämmelser om detta utfärdas i kyrkoordningen. Det föreslås att de principer som anges i kyrkolagens 15 kap. 4 § beaktas vid skötseln av fonderna.

11 §. *Kontraktsprost.* Paragrafens 4 mom. föreslås bli upphävd, eftersom det föreslås att stifts- och prosterimöten skall frångås. Paragrafens rubrik skall ändras på motsvarande sätt så att den endast gäller kontraktsprost.

20 kap. **Kyrkomötet**

7 §. *Kyrkomötets uppgifter.* Det föreslås att paragrafens 2 mom. 12 punkt ändras så att

kyrkomötet inte bara skall låta granska räkenskaperna och förvaltningen för fonderna inom kyrkans centralfond samt för övriga fonder som kyrkostyrelsen förvaltar utan också låta granska räkenskaperna och förvaltningen för fonder och andra tillgångar som stiftsmyndigheterna förvaltar. Kyrkans centralfond bär helhetsansvaret också för finansieringen av stiftens verksamhet. Det föreslås att en grundläggande bestämmelse om detta tas in i 22 kap. 6 § 1 mom. 6 punkten kyrkolagen. Kyrkomötet beslutar i budgeten för centralfonderna om de medel som beviljas denna verksamhet.

Paragrafens 3 mom. föreslås bli upphävt. Enligt bestämmelsen uppger kyrkomötet antalet tjänster som skall inrättas samt den huvudsakliga uppgiftsbeskrivningen för dem i motiveringarna till budgeten. Syftet med denna bestämmelse har varit att uppnå ett relevant antal tjänster i förhållande till omkostnaderna. Enligt den budgetpraxis som blivit allmän inom den offentliga förvaltningen är detta dock inte längre det huvudsakliga förfarandet t.ex. i de stora statliga ämbetsverken. I samband med beredningen av stiftsforvaltningsreformen uppställdes kravet att stiftet till dessa delar skall ha fria händer att arbeta inom ramen för det totala anslag kyrkomötet beviljar.

Med beaktande av att kyrkomötet självt inrättar biskopstjänsterna och ecklesiastiktjänsterna, föreslås i paragrafen ingen sådan förteckning som i 4 § 2 mom. statstjänstemannalagen när det gäller tjänster som skulle fordra en specificering i budgeten för kyrkans centralfond och godkännande av kyrkomötet för att kunna inrättas.

9 §. *Framställningar, initiativ och behandlingen av ärenden.* Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att stiftsfullmäktige skall ha rätt att ta initiativ vid kyrkomötet i stället för stiftsmötet, som slopas.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. upphävs på grund av den föreslagna 25 kap. 6 §, där det föreskrivs om ledande av mötet och om grunderna för begränsning av yttranderätten i fråga om alla kyrkliga organ.

22 kap. **Kyrkostyrelsen, kyrkans centralfond och kyrkans avtalsdelegation**

2 §. *Kyrkostyrelsens uppgifter.* En författningsteknisk ändring föreslås i paragrafens inledande stycke. Dessutom föreslås att paragrafens 1 mom. 7 punkt ändras så att kyrkostyrelsen endast inrättar och drar in tjänster vid kyrkostyrelsen. Tjänster vid domkapitlet skall inrättas och dras in av stiftsfullmäktige.

Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så att det där tas hänsyn till förslaget gällande domkapitlets behörighet att företräda stiftet och företa rättshandlingar på dess vägnar.

6 §. *Kyrkans centralfond.* Det föreslås att paragrafens 1 mom. 6 punkt får en allmän ordalydelse så att kyrkans centralfonds tillgångar används för betalning av stiftens utgifter. Kyrkomötet skall i centralfondens budget bevilja stiftet ett anslag för stiftens alla utgifter.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket kyrkans centralfond är pensionsanstalt för kyrkan. Tillämpningen av principen om sista pensionsanstalt i kyrkans pensionssystem förutsätter att kyrkans centralfonds ställning som kyrkans pensionsanstalt klargörs. Kyrkostyrelsen skall fortfarande vara styrelse för kyrkans centralfond, medan kyrkans centralfond utgör den egentliga pensionsanstalten. Kyrkans centralfond skall med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan fatta beslut, i vilka ändring söks enligt pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan.

23 kap. **Disciplinärt förfarande**

4 §. *Undersökningsombud och disciplinombud.* Paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att också undersökningsombudet nämns. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 1 mom. enligt vilket domkapitlet för fyra år i sänder förordnar ett undersökningsombud för den förberedande undersökning av disciplinära ärenden som skall utföras i stiftet. Behovet av ett undersökningsombud är uppenbart i svåra och komplicerade fall då en tjän-

te innehavare misstänks ha gjort sig skyldig till brott mot tjänsteplikt. Dessa fall är dock relativt få till antalet. Tjänsteinnehavarna vid domkapitlet kan på grund av jäv inte göra en förberedande undersökning åtminstone inte i fråga om prästerskapet, eftersom de fortsatta åtgärderna sker i domkapitlet. I momentet skall föreskrivas om behörighetsvillkoren för undersökningsombudet. På grund av tillägget blir de nuvarande 1 och 2 mom. 2 och 3 mom.

5 §. *Förberedande undersökning.* Det föreslås att paragrafen ändras så att en förberedande undersökning alltid utförs av undersökningsombudet. På så sätt kan tillräcklig juridisk sakkunskap tryggas vid undersökningen. Hänvisningen till 3 § 3 mom. föreslås bli slopad som obehövlig. Syftet är också att göra bestämmelsen klarare eftersom de egentliga bestämmelserna om samma sak, dvs. anhängiggörande av disciplinärt ärende, finns i 6 § 1 mom.

7 §. *Ärendets handläggning i kyrkostyrelsen.* Paragrafen föreslås bli upphävd. Disciplinärenden är ytterst sällsynta i kyrkostyrelsen och för behandlingen av dem behövs i allmänhet inte sådan kyrklig sakkunskap som i de ärenden som fortfarande skall avgöras av domkapitlet. Utnyttjande av muntlig bevisning i de disciplinärenden som kyrkostyrelsen handlägger kan således ske genom handräkning i förvaltningsdomstolen.

24 kap. **Underställning och ändringssökande**

Det föreslås att hela kapitlet skrivs om och får en helt ny uppläggning med kommunallagens 11 kap. som modell. I nämnda kap. i kommunallagen behandlas rättelseyrkande och kommunalbesvär. Eftersom församlingsförvaltningen påminner om kommunalförvaltningen är den modell som kommunallagen erbjuder, den moderna systematiken och sättet att utforma bestämmelserna, till denna del användbar. Bestämmelserna om ändringssökande i kyrkolagen är dock mer komplicerade än i kommunallagen av den anledningen att det i lagen måste ingå bestämmelser också om beslut av kyrkans och domkapitlets myndigheter. Inom kyrkoförvaltningen förekommer också sådana kategorier av

ärenden och förfaranden avseende verksamheten, t.ex. församlingsarbetets andliga karaktär, prästerskapets ställning samt prästval, biskopsval och vissa andra val, som inte existerar i kommunalförvaltningen. Vidare finns det inom kyrkoförvaltningen vissa besvär-förbud som delvis är en följd av dessa skillnader. Alla motsvarande besvär-förbud måste samlas i kyrkolagen, medan de i fråga om annan förvaltning finns i olika lagar, t.ex. i vallagstiftningen och tjänstemannalagstiftningen. I denna proposition eftersträvas en precisering av besvär-förbuden. I mån av möjlighet skall de också inskränkas. Dessutom behövs en särskild bestämmelse om behörig förvaltningsdomstol.

1 §. *Underställning*. I paragrafens 1 mom. föreslås att omnämmandet av underställning i fråga om statsrådet skall strykas. Det enda ärende som för närvarande underställs statsrådet, dvs. ändring av stiftsgränserna, skall enligt förslaget strykas i kyrkolagens 3 kap. 3 § 1 mom.

2 §. *Underställningsmyndighetens beslutanderätt*. Paragrafens 3 mom. föreslås bli upphävt. Bestämmelsen handlar om besvär-rätt. Enligt förslaget skall bestämmelserna om besvär-rätt samlas i 6 §.

3 §. *Rättelseyrkande*. Det föreslås att bestämmelsen om rättelseyrkande tas in i denna paragraf före den bestämmelse som gäller egentliga kyrkobesvär. Det föreslås för det första att bestämmelserna om förfarandet vid rättelseyrkande i kyrkolagens 24 kap. 4 och 5 §, som gäller rättelseyrkande i fråga om vallängden, samt 24 kap. 5 b §, som gäller rättelseyrkande i fråga om uppgifter i kyrkböckerna, samlas i paragrafen. Det föreslås vidare att bestämmelsen i kyrkoordningens 23 kap. 1 § 1 mom., som gäller rättelseyrkande i ett beslut av domkapitlet i ett ärende som gäller huruvida en präst eller lektor hållit fast vid kyrkans bekännelse, tas in i paragrafen. I paragrafen hänvisas till möjligheten att yrka rättelse också i fråga om ett sådant valförslag för prästval som avses i 6 kap. 22 § kyrkoordningen.

Det föreslås att rättelseyrkande också skall omfatta församlingar och kyrkliga samfundheter. I fråga om beslut av kyrkorådet, församlingsrådet och gemensamma kyrkorådet samt av deras sektioner, beslut av en direk-

tion, ett distriktsråd eller ett kapellråd som är underställda ett råd samt beslut av en förtroendevald i ett sådant råd, dvs. i praktiken ordföranden och vice ordföranden, samt beslut av en tjänsteinnehavare i en församling eller kyrklig samfällighet, anföras inte längre besvär som för närvarande. I stället skall rättelse yrkas hos kyrkorådet, församlingsrådet eller gemensamma kyrkorådet. Det är först över ett beslut som meddelats med anledning av ett rättelseyrkande som besvär kan anföras hos den regionala förvaltningsdomstolen. Förfarandet motsvarar det kommunala systemet för ändringssökande.

Det föreslås att förfarandet med rättelseyrkande tas i bruk också vid beslut som fattats av kyrkoherden i egenskap av myndighet. Rättelseyrkandet riktas till kyrkorådet eller församlingsrådet. I ärenden som gäller beviljande av fritid, semester och tjänstledighet om högst en månad enligt 6 kap. 12 § kyrkoordningen skall rättelseyrkandet dock riktas till domkapitlet. Ett sådant beslut av domkapitlet med anledning av rättelseyrkande får överklagas hos förvaltningsdomstolen. Samtidigt föreslås att det besvär-förbud som baserar sig på kyrkoordningens 23 kap. 1 § 2 mom., enligt vilket ändring inte får sökas genom besvär i domkapitlets beslut i ärenden som avser tjänstledighet och semester, skall upphävas.

Dessutom föreslås att möjligheten till rättelseyrkande skall utsträckas också till beslut av en sektion inom kyrkostyrelsen, ämbetskollegiet, direktionen för pensionsfonden inom kyrkans centralfond samt av något annat förvaltningsorgan eller en tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen. Förfarandet med rättelseyrkande och kyrkobesvär skall dock inte gälla de pensionsavgöranden som tjänsteinnehavarna fattat. Närmare bestämmelser om hur de överklagas utfärdas separat.

Det föreslås att rättelseyrkande skall användas inte bara i fråga om beslut av tjänsteinnehavare vid domkapitlet utan också vid sökande av ändring i ett beslut av en direktion i stiftet. Detta motsvarar systemet för rättelseyrkande på församlingsnivå.

Rättelseyrkande är en obligatorisk första fas vid sökande av ändring. Innan rättelse har yrkats kan besvär inte anföras. Ett omnämmande av detta har tagits in i paragrafens 2

mom. I rättelseyrkande kan laglighets- och ändamålsenlighetssynpunkter åberopas. Rättelseyrkande utnyttjas som ett medel att åstadkomma ändring och den myndighet vars beslut rättelseyrkandet gäller är bunden till rättelseyrkandet. Jämfört med gällande förfarande, enligt vilket kyrkorådet, församlingsrådet och gemensamma kyrkorådet behandlar besvär inom församlingen, är förändringen dock inte särskilt stor. Ett rättelseyrkande skall behandlas i så snabb ordning som möjligt. Kyrkobesvär kan anföras över ett beslut som meddelats med anledning av rättelseyrkande.

4 §. *Kyrkobesvär.* I paragrafen föreslås bestämmelser om besvärsmyndigheter och besvärsgrunder. Bestämmelser om dem finns för närvarande i 3 och 6 §. Ändring i beslut av kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige, församlingens och stiftets valnämnd, stiftsfullmäktige, domkapitlet och kyrkostyrelsen samt i beslut som kyrkorådet, församlingsrådet och gemensamma kyrkorådet meddelat med anledning av ett rättelseyrkande eller ett disciplinärt förfarande skall sökas hos den regionala förvaltningsdomstolen genom kyrkobesvär. I fråga om beslut i ett disciplinärt ärende görs inget rättelseyrkande på grund av sakens natur. I sådana fall anföras kyrkobesvär direkt.

Kyrkobesvär skall med stöd av 2 mom. utgöra laglighetsbesvär såsom för närvarande. Enligt paragrafens 3 mom. kan besvär över ett sådant beslut som skall underställas dock också grundas på att beslutet inte är ändamålsenligt. Besvär över ett beslut av underställningsmyndigheten kan anföras endast på den grund att det strider mot lag. I paragrafens 4 mom. finns en bestämmelse om tidsfrist för framförande av besvärsgrunderna.

Det föreslås att bestämmelsen i gällande 3 § 1 mom. om disciplinombudets rätt att anföra besvär flyttas till 6 §.

5 §. *Rättelse- och överklagbarhet.* I paragrafen föreslås att rättelse inte får yrkas och kyrkobesvär inte anföras över beslut som endast gäller beredning eller verkställighet. Paragrafen motsvarar gällande 3 § 4 mom.

Det föreslås att gällande 1 mom., som gäller besvär över val, skall upphävas, eftersom besvärsmätt på basis av partsställning och på basis av medlemskap i församlingen är hu-

vudregeln. Röstberättigade och personer som är uppställda som kandidater är parter. Det föreslås att bestämmelsen i 2 mom. i gällande paragraf, som föreskriver om underställningsmyndighetens rätt att rätta ett oriktigt beslut av valmyndigheten, skall flyttas till 15 §. Gällande paragrafs 3 mom., som gäller rättelseyrkande i fråga om vallängden vid prästval och församlingsval, föreslås bli flyttat till den föreslagna 3 § om rättelseyrkande. Enligt 4 § 1 mom. skall ett beslut som valnämnden fattat med anledning av ett rättelseyrkande överklagas hos förvaltningsdomstolen. Att domkapitlet inte längre utgör besvärsmyndighet medför ändringar i 2 kap. 21 och 22 § kyrkoordningen.

5 a §. *Besvär över pensionsbeslut.* Paragrafen föreslås bli upphävd. Det föreslås att bestämmelser om pensionsbesvär tas in i 8 §.

5 b §. *Rättelse av uppgifter i kyrkböckerna samt sökande av ändring.* Paragrafen föreslås bli upphävd, eftersom bestämmelser om de rättelseyrkanden som avses i paragrafens 1 och 2 mom. skall ingå i 3 § 3 mom. I fråga om de besvär som avses i paragrafens 3 mom. gäller de allmänna bestämmelserna om besvär i detta kapitel.

5 c §. *Besvärstförbud i ärenden som hör till marknadsdomstolens behörighet.* Paragrafen föreslås bli upphävd, eftersom det besvärstförbud som avses i den skall ingå i 14 § 3 mom.

6 §. *Rätt att framställa rättelseyrkande och besvärsmätt.* I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om vilka som har rätt att framställa rättelseyrkande och anföra kyrkobesvär. Parter har alltid denna rätt. Församlingsmedlemmar skall såsom för närvarande ha rätt att yrka rättelse i eller anföra besvär över ett beslut av en församlingsmyndighet på den grund att beslutet har tillkommit i oriktig ordning, den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller beslutet annars strider mot lag.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om de instanser som har rätt att yrka rättelse i eller anföra kyrkobesvär över beslut av en kyrklig samfällighets myndighet eller beslut av ett på avtal baserat organ som är gemensamt för församlingarna.

I paragrafens 3 mom. bestäms om besvär över underställda beslut. Av församlings-

myndigheterna skall kyrkorådet eller församlingsrådet eller gemensamma kyrkorådet ha besvärsmätt när det gäller avgörandet i ett beslut som en församlings eller kyrklig samfällighets myndighet har underställt.

I paragrafens 4 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken en kyrklig myndighet som fattat ett beslut, även i andra fall än i samband med underställda beslut, skall ha rätt att anföra besvär över förvaltningsdomstolens beslut, genom vilket förvaltningsdomstolen har ändrat eller upphävt myndighetens beslut.

Det föreslås att bestämmelsen i gällande 3 § 1 mom. om disciplinombudets rätt att anföra besvär skall tas in i paragrafens 5 mom.

I paragrafens 6 mom. föreslås bestämmelser om vilka som har rätt att anföra kyrkobesvär över ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande.

7 §. *Rätt att framställa rättelseyrkande och besvärsmätt i fråga om vallängd.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om rätten att framställa rättelseyrkande och om besvärsmätten i fråga om vallängd. Bestämmelsen skall gälla kyrkoherdens rätt att yrka rättelse i och anföra kyrkobesvär över vallängden för prästval och församlingsval samt en röstberättigad församlingsmedlems rätt att yrka rättelse och anföra besvär.

I paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken förvaltningsdomstolen före valförrättningen skall fatta beslut gällande besvär som anförts över valnämndens beslut.

8 §. *Besvär över pensionsbeslut.* Motsvarande bestämmelse har föreslagits bli upphävd i 5 a § och dess innehåll flyttat till denna paragraf. I bestämmelsen nämns kyrkans centralfond i stället för kyrkostyrelsen som den instans i vars beslut ändring söks. I ett sådant beslut som kyrkans centralfond meddelat med stöd av pensionslagarna för evangelisk-lutherska kyrkan söks ändring hos statens pensionsnämnd och hos försäkringsdomstolen, enligt vad som bestäms i pensionslagarna för kyrkan.

9 §. *Rättelseyrkande- och besvärsmätt.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs att ett rättelseyrkande skall framställas inom 14 dagar och kyrkobesvär anföras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

Det föreslås att bestämmelsen i 2 kap. 19 § valordningen för kyrkan, där det föreskrivs om en särskild tidsfrist för framställning av yrkande på rättelse av vallängden vid prästval och församlingsval, tas in i paragrafens 2 mom. eftersom detta skall regleras i lag. Tidsfristerna kvarstår oförändrade.

Gällande bestämmelse i 7 § 4 mom., enligt vilken tiden för ett rättelseyrkande som avser valförslag för prästval räknas från den dag förslaget uppgjordes och besvärsmätten från den dag beslutet med anledning av rättelseyrkandet fattades, skall enligt förslaget inte tas in i paragrafen. Denna undantagsbestämmelse har motiverats med att ett tjänsteutnämningssärende skall få laga kraft så snabbt som möjligt. Då det föreslås att bevislig delgivning skall frångås och en part anses ha fått del av beslutet 7 dagar efter det att ett vanligt brev avsändes, innebär det inte någon avsevärd fördröjning av beslutets laga kraft att besvärsmätten inleds vid den tidpunkten. I 11 § föreslås en bestämmelse om när ett myndighetsbeslut anses ha delgivits i fråga om olika kategorier av ärenden.

10 §. *Anvisning om rättelseyrkande och besvärsmätt.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om att anvisning om rättelseyrkande eller besvärsmätt eller meddelande om förbud mot ändringssökande skall fogas till ett beslut. Närmare bestämmelser om anvisning om rättelseyrkande i fråga om vallängder finns i 2 kap. 19 § valordningen för kyrkan.

11 §. *Delgivning av beslut.* I denna nya paragraf bestäms om när en part eller församlingsmedlem skall anses ha delgivits ett beslut. Från nämnda tidpunkt börjar tidsfristen för framställande av rättelseyrkande eller för anförande av besvär löpa. Bestämmelserna om delgivning i 17 kap. 3 § och 25 kap. 2 § kyrkolagen samt 23 kap. 3 § kyrkoordningen har samlats i paragrafen.

De handlingar som nämns i paragrafens 1 mom. kan sändas till parterna för kännedom per brev, om de inte har givits till parten skriftligen vid sammanträdet. Utgångspunkten för delfäendet är den s.k. sjudagarsregeln, om inte något annat visas.

En församlingsmedlem anses enligt paragrafens 2 mom. ha fått del av beslutet när det har lagts fram offentligt eller vid prästval när

valresultatet har kungjorts.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om den tidpunkt då den som innehar en gravrätt anses ha fått del av ett beslut.

Om delgivning i pensionsärenden föreskrivs i pensionslagarna för kyrkan. Ett omnämmande om detta har tagits in i 4 mom.

12 §. *Behörig förvaltningsdomstol.* I paragrafens 1 mom. föreslås i enlighet med den allmänna motiveringen att behörig förvaltningsdomstol för behandling av kyrkobesvär i fråga om en församling och ett stift bestäms enligt den ort där domkapitlet i fråga är beläget. Besvär över beslut av kyrkostyrelsen anförs hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Reformen klargör och förenklar sökandet av ändring vid kyrkobesvär jämfört med den allmänna principen i förvaltningsprocesslagen och bibehåller stiftet som en enhet med avseende på rättsvården. Kyrkobesvåren koncentreras då i någon mån till Helsingfors och Kuopio förvaltningsdomstolar. Besvär över beslut på stifts- och församlingsnivå i Borgå, Esbo och Helsingfors stift samt över beslut av kyrkostyrelsen anförs hos Helsingfors förvaltningsdomstol och besvär över beslut i Kuopio och S:t Michels stift på motsvarande sätt hos Kuopio förvaltningsdomstol. Å andra sidan skall förvaltningsdomstolarna i Kouvolan och Rovaniemi inte alls behandla kyrkobesvär. Antalet kyrkobesvär är dock rätt litet, vilket konstaterats i den allmänna motiveringen.

Behörig domstol i förvaltningstvistemål bestäms enligt paragrafens 2 mom. på samma sätt som vid sökande av ändring genom kyrkobesvär. Behörig är den förvaltningsdomstol som behandlar besvär över beslut av den kyrkliga myndighet som är part i förvaltningstvistemålet. Om parterna i förvaltningstvistemålet utgörs av två kyrkliga myndigheter, behandlas målet vid den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som är svarande är belägen. I praktiken är förvaltningstvistemål sällsynta.

13 §. *Fullföljd.* I paragrafen föreslås bestämmelser om att förvaltningsdomstolens beslut överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen, att beslutet tillkännages genom anslag på en anslagstavla och att besvärstiden beräknas från den tidpunkt då tillkännagivandet om beslutet har anslagits, om beslutet

inte särskilt har delgivits den som saken gäller.

14 §. *Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär.* Det föreslås att förbuden mot rättelseyrkande och besvär inom kyrkoförvaltningen samlas i denna paragraf. Enligt 21 § grundlagen skall bestämmelser om detta utfärdas genom lag. Grunden för paragrafen bildas av gällande 9 §, som har preciserats. Dessutom har grunderna för förbud att yrka rättelse eller anföra besvär omgrupperats. Till paragrafen flyttas innehållet i kyrkoordningens 23 kap. 1 § 2 mom., som utfärdats med stöd av 10 § kyrkolagen, och där det föreskrivs om förbud att söka ändring i domkapitlets beslut i flera ärenden som gäller olika åtgärder i samband med tjänstetillsättning eller undantagsval eller i frågor som gäller församlingens verksamhet.

Ändring får inte sökas genom rättelseyrkande eller besvär i de ärenden som föreslås i 1 mom. enligt följande:

1 punkten. Beslut av kyrkomötet och biskopsmötet får inte överklagas. Kyrkomötet är kyrkans högsta beslutande organ som i första hand behandlar den kyrkliga lagstiftningen, de kyrkliga böckerna, kyrkans tro och lära och ärenden som gäller utlåtanden. Besvär kan i regel inte anföras över kyrkomötets beslut. I vissa fall torde extraordinärt ändringsökande kunna anses möjligt. Som ett sådant ärende torde man kunna anse de uppgifter som nämns i 20 kap. 7 § 2 mom. 10 punkten kyrkolagen, dvs. val och entledigande av ecklesiastikråd samt lekmannamedlemmar och prästmedlemmar i kyrkostyrelsen. Som ett sådant ärende torde man också kunna anse fastställande av storleken på centralfondsavgiften.

Med stöd av kyrkolagen och kyrkoordningen ger biskopsmötet verkställighetsförelägganden samt gör framställningar till kyrkomötet och ger rekommendationer. Biskopsmötet fattar i praktiken inga sådana beslut som kan överklagas. Besvär kommer i fråga först i det skedet då biskopsmötets beslut tillämpas i ett konkret fall.

2 punkten. Ingen kan kräva godkännande till prästämbetet. Det ankommer på biskopen och domkapitlet att pröva huruvida den sökande uppfyller de angivna behörighetsvillkoren och huruvida det i övrigt är skäl att an-

ställa personen som präst i stiftet. Det föreslås att det nuvarande besvärsförbudet kvarstår.

Beslut som fattas av biskopen ensam gäller i regel sådana frågor som hör till biskopstillsynen. Inom ramen för denna uppstår inte överklagbara beslut. I ärenden som domkapitlet har delegerat till biskopen kan däremot rättelse i normal ordning yrkas.

3 punkten. Av praktiska skäl föreslås att besvärsförbudet kvarstår i fråga om beslut av kyrkostyrelsen i ett ärende som gäller undantagsval i församlingen. I gällande lagstiftning omfattas det beslut om extra församlingsval i samband med ändringar i församlingsindelningen som avses i 8 kap. 5 § 2 mom. kyrkolagen inte av besvärsförbud. Detta föreslås bli fogat till bestämmelsen om besvärsförbud.

4 punkten. Det föreslås att de besvärsförbud i fråga om beslut av domkapitlet som nu grundar sig på 23 kap. 1 § 2 mom. kyrkoordningen skall samlas i denna punkt. Förteckningen har också reviderats lagtekniskt. De förbud mot sökande av ändring som gäller beviljande av fritid, semester och tjänstledighet enligt 6 kap. 12 § 1 mom. kyrkoordningen har frångåtts, eftersom det kan föreligga ett behov av rättskydd i samband med dessa ärenden. Då det föreslagits att stiftsmötet skall avvecklas kan den hänvisning som gäller val till stiftsmötet i 3 kap. 8 § 2 mom. och 9 § 4 mom. valordningen för kyrkan strykas.

Efter revideringen kvarstår följande besvärsförbud i 4 punkten i fråga om beslut av domkapitlet:

Kyrkoordningen:

- 2:3 högmässogudstjänst som fortgående inleds någon annan tid än kl. 10 och tidpunkten för gudstjänsterna när två församlingar har gemensam kyrka,
- 2:9,2 nattvard som firas på någon annan plats än i en kyrka,
- 6:13 förordnande att bestrida en prästtjänst interimistiskt,
- 6:16,1 beslut om en arbetsfördelningsplan,
- 6:18,1 examen i ledning av församlingsarbete,
- 6:20 godkännande av pastoralexamen,

- 6:29, 1 i ett fall då en sökande av en kyrkoherdetjänst avförs från valförslaget efter att ha försummat valpredikan,
- 6:33 förordnande till en församlingspastorstjänst eller till en prästtjänst i en kyrklig samfällighet,
- 6:35,1 beviljande av rätt att verka som lektor,
- 6:57 beviljande av rätt för en präst eller lektor att verka såsom anställd i en förening, stiftelse eller anstalt,
- 9:7 meningsskiljaktigheter mellan kyrkoherden och kyrkorådet rörande en fråga som gäller gudstjänsten, kyrkliga förrättningar, en kyrkas användning eller kollekt,
- 19:11 tillfälligt förordnande att bestrida kontraktsprostämbetet.

Valordningen för kyrkan:

2:30,3, 2:62,1—4, 2:63,3 åtgärder i anslutning till undantagsval i församlingen

5 punkten. Ändring får inte heller i fortsättningen sökas när det gäller sådana praktiska åtgärder som avses i 2 kap. 39 § 1 mom. 2—8 punkten eller 2 och 3 mom. valordningen för kyrkan och som ansluter sig till valförberedelser, såsom uppgörande av en sammanställning av kandidatlistorna eller fattande av beslut om vallokal, inte heller i valmyndigheternas åtgärd eller beslut som gäller förrättande av förhandsröstning i hemmet.

6 punkten. Ändring får inte heller sökas i ett beslut av förvaltningsdomstolen som gäller vallängden vid prästval eller församlingsval.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om att en församlingsmedlem inte har rätt att yrka rättelse i eller anföra besvär över kyrkorådets eller församlingsrådets eller gemensamma kyrkorådets beslut, om det gäller sådan diakoni, kristen fostran eller undervisning som riktar sig till någon annan person. Inom diakonin är det fråga om beviljande av materiell hjälp och den allmänna besvärsrätten för en församlingsmedlem är då begränsad. Den som ansöker om understöd har däremot denna rätt. Förbudet att söka ändring i ett beslut som gäller diakoni, kristen fostran eller undervisning som riktar sig till någon annan person behövs av den anledningen att

man i fråga om skriftskolungdomar ibland blir tvungen att fatta beslut om att avbryta skriftskolan. Orsaken till detta är ofta omständigheter som hänför sig till den ungas person eller beteende och som enligt lag är sekretessbelagda.

Som paragrafens 3 mom. föreslås gällande 5 e §, som i ett upphandlingsärende styr besvären till marknadsdomstolen, om prövningen av ärendet hör till dess behörighet med stöd av lagen om offentlig upphandling.

15 §. *Rättelse av valresultat.* Paragrafen, som motsvarar gällande 5 § 2 mom. gäller besvärmyndighetens rätt att under vissa villkor rätta ett felaktigt beslut gällande val. Paragrafen skall också gälla biskopsval och val av medlem i stiftsfullmäktige.

16 §. *Övriga bestämmelser om rättskipningsärenden.* I paragrafen, som motsvarar gällande 8 §, föreslås en hänvisning till förvaltningsprocesslagen i fråga om behandlingen av kyrkobesvär och förvaltningstvistmål. Förvaltningsprocesslagen skall tillämpas om inte något annat särskilt föreskrivs i kyrkolagen. En sådan fråga som särskilt skall regleras i kyrkolagen är bestämmelsen i den föreslagna 12 § om förvaltningsdomstolens behörighet, som avviker från den allmänna linjen i förvaltningsprocesslagen.

25 kap. Kompletterande stadganden

1 §. *Besluts verkställbarhet.* Paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrat så att också ett beslut av stiftsfullmäktige kan verkställas trots besvär, om ärendet är så brådskande att ett dröjsmål skulle orsaka synnerlig skada. Stiftsfullmäktige har vissa sådana uppgifter där detta förfarande vid behov skall kunna tillgripas, t.ex. inrättande och indragning av tjänster vid domkapitlet.

2 §. *Delgivning till part.* Paragrafen föreslås bli upphävd, eftersom en bestämmelse om delgivning till part föreslås i 24 kap. 11 §.

3 §. *Framläggande av protokoll.* I paragrafen föreskrivs om framläggande av ett beslut av underställnings- eller besvärmyndigheten. En församlingsmedlem som har godkänt det ursprungliga förvaltningsbeslutet kan ha intresse av att söka ändring i ett beslut av underställnings- eller besvärmyndigheten i en

sådan situation då underställnings- eller besvärmyndigheten har ändrat eller låtit bli att fastställa eller har upphävt det ursprungliga förvaltningsbeslutet. Av denna anledning skall besluten i fråga delges för allmän kännedom. Enligt förslaget skall det i paragrafen dessutom finnas ett omnämnande om att anvisning om rättelseyrkande skall hållas framlagda.

4 §. *Delgivning till församling, kyrklig samfällighet, stift eller kyrkan.* Paragrafens rubrik har ändrats. Det föreslås en teknisk ändring i paragrafens 3 mom. så att det i momentet hänvisas till förvaltningslagen i stället för till lagen om delgivning i förvaltningsärenden. Det föreslås också att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen enligt vilket ett tillkännagivande som delges stiftet skall tillställas domkapitlets ordförande eller den tjänsteinnehavare som förordnats att ta emot det. På grund av tillägget blir 3 mom. 4 mom.

5 §. *Behandlingen av förvaltningsärenden.* I paragrafen, som utgör en grundläggande bestämmelse om behandlingen av förvaltningsärenden hos kyrkliga myndigheter, föreslås en hänvisning till förvaltningslagen. Den jävsgrund som nämns i 28 § 1 mom. 6 punkten förvaltningslagen skall dock inte tillämpas i kyrkoförvaltningen. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ges en allmän ordalydelse så att det gäller alla kyrkliga myndigheter utan att de särskilt uppräknas såsom tidigare.

Beaktandet av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) i kyrkolagen innebär en klarare situation såtillvida att kyrkoförvaltningen då får samma författningsgrund i detta avseende som samhället i övrigt. Det innebär dock inte att elektronisk kommunikation omedelbart måste införas i hela kyrkan. I synnerhet stora församlingar har allmänt taget goda förutsättningar för elektronisk kommunikation redan nu, medan många små församlingar saknar sådana förutsättningar. Lagen ger en möjlighet att införa elektronisk kommunikation gradvis inom ramen för de tekniska och ekonomiska förutsättningarna.

Bestämmelsen i paragrafens 2 mom. om jäv vid behandlingen av pensionsärenden motsvarar i sak gällande lag. Till följd av förvaltningslagen ändras författningshänvisningen i momentet.

För tydlighets skull föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. där det föreskrivs att motiveringen för ett beslut kan utelämnas, om beslutet gäller val som förrättats av ett kyrkligt organ med flera medlemmar. Momentet motsvarar 45 § 2 mom. 2 punkten förvaltningslagen, enligt vilken motiveringen för ett beslut kan utelämnas, om beslutet gäller val som förrättats av ett kommunalt kollegialt organ. En ändring i kyrkolagen behövs eftersom den aktuella specialbestämmelsen i förvaltningslagen endast gäller kommunala organ.

Även om motiveringen för ett beslut kan utelämnas om beslutet gäller val, måste beredningen av en tjänstetillsättning eller något annat val vara grundlig. Om diskussion inte uppstår skall ordföranden konstatera att beslutet fattats i enlighet med förslaget. I ett förslag om tjänstetillsättning måste det för detta ändamål finnas en jämförelse av de sökandes meriter och egenskaper som är av betydelse för skötseln av tjänsten samt uppgifter som behövs som underlag för beslutsfattandet och andra omständigheter som inverkar på ärendet. Om föredragningen innehåller sekretessbelagda uppgifter enligt bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller personuppgiftslagen (523/1999), vilket är vanligt, skall beslutsfattarna hemlighålla dessa uppgifter.

6 §. *Ledande av möte och begränsning av yttranderätten.* Gällande bestämmelse om översändande av handlingar har blivit obehövlig eftersom den hänvisar till den upphävda lagen om översändande av handlingar. Den upphävda lagens bestämmelser ingår i den nya förvaltningslagen, till vilken det hänvisas i föregående paragraf. I dess ställe föreslås en bestämmelse som motsvarar 15 a § i kommunallagen och som gäller ledande av möte i ett organ inom kyrkoförvaltningen och begränsning av medlemmarnas yttranderätt. Bestämmelsen skall gälla alla förvaltningsorgan och andra organ och inte enbart organ på fullmäktigenivå såsom i kommunalförvaltningen. Bestämmelsen gäller förutom organets medlemmar också dem som med stöd av lag eller en bestämmelse eller föreskrift på lägre nivå har närvaro- och yttranderätt vid mötet. Närmare bestämmelser om yttranderätten kan utfärdas i en arbetsordning

eller i ett reglemente eller en instruktion, beroende på var organets arbete i övrigt regleras ingående.

8 §. *Offentlighet och sekretess.* Det föreslås att bestämmelsen i 7 kap. 8 § kyrkoordningen, som gäller en förtroendevalds rätt att få uppgifter av myndigheterna, tas in i ett nytt 2 mom. i denna paragraf utan att den ändras i sak. Den motsvarar till innehållet bestämmelsen om rätt till upplysningar i 43 § i kommunallagen: "En förtroendevald har rätt att av kommunens myndigheter få de upplysningar och ta del av de handlingar som han anser nödvändiga i sitt uppdrag, om inte något annat följer av sekretesstadgandena." När en förtroendevald behöver få uppgifter eller en handling för påseende för att kunna ta ställning i ett ärende som han eller hon sköter eller annars för att förtroendeuppdraget skall kunna skötas på behörigt sätt, har den förtroendevalda rätt att få även sådana uppgifter som inte är offentliga. Den förtroendevalda kan inte anses ha en allmän rätt till sekretessbelagda uppgifter eller handlingar i församlingsmyndigheternas besittning.

Rätt att få uppgifter bör anses vara ett mer omfattande begrepp än att få en handling för påseende. Uppgifter kan fås också muntligt och uppgifterna behöver inte finnas dokumenterade i en handling.

9 §. *Föredragandens ansvar.* Det föreslås att paragrafen utformas enligt samma princip som det föreslagna 1 mom. i 5 §, dvs. i allmänna ordalag så att den gäller alla kyrkliga myndigheter utan att de särskilt uppräknas såsom tidigare.

10 a §. *Representationen för kvinnor och män i olika organ.* En bestämmelse som motsvarar 4 § 2 mom. lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män tas in i en ny 10 a §.

Det har varit oklart hur jämställdhetslagen skall tillämpas i kyrkliga förvaltningsorgan. Enligt 2 § 1 mom. 1 punkten lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män tillämpas lagen inte "på verksamhet som ansluter sig till religionsutövning". Åsikten inom kyrkoförvaltningen har varit att lagen inte gäller kyrkliga förvaltnings- och andra organs sammansättning med stöd av ordningen för stiftande av kyrkolag. Högsta förvaltningsdomstolen har dock i sitt beslut ansett att jämställdhetslagen borde ha tillämpats i fråga

om sammansättningen på en sådan direktions under församlingens kyrkoråd vars uppgift inte ansågs ansluta sig till religionsutövning (HFD 2001/469). Den föreslagna bestämmelsen klargör på vilket sätt jämställdheten skall förverkligas inom kyrkoförvaltningen.

Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak den kvotprincip som föreskrivs för kommunala organ i 4 § 2 mom. jämställdhetslagen. Organet definieras inte närmare i 4 § 2 mom. jämställdhetslagen och inte heller i den föreslagna bestämmelsen. Vid rättspraxis i fråga om kommunala ärenden har de organ på vilka den i jämställdhetslagen angivna kvotprincipen skall tillämpas bl.a. ansetts vara delegationen för regionsamarbete, stadsplaneringsarbetsgruppen, utvecklingskommittén och byggnadskommittén. Med beaktande av jämställdhetslagens syften bör den föreslagna kvotförpliktelsen således anses täcka de kollegiala organ bestående av förtroendevalda och/eller tjänste- eller befattningshavare som finns inom kyrkoförvaltningen och som i den föreslagna bestämmelsen inte lämnas utanför tillämpningsområdet.

Det är inte möjligt att avvika från bestämmelsens krav på minst 40 procents representation genom en avrundning nedåt, om inte något annat följer av särskilda skäl. Sådana skäl ansågs vid beredningen av jämställdhetslagen bl.a. vara en situation där det enbart finns män eller kvinnor i de tjänste- eller arbetsuppgifter från vilka organets medlemmar väljs. Även inom rättspraxis har ett godtagbart särskilt skäl för att avvika från kvotprincipen ansetts vara att medlemskapet i ett organ baserar sig på tjänstställningen. Särskilda skäl har dock inte ansetts vara att en medlem är förtroendevald, representation i politiska grupper eller olika organisationer, medlemskap i ett organ som tidigare skött samma uppgifter eller organets status.

Kvotprincipen skall tillämpas också på kyrkans avtalsdelegation. Enligt 2 § lagen om kyrkans avtalsdelegation (970/1974) består avtalsdelegationen av 11 medlemmar, och envar av dem har två personliga suppleanter. Medlemmarna och suppleanterna skall utses så, att kännedomen om villkoren i anställningsförhållandet beaktas samt församlingar av olika typ och landets olika delar blir företrädare. De villkor som angivits för av-

talsdelegationens sammansättning föranleder inte som sådana att kvotprincipen inte skulle kunna tillämpas.

11 §. *Förtroendevaldas mandatperiod.* Det föreslås att paragrafen skrivs enligt samma princip som det föreslagna 5 § 1 mom., dvs. i allmänna ordalag så att det gäller alla förtroendevalda utan att dessa uppräknas särskilt såsom tidigare. Samtidigt föreslås att gällande 1 och 2 mom. slås samman till ett moment.

15 §. *Beslutförheten under undantagsförhållanden.* Det föreslås ett tillägg till gällande bestämmelse enligt vilket domkapitlet under undantagsförhållanden kan fatta beslut som hör till domkapitlets och stiftsfullmäktiges behörighet, även om domkapitlet inte är fulltaligt. Det finns inte skäl att begränsa domkapitlets behörighet under undantagsförhållanden på grund av stiftsfullmäktiges begränsade behörighet.

26 kap. **Ikraftträdelse- och övergångsstadganden**

7 §. **Begravningsväsendet.** Ändringarna i lagens 17 kap. ger upphov till behov av ändringar också i denna paragraf. Det föreslås att hänvisningsbestämmelsen i paragrafens 1 mom. revideras enligt ändringarna i 17 kap. så att den nuvarande hänvisningen till 17 kap. 3 § om skötsel av gravar ändras till 17 kap. 5 §. Bestämmelsen i 17 kap. 4 § har blivit obehövlig eftersom motsvarande bestämmelse finns i 14 § begravningslagen.

2. **Ikraftträdande**

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2004. Samtidigt träder förvaltningslagen och begravningslagen i kraft samt de ändringar i pensionslagarna som principen om sista pensionsanstalt förutsätter.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Stiftsförvaltningsreformen föreslås träda i kraft vid ingången av 2004 av den anledningen att nästa kyrkomötesval hålls i februari 2004. Det nya kyrkomötets mandatperiod, till vilken också stiftsfullmäktiges mandatperiod är knuten, inleds den 1 maj 2004. Man-

datperioden för de stiftsmöten och prosteri- möten som valts senast går ut den 30 april 2004 och de kunde en sista gång lägga fram förslag för det nya kyrkomötet. Därefter övergår stiftsmötets uppgifter huvudsakligen på stiftsfullmäktige. Eftersom domkapitlet måste kunna sammanträda i laglig samman- sättning fram till dess att ett nytt domkapitel väljs enligt den nya lagen, föreslås att i ikraftträdelsebestämmelsen tas in ett om- nämmande om att domkapitlets sammansätt- ning trots lagens ikraftträdande kvarstår oförändrad fem månader efter lagens ikraft- trädande, dvs. till den 31 maj 2004.

Rättelseyrkanden och förvaltningsprocess- ärenden som har anhängiggjorts innan denna lag träder i kraft skall enligt vedertagen prax-

is behandlas i den ordning som den gamla la- gen anger.

Det föreslås att det tas in en bestämmelse i ikraftträdelsebestämmelsen om den ändrade beteckningen för de tjänsteinnehavare (gene- ralsekreterare) som svarar för domkapitlets stiftsverksamhet. När stiftsdekanerna föreslås bli medlemmar av domkapitlet är det viktigt att alla har samma tjänstebeteckning. I 4 mom. föreslås dessutom en bestämmelse en- ligt vilken den som innehar en tjänst som ge- neralskreterare men inte uppfyller de före- slagna nya behörighetsvillkoren skall ha rätt att bibehålla sitt tjänsteförhållande.

Med stöd av vad som anförts ovan före- läggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***Lag****om ändring av kyrkolagen**

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut *upphävs* i kyrkolagen av den 26 november 1993 (1054/1993) 15 kap. 5 § 4 mom., 19 kap. 4 a och 6 §, 7 § 1 mom., 9 § och 11 § 4 mom., 20 kap. 7 § 3 mom. och 9 § 3 mom., 23 kap. 7 §, 24 kap. 2 § 3 mom. och 5 a—5 c § samt 25 kap. 2 §, av dessa lagrum 19 kap. 4 a § sådan den lyder i lag 936/1996 och 6 § sådan den lyder i lag 937/1996, 24 kap. 5 a § sådan den lyder i lag 1232/1999, 5 b § sådan den lyder i lag 619/1998 och 5 c § sådan den lyder i lag 306/2002 samt 25 kap. 2 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 937/1996, *ändras* 2 kap. 3 § 1 mom., 3 kap. 1 § 1 mom., 6 kap. 15 § och mellanrubrik C före 15 §, 7 kap. 5 §, 10 kap. 6 § 2 mom., 15 kap. 5 § 3 mom., 16 kap. 2 § 3 mom., 17 kap., rubriken för IV avdelningen, 18 kap. 1 § 1 mom., 3 § 2 mom. 5 punkten och 3 mom., 19 kap. 1—4 § och 5 §, rubriken för 7 § och 3 mom. samt rubriken för 11 §, 20 kap. 7 § 2 mom. 12 punkten och 9 § 1 mom., det inledande stycket i 22 kap. 2 § 1 mom. och 7 punkten och 2 mom. samt 6 § 6 punkten, rubriken för 23 kap. 4 § och 5 §, 24 kap. 1 § 1 mom., 3—5 och 6—10 §, 25 kap. 1 § 3 mom., 3 §, rubriken för 4 § och 3 mom., 5, 6, 9, 11 § och 15 § 2 mom. samt 26 kap. 7 § 1 mom., av dessa lagrum 6 kap. 15 § samt 22 kap. 2 § 1 mom. och 6 § 6 mom. sådana de lyder i nämnda lag 936/1996, 7 kap. 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 347/1998, 16 kap. 2 § 3 mom. sådant det lyder i nämnda lag 619/1998, 18 kap. 3 § 2 mom. 5 punkten sådan den lyder delvis ändrad i lag 201/2000, 19 kap. 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 677/1997, 3 § sådan den lyder i lag 1691/1995 och 4 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, 24 kap. 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 771/1996, 4 och 7 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lagar 1691/1995 och 936/1996, 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 649/2000, 8 § sådan den lyder i nämnda lag 937/1996, 9 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 1691/1995, 936/1996 och 347/1998 och 10 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1232/1999, 25 kap. 1 § 3 mom. sådant det lyder i nämnda lag 937/1996, 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 706/1999 och 5 § sådan den lyder i nämnda lag 347/1998, samt *fogas*, till lagen nya 17 a och 17 b kap., till 18 kap 3 § 2 mom. en ny 4 punkt, varvid den nuvarande 4 och den ändrade 5 punkten blir punkt 5 och 6, till 22 kap. 6 § ett nytt 2 mom., till 23 kap. 4 § ett nytt 1 mom., varvid de nuvarande 1 och 2 mom. blir 2 och 3 mom., till 24 kap. nya 11—16 § och till 25 kap. 4 § ett nytt 3 mom., varvid det ändrade 3 mom. blir 4 mom., till 8 §, sådan den lyder i nämnda lag 706/1999, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., samt till kapitlet en ny 10 a § som följer:

2 kap.

Kyrkolagen och andra författningar som gäller kyrkan

3 §

Valordning för kyrkan och verkställighetsbestämmelser. Publiceringen av författningar

Kyrkomötet utfärdar en valordning för kyrkan, som innehåller närmare bestämmelser om församlingsval, om val av ombud till kyrkomötet och stiftsfullmäktige, om val av biskop, präst, domkapitlets prästassessor och lekmannamedlem samt av kontraktsprost.

3 kap.

Kyrkans administrativa och språkliga indelning

1 §

Stiftet

För den kyrkliga förvaltningen är landet indelat i stift. Kyrkomötet beslutar om grundande och indragning av stift. Kyrkomötet beslutar även om ändring av stiftsgränserna, om inte något annat följer av 6 § 3 mom.

6 kap.

Tjänsteinnehavare och arbetstagare*C. Övriga tjänster*

15 §

Tjänster vid kyrkostyrelsen och domkapitlet och tjänstestadgan för dessa tjänster

Vid kyrkostyrelsen och domkapitlet finns för skötseln av deras uppgifter nödvändiga tjänster. Om besättande av dessa tjänster samt om tjänsteinnehavarnas ställning och skyldigheter bestäms utan hinder av 11 § i en av kyrkomötet antagen tjänstestadga, om inte något annat särskilt föreskrivs eller avtalas.

7 kap.

Allmänna stadganden

5 §

Jäv

En medlem i kyrkofullmäktige är jävig att delta i beslut som gäller honom eller henne personligen eller gäller en i jävsbestämmelsen i förvaltningslagen (434/2003) avsedd nära släkting till medlemmen eller en person som enligt nämnda bestämmelse kan likställas med en nära släkting. Då ordföranden eller vice ordföranden deltar såsom självskrivna i någon annan församlingsinstitutionens sammanträde tillämpas 2 mom. på denna.

Om inte något annat följer av 25 kap. 5 § 1 mom., gäller i fråga om jäv för övriga förtroendevalda samt för församlingens tjänsteinnehavare vad som i förvaltningslagen bestäms därom. Ett tjänste- eller arbetsförhållande eller ett motsvarande förhållande till församlingen eller den kyrkliga samfälligheten medför dock inte jäv för en förtroendevald eller tjänsteinnehavare i ett förvaltningsärende i vilket församlingen eller den kyrkliga samfälligheten är part, om han eller hon inte på basis av sitt anställningsförhållande har varit föredragande i ärendet eller annars på motsvarande sätt handlagt detta.

10 kap.

Kyrkorådet

6 §

Tillsynen över lagligheten av kyrkofullmäktiges beslut

Vidhåller fullmäktige sitt beslut, skall kyrkorådet underställa förvaltningsdomstolen för avgörande huruvida lagligt hinder föreligger för att verkställa beslutet. Förvaltningsdomstolen får inte avgöra ärendet förrän tiden för besvär över kyrkofullmäktiges beslut har gått ut.

15 kap.

Församlingens ekonomi

5 §

Redovisningsskyldiga

Har anmärkning framställt mot en redovisningsskyldig, beslutar kyrkofullmäktige om åtgärder skall vidtas mot denna för bevakande av församlingens intresse. Är det sannolikt att den redovisningsskyldiga har förskingrat medel eller gjort sig skyldig till ekonomiskt missbruk eller annars uppsåtligen grovt brutit mot sina skyldigheter skall kyrkofullmäktige anmäla honom eller henne för åtal. Är brottet ringa behöver anmälan inte göras.

16 kap.

Kyrkböckerna och församlingens arkiv

2 §

Förändret av kyrkböckerna

Angående utlämnande av uppgifter ur kyrkböckerna och rättelse av fel gäller utöver 24 kap. 3 § 3 mom. vad som därom bestäms särskilt.

17 kap.

Begravningsväsendet

1 §

Anläggande och nedläggning av begravningsplats

Kyrkofullmäktige beslutar om anläggande, utvidgning och nedläggning av en begravningsplats. Beslutet skall underställas kyrkostyrelsen för fastställelse.

2 §

Gravrätt

Om rätten att gravsättas på församlingens begravningsplats bestäms i begravningslagen (457/2003). Kyrkorådet kan överlåta en gravrätt även till någon annan avlidnen än den som avses i 4 § begravningslagen. Rätt till en grav överläts i samband med ett dödsfall. Gravrätt kan samtidigt överlåtas även till den avlidnas anhöriga. Kyrkorådet kan av särskilda skäl överlåta en gravrätt även vid någon annan tidpunkt. Den som innehar en gravrätt kan överlåta denna rätt endast till församlingen.

Gravrätten överläts för en bestämd tid om högst 50 år. Gravrättens giltighetstid räknas från ingången av det kalenderår som följer på överlåtelsen av graven. Giltighetstiden upphör dock tidigast vid utgången av det kalenderår då det från den sista gravsättningen har förflutit 15 år, dock inte förrän graven kan återanvändas. Giltighetstiden för gravrätten kan på ansökan av rättsinnehavaren förlängas, om detta inte medför besvär för en ändamålsenlig organisering eller skötsel av begravningsplatsen. Gravrätten är i kraft endast så länge som graven utgör en del av en fredad begravningsplats. Gravrätten upphör utan uppsägning.

Om hur gravrätten upphör i det fall att skötseln av graven väsentligen försumrats bestäms i 5 § 3 mom.

3 §

Innehavare av en gravrätt

Den som innehar en gravrätt företräder dem som får gravsättas i graven samt för talan i frågor som gäller graven så som föreskrivs i begravningslagen samt i denna lag och med stöd av den.

När graven överläts avtalas om vem som innehar gravrätten och vem som får gravsättas i graven. Om avtal inte har ingåtts inom ett år från den dag då graven överläts eller om det avtal som ingåtts inte kan följas på grund av att omständigheterna har förändrats, blir den avlidnes efterlevande make innehavare av gravrätten eller, när det inte finns nå-

gon efterlevande make eller också denna är död, de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven. Om arvingarna är flera till antalet skall de välja en innehavare av gravrätten som företräder dem i frågor som gäller graven. Meddelande om den nya innehavaren av gravrätten skall lämnas till den myndighet inom församlingen som svarar för begravningsväsendet.

Om de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven inte har kunnat komma överens om en ny innehavare av gravrätten, kan kyrkorådet förordna en innehavare av gravrätten och ge företräde åt den som bor på orten eller den som har haft hand om skötseln av graven.

4 §

Gravsättningsordning

Om avtal inte har kunnat nås i enlighet med 3 § 2 mom. om vem som får gravsättas i graven, får i graven i första hand gravsättas den avlidne för vilken graven har överlåtits och dennas make samt dessutom släktingar i rätt ned- eller uppstigande led samt makar till dessa i den ordning som dödsfallen inträffar. Om det inte finns någon sådan släkting eller om den som innehar gravrätten samtycker till det, får i graven gravsättas den avlidnes syster och bror samt deras barn, adoptiv- och fosterbarn till nämnda personer samt makarna till samtliga dessa. Med samtycke av den som innehar gravrätten kan den myndighet i församlingen som svarar för begravningsväsendet bevilja tillstånd för att i graven gravsätts även någon annan person, när det finns särskilda skäl därtill.

5 §

Gravskötsel

En grav skall skötas på ett för begravningsplatsen värdigt sätt. Den som innehar gravrätten svarar för gravskötseln. Kyrkofullmäktige kan dock besluta att på församlingens bekostnad sörja för grundskötseln av de gravar som finns på begravningsplatsen eller på en del av denna. När på begravningsplatsen gravsatts en sådan avliden vars

minne ur församlingens synvinkel skall anses viktigt att vårda, kan kyrkofullmäktige besluta att graven skall skötas på församlingens bekostnad.

En församling kan avtala med den som innehar gravrätten om att församlingen för en bestämd tid mot ersättning påtar sig ansvaret för gravskötseln. En församling kan även ingå avtal om gravskötsel så att ersättningarna för skötseln placeras i en särskild gravvårdsfond med vars medel gravarna i fråga skall skötas.

Har skötseln av en grav väsentligt försumrats, kan kyrkorådet ålägga den som innehar gravrätten att iståndsätta graven inom ett år efter att beslutet har delgetts honom eller henne. Gör han eller hon inte det, kan kyrkorådet förklara gravrätten förverkad. Beslutet skall delges så som anges i 24 kap. 11 § 1 mom.

Finns inte uppgifter om den som innehar en gravrätt eller hans eller hennes vistelseort, skall ett meddelande om det beslut som avses i 3 mom. eller i 14 § 3 mom. begravningslagen eller som annars gäller graven tillkännages genom att ett meddelande om detta utsätts på graven. Beslutet eller meddelandet skall dessutom kungöras i en på orten allmänt spridd tidning.

6 §

Lösande av meningsskiljaktigheter

Meningsskiljaktigheter som gäller en gravrätt, den som innehar en gravrätt, vem som får gravsättas i en grav, skyldigheterna för den som innehar en gravrätt eller andra frågor som gäller en grav eller gravsättning avgörs av kyrkorådet om inte något annat föreskrivs i begravningslagen.

7 §

Reglemente för begravningsväsendet

Kyrkofullmäktige skall anta ett reglemente för begravningsväsendet som skall underställas domkapitlet för fastställelse.

I reglementet för begravningsväsendet skall tas in närmare bestämmelser vad gäller verkställigheten och förfarandet i fråga om gra-

var, gravbokföring, kraven på gravskötseln och om godkännande av gravvårdar samt om den ordning som skall iakttas på begravningsplatsen.

8 §

Gravgårdsplan och dispositionsplan för en begravningsplats

Kyrkofullmäktige skall för varje begravningsplats godkänna en gravgårdsplan och en dispositionsplan för begravningsplatsen, vilka skall underställas domkapitlet för fastställelse. I kyrkoordningen föreskrivs om de frågor som skall regleras i gravgårdsplanen och dispositionsplanen för en begravningsplats.

IV AVDELNINGEN

STIFTETS FÖRVALTNING

17 a kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Stiftet

Stiftet handhar självt sin verksamhet och sköter sin ekonomi enligt denna lag och kyrkoordningen samt enligt bestämmelser som utfärdas med stöd av dem.

2 §

Förvaltningsorgan och förtroendevalda

Stiftsförvaltningen sköts av biskopen, stiftsfullmäktige, domkapitlet, direktioner och tjänsteinnehavarna vid domkapitlet.

Förtroendevalda är de medlemmar som valts in i de organ som nämns i 1 mom. och i tillfälliga kommissioner samt övriga personer som valts till förtroendeuppdrag i stiftet. En tjänsteinnehavare som enligt lag eller någon annan författning är medlem av ett förvaltningsorgan på tjänstens vägnar anses dock inte heller i detta uppdrag vara förtroendevald.

3 §

Förvaltning och förfarande

Om inte något annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen gäller i fråga om sammankallande av ett organ, ordförandens uppgifter, behandling av ett ärende, beslutförhet, jäv, omröstning, överförande av beslutanderätt, valbarhet och förrättande av val i ett stiftsorgan i tillämpliga delar vad som bestäms om dem i fråga om ett församlingsorgan.

17 b kap.

Stiftsfullmäktige

1 §

Uppgifter

Stiftsfullmäktige skall

1) stöda och främja fullgörandet av kyrkans uppgift i stiftet och i dess församlingar,

2) årligen godkänna stiftets verksamhets- och ekonomiplan samt dess budget,

3) godkänna stiftets verksamhetsberättelse och bokslut för den föregående räkenskapsperioden,

4) inrätta och dra in tjänster vid domkapitlet, om inte något annat följer av 20 kap. 7 § 2 mom.,

5) behandla de initiativ som kyrkoråden, de gemensamma kyrkoråden, församlingsråden och domkapitlet samt medlemmarna av stiftsfullmäktige tillställt stiftsfullmäktige, samt

6) utföra de övriga uppdrag som anförtrotts stiftsfullmäktige i kyrkolagen, kyrkoordningen och i valordningen för kyrkan.

Stiftsfullmäktige kan högst för sin mandatperiod tillsätta direktioner som är underställda och skall biträda domkapitlet. Direktionernas uppgifter bestäms i instruktioner som antas av stiftsfullmäktige.

2 §

Medlemmar

Medlemmar av stiftsfullmäktige är 14 lek- män och 7 präster.

En av lekmannamedlemmarna i stiftsfullmäktige i Borgå stift skall utses av församlingarna på Åland och en av lekmannamedlemmarna i stiftsfullmäktige i Uleåborgs stift av sametinget.

Stiftsfullmäktige väljer inom sig för sin mandatperiod en ordförande och en vice ordförande. Till ordförande skall väljas en lekmannamedlem.

Biskopen har närvaro- och yttranderätt vid stiftsfullmäktiges sammanträden men inte rätt att delta i beslutsfattandet. I ärkestiftet gäller detta såväl ärkebiskopen som biskopen.

Den från stiftet utsedda lekmannamedlemmen av kyrkostyrelsen och en sådan prästmedlem av kyrkostyrelsen som hör till stiftet samt medlemmarna av domkapitlet har närvaro- och yttranderätt vid stiftsfullmäktiges sammanträden men inte rätt att delta i beslutsfattandet.

3 §

Mandatperiod

Stiftsfullmäktiges mandatperiod börjar den 1 maj som följer närmast efter valen av medlemmar och omfattar fyra år.

4 §

Valbarhet och förrättande av val

I fråga om valbarhet för och val av medlemmar av stiftsfullmäktige gäller på motsvarande sätt vad som i 20 kap. 2—6 a § bestäms om val av ombud till kyrkomötet. En medlem av domkapitlet samt en tjänsteinnehavare eller en heltidsanställd arbetstagare i arbetsavtalsförhållande vid domkapitlet är dock inte valbar till stiftsfullmäktige.

5 §

Arbetsordning

I en arbetsordning som antas av stiftsfullmäktige bestäms närmare om sammankallan-

de av stiftsfullmäktige, ordförandenas uppgifter, väckande av initiativ, behandling av ärenden och förrättande av val.

18 kap.

Biskopsämbetet

1 §

Biskop och biskopens uppgifter

Biskopen leder förvaltningen och verksamheten i sitt stift samt övervakar församlingarna och prästerna.

3 §

Tidpunkten för val, rösträtt och kandidatuppställning

Rösträtt i valet har

- 3) domkapitlets lagfarna assessor,
- 4) ett av sametinget utsett ombud vid kyrkomötet i valet av biskop i Uleåborgs stift,
- 5) de lekmannaombud som utsetts till kyrkomötet från stiftet, samt
- 6) de lekmannaelektorer som utsetts av lekmannamedlemmarna i kyrkofullmäktige eller församlingsrådet i stiftets alla församlingar bland de medlemmar som enligt 7 kap. 3 § är valbara till församlingens förtroendeuppdrag så att antalet elektorerna, de i 3—5 punkten nämnda elektorerna medräknade, blir detsamma som det antal präster och lektorer som nämns i 1 och 2 punkten; från varje församling utses en elektor och övriga elektorerna bestäms i förhållande till församlingens folkmängd enligt den fördelning som domkapitlet bestämmer.

Rösträtt i valet av ärkebiskop har dessutom domkapitlets medlemmar i de övriga stiftet samt de från stiftet valda ombuden till kyrkomötet och det av sametinget utsedda ombudet.

19 kap.

Domkapitlet

1 §

Uppgifter

Domkapitlet sköter den kyrkliga förvaltningen och verksamheten i stiftet så som bestäms i denna lag, kyrkoordningen och valordningen för kyrkan och föreskrivs med stöd av dem.

Domkapitlet företräder kyrkan i ärenden som gäller stiftet och för dess talan vid domstolar och hos andra myndigheter samt ingår avtal och företar andra rättshandlingar på stiftets vägnar.

2 §

Medlemmar

Medlemmar av domkapitlet är biskopen såsom ordförande, domprosten, som är domkyrkoförsamlingens kyrkoherde, såsom vice ordförande, två prästassessorer, en lekmanamedlem samt domkapitlets lagfarna assessor och stiftsdekan.

I ärkestiftet är ärkebiskopen ordförande för domkapitlet när domkapitlet behandlar de ärenden som anges närmare i kyrkoordningen. Biskopen har då rätt att närvara och delta i diskussionen men inte i beslutsfattandet. När biskopen är ordförande för domkapitlet har ärkebiskopen rätt att närvara och delta i diskussionen men inte i beslutsfattandet.

Fältsbiskopen är extra medlem av domkapitlet, om det är fråga om en militärpräst i ett ärende som gäller tjänstefel eller i ett disciplinärende.

Domkapitlet förordnar för fem år i sänder till suppleanter för de prästerliga medlemmarna fem erfarna präster och två suppleanter för domkapitlets lagfarna assessor samt bestämmer den ordning i vilken de skall kallas till medlem vid förhinder eller jäv. Lekmanamedlemmen har en första och andra suppleant vilka i denna ordning träder i lekmanamedlemmens ställe vid förhinder eller jäv.

3 §

Behörighetsvillkor och val

Behörig som prästassessor är en sådan kyrkoherde eller kaplan i en församling i stiftet som innehar en sådan kompetens som anges i kyrkoordningen. En prästassessor väljs för tre år åt gången. Vid valet har stiftets präster, om inte något annat följer av 5 kap. 5 §, samt stiftets lektorer rösträtt. Var och en röstar på en kandidat.

Behörig som lekmanamedlem är en sådan lekmanamedlem i en församling i stiftet som är valbar till ett förtroendeuppdrag i församlingen och har samtyckt till att kandidera. Lekmanamedlemmen och suppleanterna väljs för fyra år åt gången. Rösträtt vid valet har lekmanamedlemmarna i stiftsfullmäktige.

Behörig som domkapitlets lagfarna assessor och suppleant för denna är den som avlagt juris kandidatexamen och som är förtrogen med domarvärv eller förvaltning.

Behörig som domkapitlets stiftsdekan är en präst som har avlagt högre pastoralexamen och som är förtrogen med kyrkligt liv och utbildningsuppgifter.

4 §

Beslutförhet

Domkapitlet är beslutfört när mer än hälften av medlemmarna är närvarande.

Fulltaligt domkapitel skall dock behandla ett ärende som gäller

1) ett yrkande på rättelse av valförslag för prästval, eller

2) huruvida en präst eller lektor hållit fast vid kyrkans bekännelse.

När ett valförslag sörs upp eller detta rättas skall omröstning förrättas särskilt om varje förslagsrum.

5 §

Överföring av befogenhet

En tjänsteman vid domkapitlet kan inom de gränser som bestäms i kyrkoordningen berättigas att på domkapitlets vägnar avgöra ären-

den som är av sådan betydelse att de inte kräver en behandling i domkapitlet. Tjänstemannens beslut kan på det sätt som bestäms i kyrkoordningen överföras till domkapitlet för avgörande.

7 §

Muntlig förhandling, syn och hörande

Då en part kallas till muntlig förhandling eller till syn skall i kallelsen samtidigt uppges att frånvaro inte hindrar att saken behandlas och avgörs.

11 §

Kontraktsprost

20 kap.

Kyrkomötet

7 §

Kyrkomötets uppgifter

På kyrkomötet ankommer

12) att låta granska räkenskaperna och förvaltningen för fonderna inom kyrkans centralfond samt för övriga fonder och andra tillgångar som kyrkostyrelsen och stiftsmyndigheterna förvaltar samt att fastställa boksluten för dem och att besluta om beviljande av ansvarsfrihet,

9 §

Framställningar, initiativ och behandlingen av ärenden

Biskopsmötet, kyrkostyrelsen och stiftsfullmäktige har rätt att göra framställningar till och ett ombud rätt att ta initiativ vid kyrkomötet. Om behandlingen av dessa vid plenum och i utskott samt om omröstning och

val bestäms i kyrkoordningen. Närmare bestämmelser om dessa kan ges i arbetsordningen.

22 kap.

Kyrkostyrelsen, kyrkans centralfond och kyrkans avtalsdelegation

2 §

Kyrkostyrelsens uppgifter

På kyrkostyrelsen ankommer, om inte något annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen,

7) att inrätta och dra in tjänster vid kyrkostyrelsen, om inte något annat följer av 20 kap. 7 § 2 mom.,

Kyrkostyrelsen företräder kyrkan och för dess talan vid domstolar och andra myndigheter samt ingår avtal och företar andra rättshandlingar på kyrkans vägnar, om inte något annat följer av 19 kap. 1 § 2 mom.

6 §

Kyrkans centralfond

Kyrkans centralfond är en för kyrkan gemensam fond, vars tillgångar används inom ramen för centralfondens budget

6) för betalning av stiftens utgifter,

Kyrkans centralfond är pensionsanstalt för kyrkan och sköter anstaltens uppgifter så som särskilt bestäms därom.

23 kap.

Disciplinärt förfarande

4 §

Undersökningsombud och disciplinombud

Domkapitlet förordnar för fyra år i sänder ett undersökningsombud för den förberedan-

de undersökning av disciplinära ärenden som skall utföras i stiftet. Undersökningsombudet skall vara en med kyrkans verksamhet och förvaltning förtrogen person som avlagt juris kandidatexamen eller erhållit annan för upp-
 giften lämplig utbildning.

5 §

Förberedande undersökning

Har en i 3 § nämnd myndighet grundad anledning att förmoda att en präst eller någon annan tjänsteinnehavare som lyder under myndighetens disciplinrätt har gjort sig skyldig till ett tjänstebrott eller till ett sådant beteende som kan föranleda disciplinstraff, skall den se till att en förberedande undersökning verkställs i saken. Undersökningen utförs av stiftets undersökningsombud. Efter att undersökningen blivit klar skall myndigheten, om undersökningen ger anledning därtill, ge undersökningsmaterialet till den allmänna åklagaren eller till disciplinombudet eller inleda ett disciplinärt förfarande.

24 kap.

Underställning och ändringssökande

1 §

Underställning

När ett beslut som fattats av en myndighet i en församling eller en kyrklig samfällighet skall underställas, ankommer det på kyrkorådet eller församlingsrådet, då beslutet gäller en församlings myndighet, och på gemensamma kyrkorådet, då beslutet gäller en kyrklig samfällighets myndighet, att sköta underställningen och sända handlingarna till domkapitlet. Ankommer det på kyrkostyrelsen eller undervisningsministeriet att pröva det ärende som skall underställas, skall domkapitlet översända handlingarna jämte eget utlåtande till kyrkostyrelsen. Ett beslut som skall underställas undervisningsministeriet översänds till dess prövning endast om kyr-

kostyrelsen har förordat fastställelse av beslutet.

3 §

Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av en myndighet kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande enligt följande, om inte något annat bestäms i denna lag:

1) hos församlingens kyrkoråd eller församlingsråd i fråga om beslut av kyrkorådet eller församlingsrådet, deras sektioner samt av ett organ, en förtroendevald eller en tjänsteinnehavare som är underställd kyrkorådet eller församlingsrådet,

2) hos en kyrklig samfällighets gemensamma kyrkoråd i fråga om beslut av gemensamma kyrkorådet, dess sektion samt av ett organ, en förtroendevald eller en tjänsteinnehavare som är underställd gemensamma kyrkorådet,

3) hos domkapitlet i fråga om sådana beslut av en kyrkoherde som gäller beviljande av fritid, semester och tjänstledighet enligt 6 kap. 12 § 1 mom. kyrkoordningen samt hos kyrkorådet eller församlingsrådet i fråga om kyrkoherdens beslut i övriga ärenden,

4) hos domkapitlet i fråga om sådana beslut av domkapitlet som gäller huruvida en präst håller fast vid kyrkans bekännelse enligt 5 kap. 3 § och en lektor enligt 6 kap. 12 § och ett sådant valförslag för prästval som avses i 6 kap. 22 § kyrkoordningen samt i fråga om beslut av ett organ eller en tjänsteinnehavare som är underställda domkapitlet,

5) hos kyrkostyrelsen i fråga om beslut av en sektion inom kyrkostyrelsen, ämbetskollegiet, direktionen för pensionsfonden inom kyrkans centralfond samt av något annat förvaltningsorgan eller en tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen, samt

6) hos valnämnden i fråga om den vallängd som används vid prästval eller församlingsval.

I ett beslut som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.

I fråga om rättelse av befolkningsuppgifter i kyrkböckerna gäller vad som bestäms i befolkningsdatalagen (507/1993). I fråga om

rättelse av andra uppgifter än befolkningsuppgifter i församlingarnas medlemsregister gäller vad som bestäms i personuppgiftslagen (523/1999).

4 §

Kyrkobesvär

Ändring i beslut som fattats av kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige, församlingens och stiftets valnämnd, stiftsfullmäktige, domkapitlet och kyrkostyrelsen samt i beslut som kyrkorådet, församlingsrådet och gemensamma kyrkorådet meddelat med anledning av ett rättelseyrkande eller ett disciplinärt förfarande söks hos förvaltningsdomstolen genom kyrkobesvär. Besvär i ett ärende som skall underställas skall dock anföras hos underställningsmyndigheten.

Besvär får anföras på den grund att

- 1) beslutet har tillkommit i oriktig ordning,
- 2) den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller
- 3) beslutet annars strider mot lag.

Besvär över ett sådant beslut av en församling eller kyrklig samfällighet som skall underställas kan grundas även på att beslutet inte är ändamålsenligt. Besvär över ett beslut av underställningsmyndigheten kan anföras endast på den grund som anges i 2 mom.

Ändringssökanden skall framföra de besvärsgrunder som avses i 2 eller 3 mom. innan besvärstiden löper ut.

5 §

Rättelse- och överklagbarhet

Rättelse får inte yrkas i och kyrkobesvär får inte anföras över beslut som endast gäller bedräning eller verkställighet.

6 §

Rätt att framställa rättelseyrkande och besvärsrätt

Rättelseyrkande får framställas och kyrkobesvär anföras av den som ett beslut avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt i fråga om ett

beslut av en församlingsmyndighet också av en församlingsmedlem.

Rättelse får yrkas i och kyrkobesvär anföras över beslut av en kyrklig samfällighets myndighet även av samfällighetens medlemsförsamlingar och dessas medlemmar samt i fråga om beslut av församlingarnas gemensamma organ av en församling som är part i avtalet och dess församlingsmedlemmar.

När beslut som en församlingsmyndighet har underställt har lämnats utan prövning eller fastställelse eller har ändrats har kyrkorådet eller församlingsrådet rätt att anföras besvär över avgörandet. Om det underställda beslutet har fattats av en myndighet inom en kyrklig samfällighet har gemensamma kyrkorådet besvärsrätt. Om det underställda beslutet har ändrats eller lämnats utan prövning gäller i fråga om besvärsrätten för en part eller en församlingsmedlem vad som föreskrivs i 4 § 2 mom. och ovan i 1 och 2 mom.

En kyrklig myndighet som fattat beslut enligt denna lag, kyrkoordningen eller valordningen för kyrkan har rätt att anföras besvär över förvaltningsdomstolens beslut genom vilket förvaltningsdomstolen har ändrat eller upphävt myndighetens beslut.

Ett disciplinombud har rätt att anföras besvär över beslut som givits i disciplinära ärenden som avses i 23 kap. 3 § 1 och 2 mom. samt 4 § 3 mom.

Ändring i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande får sökas genom kyrkobesvär endast av den som framställt rättelseyrkandet. Om beslutet har ändrats med anledning av rättelseyrkandet, får ändring i beslutet sökas genom kyrkobesvär också av den som med stöd av 1 eller 2 mom. har rätt att anföras kyrkobesvär.

7 §

Rätt att framställa rättelseyrkande och besvärsrätt i fråga om vallängd

Kyrkoherden får yrka rättelse i och anföras kyrkobesvär över vallängden för prästval och församlingsval på den grund att någon utan skäl har utelämnats ur vallängden eller i den felaktigt antecknats sakna eller inneha rösträtt.

En röstberättigad församlingsmedlems rätt att yrka rättelse och anföra besvär bestäms enligt 6 § 1 mom. i detta kapitel.

Förvaltningsdomstolen skall före valför-rättningen fatta beslut gällande besvär som anförts över valnämndens beslut samt sända uppgift om beslutet till den vars rösträtt beslutet gäller och till valnämnden.

8 §

Besvär över pensionsbeslut

Om sökande av ändring i ett sådant beslut som kyrkans centralfond meddelat med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan (258/1970) bestäms i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och i lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan.

9 §

Rättelseyrkande- och besvärstid

Ett rättelseyrkande skall framställas inom 14 dagar och kyrkobesvär anföras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

Ett yrkande på rättelse av en sådan vallängd som avses i 2 kap. 19 § valordningen för kyrkan skall dock framställas senast den andra vardagen efter utgången av den tid för framläggande som i 18 § i samma kapitel föreskrivs i fråga om vallängden.

10 §

Anvisning om rättelseyrkande och besvärсанvisning

Till ett beslut över vilket kyrkobesvär får anföras skall fogas besvärсанvisning.

Till ett beslut i vilket rättelse får yrkas skall fogas anvisning om rättelseyrkande.

Till ett beslut i vilket rättelse inte får yrkas och över vilket kyrkobesvär inte får anföras skall fogas ett meddelande om förbud mot

ändringssökande och på vilken bestämmelse förbudet baserar sig.

11 §

Delgivning av beslut

Parterna skall för kännedom sändas ett protokollsutdrag gällande beslutet jämte anvisning om rättelseyrkande eller besvärсанvisning, interimistiska beslut, kallelser och andra sådana meddelanden särskilt per brev om de inte har givits till parten skriftligen vid sammanträdet. En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter att brevet avsändes, om inte något annat påvisas.

En församlingsmedlem anses ha fått del av beslutet när protokollet eller underställnings- eller besvärsmyndighetens beslut har lagts fram offentligt eller vid prästval när valresultatet har kungjorts.

Den som innehar en gravrätt anses ha fått del av ett beslut som avses i 17 kap. 3 § 3 mom. när kungörelsen om beslutet har publicerats i en tidning.

Om delgivning av ett beslut i ett pensionsärende föreskrivs i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och i lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan.

12 §

Behörig förvaltningsdomstol

Besvär anföras

1) över beslut av ett domkapitel och stiftsfullmäktige samt av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet som hör till stiftet hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets domkapitlet är beläget, och

2) över beslut av kyrkostyrelsen hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Ett förvaltningstvistemål behandlas vid den förvaltningsdomstol som enligt 1 mom. är behörig att behandla besvär över beslut av den kyrkliga myndighet som är part i förvaltningstvistemålet. Om parterna i förvaltningstvistemålet utgörs av två kyrkliga myndigheter, behandlas målet vid den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som är svarande är belägen enligt 1 mom.

13 §

Fullföljd

Förvaltningsdomstolens beslut överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Om beslutet gäller besvär över ett beslut av en församling eller en kyrklig samfällighets myndighet skall det utan dröjsmål tillkännages genom anslag på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens anslagstavla.

Besvärstiden räknas från den tidpunkt då tillkännagivandet om beslutet har anslagits. Om beslutet särskilt har delgivits den som saken gäller, räknas besvärstiden dock från delfäendet.

14 §

Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär

Ändring får inte sökas genom rättelseyrkande eller besvär i

- 1) beslut av kyrkomötet eller biskopsmötet,
- 2) beslut som biskopen och domkapitlet gemensamt har fattat om godkännande till prästämbetet eller beslut som biskopen har fattat ensam, förutom beslut med stöd av 19 kap. 5 §,
- 3) beslut av kyrkostyrelsen i ett ärende som avses i 8 kap. 5 § 1 och 2 mom.,
- 4) beslut av domkapitlet i ärenden som avses i 2 kap. 3 § och 9 § 2 mom., 6 kap. 13 §, 16 § 1 mom., 20 §, 29 § 1 mom., 33 §, 35 § 1 mom. och 57 §, 9 kap. 7 § och 19 kap. 11 § kyrkoordningen och 2 kap. 30 § 3 mom., 62 § och 63 § 3 mom. valordningen för kyrkan samt i beslut som gäller godkännande av en sådan examen i ledning av församlingsarbete som avses i 6 kap. 18 § 1 mom.,
- 5) beslut av valnämnden i ett ärende som avses i 2 kap. 39 § 1 mom. 2—8 punkten eller 2 och 3 mom. valordningen för kyrkan och inte heller i valmyndighetens åtgärd eller beslut som gäller förrättande av förhandsröstning i hemmet, samt i
- 6) förvaltningsdomstolens beslut som gäller vallängden vid prästval eller församlingsval.

En församlingsmedlem har inte rätt att yrka rättelse i eller anföra besvär enligt 6 § 1

mom. över kyrkorådets eller församlingens beslut om det gäller sådan diakoni, kristen fostran eller undervisning som riktar sig till någon annan person.

Över ett sådant beslut om upphandling som fattats av en myndighet i en församling eller i en kyrklig samfällighet, av domkapitlet eller av kyrkostyrelsen får kyrkobesvär inte anföras på den grund att beslutet strider mot lagen om offentlig upphandling (1505/1992), om prövningen av ärendet hör till marknadsdomstolens behörighet.

15 §

Rättelse av valresultat

Om förfarandet vid val av en förtroendevald eller en tjänsteinnehavare är lagstridigt skall valet upphävas eller, om felaktigheten avser endast beräkningen av valresultatet, bestämmas att det skall rättas. Om förfarandet är lagstridigt vid biskopsval, prästval, församlingsval eller vid val av ombud till kyrkomötet eller av medlem av stiftsfullmäktige och denna omständighet har kunnat påverka valresultatet skall bestämmas att valet skall förrättas på nytt om inte besvärmyndigheten kan rätta valresultatet.

16 §

Övriga bestämmelser om rättskipningsärenden

Om inte något annat föreskrivs i denna lag skall vid behandlingen av besvär och förvaltningstvistemål iakttas vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

25 kap.

Kompletterande stadganden

1 §

Besluts verkställbarhet

Föreskrivs inte något annat i denna lag eller med stöd av den, skall vid verkställigheten av kyrkostyrelsens, stiftsfullmäktiges eller dom-

kapitlets beslut förvaltningsprocesslagen iaktas. Kyrkostyrelsen, stiftsfullmäktige eller domkapitlet har dock rätt att själv besluta att beslut skall verkställas omedelbart om ärendet är så brådskande att ett dröjsmål skulle orsaka synnerlig skada.

3 §

Framläggande av protokoll

Kyrkofullmäktiges, gemensamma kyrkofullmäktiges, kyrkorådets, församlingsrådets och gemensamma kyrkorådets protokoll och valnämndens beslut om fastställande av resultatet av församlingsval jämte anvisning om rättelseyrkande eller besväransvisning skall efter justeringen hållas framlagda så som därom på förhand meddelats på församlingens anslagstavla. Protokoll som satts upp av någon annan myndighet inom församlingen skall på motsvarande sätt hållas framlagda om myndigheten i fråga anser det nödvändigt.

Underställningsmyndighetens och besvärmyndighetens beslut jämte anvisning om rättelseyrkande eller besväransvisning skall hållas framlagda på samma sätt som kyrkorådets protokoll.

Protokollet eller beslutet skall hållas framlagda åtminstone under den tid som reserverats för rättelseyrkande eller anförande av besvär.

4 §

Delgivning till församling, kyrklig samfällighet, stift eller kyrkan

Stämning eller något annat tillkännagivande som skall delges ett stift skall tillställas domkapitlets ordförande eller den tjänsteinnehavare som i arbetsordningen för domkapitlet har förordnats att ta emot tillkännagivanden.

I rättegångsbalken bestäms om när delfäendet av en stämning eller ett beslut av allmän domstol skall anses ha skett. Om delfäendet av andra meddelanden eller handlingar gäller förvaltningslagen.

5 §

Behandlingen av förvaltningsärenden

När ett förvaltningsärende handläggs hos kyrkliga myndigheter skall förvaltningslagen och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) iaktas, om inte något annat följer av denna lag. Vad som bestäms i 28 § 1 mom. 6 punkten förvaltningslagen tillämpas dock inte i kyrkoförvaltningen.

Kyrkostyrelsens förtroendevalda samt dess tjänsteinnehavare och arbetstagare kan dock utan hinder av 28 § 1 mom. 4 och 5 punkten förvaltningslagen behandla ett pensionsärende som grundar sig på pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan eller en fråga som anknyter till ordnandet av pensionsskyddet och som gäller en församling eller en kyrklig samfällighet eller en sådan kyrklig förening, stiftelse eller annan sammanslutning som ingått ett pensionsavtal med kyrkostyrelsen eller tjänsteinnehavare eller arbetstagare som är anställda hos dem.

Motiveringen för ett beslut kan utelämnas, om beslutet gäller val som förrättats av ett kyrkligt organ med flera medlemmar.

6 §

Ledande av möte och begränsning av yttranderätten

Vid möten som hålls av ett kyrkligt organ skall ordföranden leda behandlingen av ärendena och svara för ordningen. Om en medlem uppträder så att mötets gång störs, skall ordföranden uppmana honom eller henne att uppträda så som omständigheterna kräver. Om medlemmen inte iakttar uppmaningen kan ordföranden bestämma att han eller hon skall avlägsnas. Om oordning uppkommer skall ordföranden avbryta eller avsluta mötet.

En medlem har yttranderätt i det ärende som behandlas. Medlemmen skall hålla sig till saken när han eller hon yttrar sig. Om medlemmen avviker från saken i sitt yttrande skall ordföranden uppmana medlemmen att

hålla sig till saken. Om medlemmen inte iakttar uppmaningen kan ordföranden förbjuda denna att fortsätta att yttra sig. Om en medlem drar ut på sitt yttrande trots att detta är uppenbart onödigt, kan ordföranden efter att ha anmärkt på saken förbjuda medlemmen att fortsätta att yttra sig.

I en arbetsordning eller i något annat reglemente eller någon annan instruktion kan tas in sådana bestämmelser om omfånget på medlemmarnas inlägg i enskilda frågor som är nödvändiga för att trygga mötets gång.

Vad som ovan föreskrivs om medlemmar i ett organ gäller också den som har en på lag eller på en med stöd av lag utfärdad föreskrift baserad närvaro- och yttranderätt vid organets möten.

8 §

Offentlighet och sekretess

En förtroendevald har rätt att av myndigheterna få sådana uppgifter samt handlingar för påseende som han eller hon anser vara nödvändiga i sitt värv, om inte något annat följer av bestämmelserna om sekretess.

9 §

Föredragandens ansvar

Skall ett beslut av en kyrklig myndighet fattas på föredragning av en tjänsteinnehavare enligt en bestämmelse i kyrkolag eller en med stöd därav utfärdad författning eller enligt befallning av en förman i tjänsten, är föredraganden ansvarig för vad som har beslutats på hans eller hennes föredragning, om han eller hon inte har anmält avvikande åsikt till protokollet eller beslutsloggaren.

10 a §

Representationen för kvinnor och män i olika organ

I kyrkliga organ skall med undantag för kyrkomötet, stiftsfullmäktige, biskopsmötet, domkapitlet, kyrkofullmäktige, gemensamma

kyrkofullmäktige och församlingsrådet finnas såväl kvinnor som män vardera minst 40 procent, om inte något annat följer av särskilda skäl.

11 §

Förtroendevaldas mandatperiod

En förtroendevald kvarstår i sitt uppdrag den tid för vilken han eller hon utsetts och även därefter till dess att någon annan blivit vald i hans eller hennes ställe. Om besvär har anförts över det val genom vilket en förtroendevald blivit vald skall denna sköta sitt uppdrag tills besvären har avgjorts och ifall nytt val förrättas till dess någon annan har blivit vald.

15 §

Beslutförheten under undantagsförhållanden

Domkapitlet kan i de fall som avses i 1 mom. fatta nödvändiga och brådskande beslut som hör till domkapitlets och stiftsfullmäktiges behörighet, då biskopen eller domprosten samt två andra medlemmar av domkapitlet är närvarande.

26 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

7 §

Begravningsväsendet

Om en församling före denna lags ikraftträdande har överlåtit en grav för all framtid skall denna överlåtelse fortfarande gälla så länge graven utgör en del av en fredad begravningsplats. Beträffande en sådan grav skall dock 17 kap. 5 § tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 200 . Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Mandatperioden för de stiftsmöten och prosterimöten som valts innan denna lag trä-

der i kraft löper ut när fyra månader förflutit efter lagens ikraftträdande. Domkapitlets sammansättning enligt 19 kap. 2 § tas i bruk när fem månader förflutit efter lagens ikraftträdande.

Denna lag tillämpas inte på ett rättelseyrkande, besvär eller en underställning som gäller ett beslut som fattats innan denna lag träder i kraft, på ett förvaltningsvistemål som anhängiggjorts innan denna lag träder i

kraft och inte heller på behandlingen av ett sådant ärende på grund av besvär hos en högre besvärsmyndighet.

När denna lag träder i kraft ändras tjänstebeteckningen till stiftsdekan för den tjänsteinnehavare som svarar för domkapitlets stiftsverksamhet. En tjänsteinnehavare som inte uppfyller behörighetsvillkoren för tjänsten när lagen träder i kraft bibehåller sitt tjänsteförhållande.

Helsingfors den 24 oktober 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Kulturminister *Tanja Karpela*

Lag

om ändring av kyrkolagen

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut *upphävs* i kyrkolagen av den 26 november 1993 (1054/1993) 15 kap. 5 § 4 mom., 19 kap. 4 a och 6 §, 7 § 1 mom., 9 § och 11 § 4 mom., 20 kap. 7 § 3 mom. och 9 § 3 mom., 23 kap. 7 §, 24 kap. 2 § 3 mom. och 5 a—5 c § samt 25 kap. 2 §, av dessa lagrum 19 kap. 4 a § sådan den lyder i lag 936/1996 och 6 § sådan den lyder i lag 937/1996, 24 kap. 5 a § sådan den lyder i lag 1232/1999, 5 b § sådan den lyder i lag 619/1998 och 5 c § sådan den lyder i lag 306/2002 samt 25 kap. 2 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 937/1996, *ändras* 2 kap. 3 § 1 mom., 3 kap. 1 § 1 mom., 6 kap. 15 § och mellanrubrik C före 15 §, 7 kap. 5 §, 10 kap. 6 § 2 mom., 15 kap. 5 § 3 mom., 16 kap. 2 § 3 mom., 17 kap., rubriken för IV avdelningen, 18 kap. 1 § 1 mom., 3 § 2 mom. 5 punkten och 3 mom., 19 kap. 1—4 § och 5 §, rubriken för 7 § och 3 mom. samt rubriken för 11 §, 20 kap. 7 § 2 mom. 12 punkten och 9 § 1 mom., det inledande stycket i 22 kap. 2 § 1 mom. och 7 punkten och 2 mom. samt 6 § 6 punkten, rubriken för 23 kap. 4 § och 5 §, 24 kap. 1 § 1 mom., 3—5 och 6—10 §, 25 kap. 1 § 3 mom., 3 §, rubriken för 4 § och 3 mom., 5, 6, 9, 11 § och 15 § 2 mom. samt 26 kap. 7 § 1 mom., av dessa lagrum 6 kap. 15 § samt 22 kap. 2 § 1 mom. och 6 § 6 mom. sådana de lyder i nämnda lag 936/1996, 7 kap. 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 347/1998, 16 kap. 2 § 3 mom. sådant det lyder i nämnda lag 619/1998, 18 kap. 3 § 2 mom. 5 punkten sådan den lyder delvis ändrad i lag 201/2000, 19 kap. 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 677/1997, 3 § sådan den lyder i lag 1691/1995 och 4 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, 24 kap. 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 771/1996, 4 och 7 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lagar 1691/1995 och 936/1996, 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 649/2000, 8 § sådan den lyder i nämnda lag 937/1996, 9 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 1691/1995, 936/1996 och 347/1998 och 10 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1232/1999, 25 kap. 1 § 3 mom. sådant det lyder i nämnda lag 937/1996, 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 706/1999 och 5 § sådan den lyder i nämnda lag 347/1998, samt *fogas*, till lagen nya 17 a och 17 b kap., till 18 kap 3 § 2 mom. en ny 4 punkt, varvid den nuvarande 4 och den ändrade 5 punkten blir punkt 5 och 6, till 22 kap. 6 § ett nytt 2 mom., till 23 kap. 4 § ett nytt 1 mom., varvid de nuvarande 1 och 2 mom. blir 2 och 3 mom., till 24 kap. nya 11—16 § och till 25 kap. 4 § ett nytt 3 mom., varvid det ändrade 3 mom. blir 4 mom., till 8 §, sådan den lyder i nämnda lag 706/1999, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., samt till kapitlet en ny 10 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Kyrkolagen och andra författningar som gäller kyrkan

3 §

Valordning för kyrkan och verkställighetsbestämmelser. Publiceringen av författningar

Kyrkomötet utfärdar en valordning för kyrkan, som innehåller närmare bestämmelser om församlingsval, om val av ombud till kyrkomötet, *stiftsmöte och prosterimöte samt* om val av biskop, präst, prästassessor och kontraktsprost.

3 §

Valordning för kyrkan och verkställighetsbestämmelser. Publiceringen av författningar

Kyrkomötet utfärdar en valordning för kyrkan, som innehåller närmare bestämmelser om församlingsval, om val av ombud till kyrkomötet och stiftsfullmäktige, om val av biskop, präst, *domkapitlets* prästassessor och *lekmannamedlem samt av* kontraktsprost.

3 kap.

Kyrkans administrativa och språkliga indelning

1 §

Stiftet

För den kyrkliga förvaltningen är landet indelat i stift. Kyrkomötet beslutar om grundande och indragning av stift. Kyrkomötet beslutar även om ändring av stiftsgränserna, om inte något annat följer av 6 § 3 mom. *Besluten skall underställas statsrådet för avgörande.*

1 §

Stiftet

För den kyrkliga förvaltningen är landet indelat i stift. Kyrkomötet beslutar om grundande och indragning av stift. Kyrkomötet beslutar även om ändring av stiftsgränserna, om inte något annat följer av 6 § 3 mom.

6 kap.

Tjänsteinnehavare och arbetstagare*C. Specialtjänster*

15 §

Tjänster som inrättats för specialuppgifter inom kyrkan samt tjänstestadga för anställda i specialuppgifter

Som tjänster inrättade för specialuppgifter inom kyrkan räknas tjänsterna vid domkapitlet och kyrkostyrelsen samt de tjänster som inrättats för andra gemensamma behov.

C. Övriga tjänster

15 §

Tjänster vid kyrkostyrelsen och domkapitlet och tjänstestadgan för dessa tjänster

Vid kyrkostyrelsen och domkapitlet finns för skötseln av deras uppgifter nödvändiga tjänster. Om besättande av dessa tjänster samt om tjänsteinnehavarnas ställning och

Om besättande av tjänster som inrättats för specialuppgifter inom kyrkan samt om tjänsteinnehavarnas ställning och skyldigheter bestäms utan hinder av 11 § i en av kyrkomötet fastställd tjänstestadga om inte något annat särskilt stadgas, bestäms eller avtalas.

skyldigheter bestäms utan hinder av 11 § i en av kyrkomötet antagen tjänstestadga, om inte något annat särskilt föreskrivs eller avtalas.

7 kap.

Allmänna stadganden

5 §

Jäv

En medlem i kyrkofullmäktige är jävig att delta i beslut som gäller honom personligen eller en sådan nära släkting till honom eller därmed likställd person som avses i jävsstadgandet i lagen om förvaltningsförfarande (598/82). Då ordföranden eller vice ordföranden deltar såsom självskriven i någon annan församlingsinstitutions sammanträde, tillämpas på honom 2 mom.

Om inte något annat följer av 25 kap. 5 § 1 mom. gäller angående jäv för övriga förtroendevalda samt för församlingens tjänsteinnehavare vad som stadgas i lagen om förvaltningsförfarande. Ett tjänste- eller arbetsförhållande eller ett motsvarande förhållande till församlingen eller den kyrkliga samfälligheten medför dock inte jäv för en förtroendevald eller tjänsteinnehavare i ett sådant förvaltningsärende i vilket församlingen eller samfälligheten är part, om han inte på grund av sitt anställningsförhållande har föredragit eller annars på motsvarande sätt handlagt ärendet.

Ordföranden och en medlem av kyrkorådet eller församlingsrådet är dessutom jävig att handlägga ett besvärärende, om han tidigare på grund av ett sådant anställningsförhållande som avses i 2 mom. har deltagit i beredningen av ärendet eller föredragit det eller såsom förtroendevald handlagt det.

5 §

Jäv

En medlem i kyrkofullmäktige är jävig att delta i beslut som gäller honom *eller henne* personligen eller *gäller en i jävsbestämmelsen i förvaltningslagen (434/2003) avsedd nära släkting till medlemmen eller en person som enligt nämnda bestämmelse kan likställas med en nära släkting*. Då ordföranden eller vice ordföranden deltar såsom självskriven i någon annan församlingsinstitutions sammanträde tillämpas 2 mom. på denna.

Om inte något annat följer av 25 kap. 5 § 1 mom., gäller *i fråga om jäv* för övriga förtroendevalda samt för församlingens tjänsteinnehavare vad som i *förvaltningslagen bestäms därom*. Ett tjänste- eller arbetsförhållande eller ett motsvarande förhållande till församlingen eller den kyrkliga samfälligheten medför dock inte jäv för en förtroendevald eller tjänsteinnehavare i ett förvaltningsärende i vilket församlingen eller *den kyrkliga* samfälligheten är part, om han *eller hon* inte *på basis* av sitt anställningsförhållande har *varit föredragande i ärendet* eller annars på motsvarande sätt handlagt *detta*.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap

Kyrkorådet

6 §

Tillsynen över lagligheten av kyrkofullmäktiges beslut

Vidhåller fullmäktige sitt beslut, skall kyrkorådet underställa domkapitlet för avgörande huruvida lagligt hinder föreligger för att verkställa beslutet. Domkapitlet får inte avgöra ärendet förrän tiden för besvär över kyrkofullmäktiges beslut har gått ut.

Vidhåller fullmäktige sitt beslut, skall kyrkorådet underställa *förvaltningsdomstolen* för avgörande huruvida lagligt hinder föreligger för att verkställa beslutet. *Förvaltningsdomstolen* får inte avgöra ärendet förrän tiden för besvär över kyrkofullmäktiges beslut har gått ut.

15 kap

Församlingens ekonomi

5 §

Redovisningsskyldiga

Har anmärkning framställts mot en redovisningsskyldig, beslutar kyrkofullmäktige om åtgärder skall vidtas gentemot denne för bevakande av församlingens intresse. Är det sannolikt att den redovisningsskyldige har förskingrat medel eller gjort sig skyldig till ekonomiskt missbruk eller annars uppsåtligt grovt brutit mot sina skyldigheter, skall kyrkofullmäktige anmäla honom för åtal. Är brottet ringa, behöver anmälan inte ske. *Väcks inte åtal, kan ett ersättningsyrkande handläggas som ett anmärkningsärende vid domkapitlet, som kan ålägga den redovisningsskyldige att ersätta den skada som orsakats genom det oriktiga förfaringssättet eller försummelsen. Ärendet kan inte handläggas som ett anmärkningsärende, om inte ersättningsyrkandet har framställts inom tre år från det att anmärkningen mot den redovisningsskyldige föredragits för kyrkofullmäktige.*

Ersättningskyldigheten enligt denna paragraf bestäms med stöd av skadeståndslagen (412/74).

Har anmärkning framställts mot en redovisningsskyldig, beslutar kyrkofullmäktige om åtgärder skall vidtas mot denna för bevakande av församlingens intresse. Är det sannolikt att den redovisningsskyldiga har förskingrat medel eller gjort sig skyldig till ekonomiskt missbruk eller annars uppsåtligt grovt brutit mot sina skyldigheter, skall kyrkofullmäktige anmäla honom *eller henne* för åtal. Är brottet ringa behöver anmälan inte göras.

(4 mom. upphävs)

16 kap

Kyrkböckerna och församlingens arkiv

2 §

Förandet av kyrkböckerna

Angående utlämnande av uppgifter ur kyrkböckerna och rättelse av fel gäller vid sidan av 24 kap. 5 b § 1 och 2 mom. vad som därom bestäms särskilt.

Angående utlämnande av uppgifter ur kyrkböckerna och rättelse av fel gäller *utöver* 24 kap. 3 § 3 mom. vad som därom bestäms särskilt.

17 kap

Begravningsväsendet

1 §

Anläggande av begravningsplats

Kyrkofullmäktige beslutar om anläggande, utvidgning och indragning av en begravningsplats. Ett beslut om anläggande eller utvidgning av en begravningsplats skall underställas undervisningsministeriet för fastställelse.

2 §

Gravrätt

Rätt till grav upplåts på en bestämd tid. Gravrättsinnehavaren får överlåta denna rätt endast till församlingen.

Om gravrättsinnehavaren och om vilka som får gravsättas i en bestämd grav skall överenskommas vid upplåtelsen av gravrätten. Har någon överenskommelse inte träffats inom ett år från dagen för upplåtelsen eller kan en ingången överenskommelse inte iakttas, skall avgörande om gravrättsinnehavaren och om vilka som får begravas fattas enligt vad som bestäms i kyrkoordningen.

Uppstår det oenighet om gravrätten, om gravrättsinnehavaren, om vilka som får gravläggas eller om gravrättsinnehavarens skyldigheter, avgörs ärendet av kyrkorådet.

1 §

*Anläggande **och nedläggning** av begravningsplats*

Kyrkofullmäktige beslutar om anläggande, utvidgning och *nedläggning* av en begravningsplats. *Beslutet skall underställas kyrkostyrelsen för fastställelse.*

2 §

Gravrätt

Om rätten att gravsättas på församlingens begravningsplats bestäms i begravningslagen (457/2003). Kyrkorådet kan överlåta en gravrätt även till någon annan avliden än den som avses i 4 § begravningslagen. Rätt till en grav överlåts i samband med ett dödsfall. Gravrätt kan samtidigt överlåtas även till den avlidnas anhöriga. Kyrkorådet kan av särskilda skäl överlåta en gravrätt även vid någon annan tidpunkt. Den som innehar en gravrätt kan överlåta denna rätt endast till församlingen.

Gravrätten överlåts för en bestämd tid om högst 50 år. Gravrättens giltighetstid räknas från ingången av det kalenderår som följer på överlåtelsen av graven. Giltighetstiden upphör dock tidigast vid utgången av

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

det kalenderår då det från den sista gravsättningen har förflutit 15 år, dock inte förrän graven kan återanvändas. Giltighetstiden för gravrätten kan på ansökan av rättsinnehavaren förlängas, om detta inte medför besvär för en ändamålsenlig organisation eller skötsel av begravningsplatsen. Gravrätten är i kraft endast så länge som graven utgör en del av en fredad begravningsplats. Gravrätten upphör utan uppsägning.

Om hur gravrätten upphör i det fall att skötseln av graven väsentligen försumrats bestäms i 5 § 3 mom.

3 §

Skötseln av gravar

Gravar skall skötas på ett för begravningsplatsen värdigt sätt. För gravens skötsel svarar gravrättsinnehavaren, om inte kyrkofullmäktige bestämmer annat eller annat avtalas på det sätt som anges i 2 mom.

En församling kan överenskomma med gravrättsinnehavaren om att församlingen för en bestämd tid åtar sig skyldigheten att sköta graven mot ersättning. En församling kan även ingå avtal om gravskötsel på ett sådant sätt att ersättningarna för skötseln placeras i en särskild gravvårdsfond med vars medel gravar i fråga skall skötas.

Har skötseln av en grav väsentligt försumrats, kan kyrkorådet ålägga gravrättsinnehavaren att istandsätta graven inom ett år efter att beslutet har delgetts honom. Gör han det inte, kan kyrkorådet förklara gravrätten förverkad. Beslutet skall delges så som anges i 25 kap. 2 § 3 mom.

Finns inte uppgifter om gravrättsinnehavaren eller hans vistelseort att tillgå, skall ett meddelande om beslut som avses i 3 mom. eller som annars gäller graven tillkännages genom att ett meddelande härom utsätts på graven. Beslutet skall dessutom kungöras i en på orten allmänt spridd tidning. *Delgivningen anses ha skett den dag då kungörelsen publicerades i tidningen.*

(Se 5 §)

3 §

Innehavare av en gravrätt

Den som innehar en gravrätt företräder dem som får gravsättas i graven samt för talan i frågor som gäller graven så som föreskrivs i begravningslagen samt i denna lag och med stöd av den.

När graven överläts avtalas om vem som innehar gravrätten och vem som får gravsättas i graven. Om avtal inte har ingåtts inom ett år från den dag då graven överläts eller om det avtal som ingåtts inte kan följas på grund av att omständigheterna har förändrats, blir den avlidnes efterlevande make innehavare av gravrätten eller, när det inte finns någon efterlevande make eller också denna är död, de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven. Om arvingarna är flera till antalet skall de välja en innehavare av gravrätten som företräder dem i frågor som gäller graven. Meddelande om den nya innehavaren av gravrätten skall lämnas till den myndighet inom församlingen som svarar för begravningsväsendet.

Om de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven inte har kunnat komma överens om en ny innehavare av gravrätten, kan kyrkorådet förordna en innehavare av gravrätten och ge företräde åt den som bor på orten eller den som har haft hand om skötseln av graven.

4 §

Gravvårdar

En gravvård eller någon annan anläggning får inte bortföras från graven utan kyrkorådets tillstånd.

Då gravrätten förverkats eller annars upphör kan gravrättsinnehavaren ges rätt att avlägsna en på graven befintlig gravvård eller annan anläggning. Har inte dessa eller lösa föremål på graven avlägsnats inom sex månader från det gravrätten upphörde, övergår de vederlagsfritt till församlingen.

4 §

Gravsättningsordning

Om avtal inte har kunnat nås i enlighet med 3 § 2 mom. om vem som får gravsättas i graven, får i graven i första hand gravsättas den avlidne för vilken graven har överlåtits och dennas make samt dessutom släktingar i rätt ned- eller uppstigande led samt makar till dessa i den ordning som dödsfallen inträffar. Om det inte finns någon sådan släkting eller om den som innehar gravrätten samtycker till det, får i graven gravsättas den avlidnes syster och bror samt deras barn, adoptiv- och fosterbarn till nämnda

personer samt makarna till samtliga dessa. Med samtycke av den som innehar gravrätten kan den myndighet i församlingen som svarar för begravningsväsendet bevilja tillstånd för att i graven gravsätts även någon annan person, när det finns särskilda skäl därtill.

5 §

Gravskötsel

(Se 3 §)

En grav skall skötas på ett för begravningsplatsen värdigt sätt. Den som innehar gravrätten svarar för gravskötseln. Kyrkofullmäktige kan dock besluta att på församlingens bekostnad sörja för grundskötseln av de gravar som finns på begravningsplatsen eller på en del av denna. När på begravningsplatsen gravsatts en sådan avliden vars minne ur församlingens synvinkel skall anses viktigt att vårda, kan kyrkofullmäktige besluta att graven skall skötas på församlingens bekostnad.

En församling kan avtala med den som innehar gravrätten om att församlingen för en bestämd tid mot ersättning påtar sig ansvaret för gravskötseln. En församling kan även ingå avtal om gravskötsel så att ersättningarna för skötseln placeras i en särskild gravvårdsfond med vars medel gravarna i fråga skall skötas.

Har skötseln av en grav väsentligt försumrats, kan kyrkorådet ålägga den som innehar gravrätten att iståndsätta graven inom ett år efter att beslutet har delgetts honom eller henne. Gör han eller hon inte det, kan kyrkorådet förklara gravrätten förverkad. Beslutet skall delges så som anges i 24 kap. 11 § 1 mom.

Finns inte uppgifter om den som innehar en gravrätt eller hans eller hennes vistelseort, skall ett meddelande om det beslut som avses i 3 mom. eller i 14 § 3 mom. begravningslagen eller som annars gäller graven tillkännages genom att ett meddelande om detta utsätts på graven. Beslutet eller meddelandet skall dessutom kungöras i en på orten allmänt spridd tidning.

6 §

Lösande av meningsskiljaktigheter

Meningsskiljaktigheter som gäller en gravrätt, den som innehar en gravrätt, vem som får gravsättas i en grav, skyldigheterna för den som innehar en gravrätt eller andra frågor som gäller en grav eller gravsättning avgörs av kyrkorådet om inte något annat föreskrivs i begravningslagen.

7 §

Reglemente för begravningsväsendet

Kyrkofullmäktige skall anta ett reglemente för begravningsväsendet som skall underställas domkapitlet för fastställelse.

I reglementet för begravningsväsendet skall tas in närmare bestämmelser vad gäller verkställigheten och förfarandet i fråga om gravar, gravbokföring, kraven på gravskötseln och om godkännande av gravvårdar samt om den ordning som skall iakttas på begravningsplatsen.

8 §

Gravgårdsplan och dispositionsplan för en begravningsplats

Kyrkofullmäktige skall för varje begravningsplats godkänna en gravgårdsplan och en dispositionsplan för begravningsplatsen, vilka skall underställas domkapitlet för fastställelse. I kyrkoordningen föreskrivs om de frågor som skall regleras i gravgårdsplanen och dispositionsplanen för en begravningsplats.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

IV AVDELNINGEN

**BISKOPSÄMBETET OCH STIFTETS
ÖVRIGA FÖRVALTNING**

IV AVDELNINGEN

STIFTETS FÖRVALTNING*17 a kap.****Allmänna bestämmelser*****1 §*****Stiftet***

Stiftet handhar självt sin verksamhet och sköter sin ekonomi enligt denna lag och kyrkoordningen samt enligt bestämmelser som utfärdas med stöd av dem.

2 §***Förvaltningsorgan och förtroendevalda***

Stiftsförvaltningen sköts av biskopen, stiftsfullmäktige, domkapitlet, direktioner och tjänsteinnehavarna vid domkapitlet.

Förtroendevalda är de medlemmar som valts in i de organ som nämns i 1 mom. och i tillfälliga kommissioner samt övriga personer som valts till förtroendeuppdrag i stiftet. En tjänsteinnehavare som enligt lag eller någon annan författning är medlem av ett förvaltningsorgan på tjänstens vägnar anses dock inte heller i detta uppdrag vara förtroendevald.

3 §***Förvaltning och förfarande***

Om inte något annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen gäller i fråga om sammankallande av ett organ, ordförandens uppgifter, behandling av ett ärende, beslutförhet, jäv, omröstning, överförande av beslutanderätt, valbarhet och förrättande av val i ett stiftsorgan i tillämpliga delar vad som bestäms om dem i fråga om ett församlingsorgan.

17 b kap.

Stiftsfullmäktige

1 §

Uppgifter

Stiftsfullmäktige skall

1) stöda och främja fullgörandet av kyrkans uppgift i stiftet och i dess församlingar,

2) årligen godkänna stiftets verksamhets- och ekonomiplan samt dess budget,

3) godkänna stiftets verksamhetsberättelse och bokslut för den föregående räkenskapsperioden,

4) inrätta och dra in tjänster vid domkapitlet, om inte något annat följer av 20 kap. 7 § 2 mom.,

5) behandla de initiativ som kyrkoråden, de gemensamma kyrkoråden, församlingsråden och domkapitlet samt medlemmarna av stiftsfullmäktige tillställt stiftsfullmäktige, samt

6) utföra de övriga uppdrag som anförtrots stiftsfullmäktige i kyrkolagen, kyrkoordningen och i valordningen för kyrkan.

Stiftsfullmäktige kan högst för sin mandatperiod tillsätta direktioner som är underordnade och skall biträda domkapitlet. Direktionernas uppgifter bestäms i instruktioner som antas av stiftsfullmäktige.

2 §

Medlemmar

Medlemmar av stiftsfullmäktige är 14 lekmän och 7 präster.

En av lekmannamedlemmarna i stiftsfullmäktige i Borgå stift skall utses av församlingarna på Åland och en av lekmannamedlemmarna i stiftsfullmäktige i Uleåborgs stift av sametinget.

Stiftsfullmäktige väljer inom sig för sin mandatperiod en ordförande och en vice ordförande. Till ordförande skall väljas en lekmannamedlem.

Biskopen har närvaro- och yttranderätt vid stiftsfullmäktiges sammanträden men

Föreslagen lydelse

inte rätt att delta i beslutsfattandet. I ärkestiftet gäller detta såväl ärkebiskopen som biskopen.

Den från stiftet utsedda lekmannamedlemmen av kyrkostyrelsen och en sådan prästmedlem av kyrkostyrelsen som hör till stiftet samt medlemmarna av domkapitlet har närvaro- och yttranderätt vid stiftsfullmäktiges sammanträden men inte rätt att delta i beslutsfattandet.

3 §

Mandatperiod

Stiftsfullmäktiges mandatperiod börjar den 1 maj som följer närmast efter valen av medlemmar och omfattar fyra år.

4 §

Valbarhet och förrättande av val

I fråga om valbarhet för och val av medlemmar av stiftsfullmäktige gäller på motsvarande sätt vad som i 20 kap. 2—6 a § bestäms om val av ombud till kyrkomötet. En medlem av domkapitlet samt en tjänsteinnehavare eller en heltidsanställd arbetstagare i arbetsavtalsförhållande vid domkapitlet är dock inte valbar till stiftsfullmäktige.

5 §

Arbetsordning

I en arbetsordning som antas av stiftsfullmäktige bestäms närmare om sammankallande av stiftsfullmäktige, ordförandenas uppgifter, väckande av initiativ, behandling av ärenden och förrättande av val.

18 kap

Biskopsämbetet

1 §

Biskop och biskopens uppgifter

Biskopen leder förvaltningen i sitt stift

1 §

Biskop och biskopens uppgifter

Biskopen leder förvaltningen och verk-

samt övervakar församlingarnas och prästernas *verksamhet*.

samheten i sitt stift samt övervakar församlingarna och prästerna.

3 §

Tidpunkten för val, rösträtt och kandidatuppställning

Rösträtt i valet har

3) domkapitlets lagfarne assessor,

4) de lekmannaombud som utsetts till kyrkomötet från stiftet, samt

5) de lekmannaelektorer som utsetts av lekmannamedlemmarna i kyrkofullmäktige eller församlingsrådet i stiftets alla församlingar bland de medlemmar som enligt 7 kap. 3 § är valbara till församlingens förtroendeuppdrag så att antalet elektor, i 3 och 4 punkten nämnda elektor medräknade, blir detsamma som det antal präster och lektor som nämns i 1 och 2 punkten; från varje församling utses en elektor och övriga elektor bestäms i förhållande till församlingens folkmängd enligt den fördelning som domkapitlet bestämmer.

Rösträtt i valet av ärkebiskop har dessutom domkapitlets medlemmar i de övriga stiftet samt de från stiftet valda ombuden till kyrkomötet.

3) domkapitlets lagfarne assessor,

4) *ett av sametinget utsett ombud vid kyrkomötet i valet av biskop i Uleåborgs stift,*

5) de lekmannaombud som utsetts till kyrkomötet från stiftet, samt

6) de lekmannaelektorer som utsetts av lekmannamedlemmarna i kyrkofullmäktige eller församlingsrådet i stiftets alla församlingar bland de medlemmar som enligt 7 kap. 3 § är valbara till församlingens förtroendeuppdrag så att antalet elektor, *de* i 3—5 punkten nämnda elektorerna medräknade, blir detsamma som det antal präster och lektor som nämns i 1 och 2 punkten; från varje församling utses en elektor och övriga elektor bestäms i förhållande till församlingens folkmängd enligt den fördelning som domkapitlet bestämmer.

Rösträtt i valet av ärkebiskop har dessutom domkapitlets medlemmar i de övriga stiftet samt de från stiftet valda ombuden till kyrkomötet *och det av sametinget utsetta ombudet.*

19 kap

Domkapitlet

1 §

Uppgifter och medlemmar

Domkapitlet omhänderhar den kyrkliga förvaltningen och verksamheten i stiftet samt avgör härtill anslutna lagskipningsärenden.

Medlemmar av domkapitlet är biskopen såsom ordförande, domprosten, som är domkyrkoförsamlingens kyrkoherde, såsom vice ordförande samt två prästassessorer

1 §

Uppgifter

Domkapitlet *sköter* den kyrkliga förvaltningen och verksamheten i stiftet *så som bestäms i denna lag, kyrkoordningen och valordningen för kyrkan och föreskrivs med stöd av dem.*

Domkapitlet företräder kyrkan i ärenden som gäller stiftet och för dess talan vid domstolar och hos andra myndigheter samt

Gällande lydelse

och en lagfaren assessor. Domkapitlet förordnar till adjungerade medlemmar för fem år i sänder fem erfarna präster samt två personer som fyller behörighetsvillkoren för tjänsten som lagfaren assessor, samt fastställer den ordning i vilken en adjungerad medlem skall kallas i stället för en prästerlig medlem eller den lagfarne assessorn då dessa är jäviga eller har förhinder.

I ärkestiftet är ärkebiskopen ordförande för domkapitlet när detta handlägger sådana ärenden som bestäms närmare i kyrkoordningen. Biskopen har härvid rätt att vara närvarande vid sammanträdet och ta del i diskussionen, men inte i beslutsfattandet. Biskopen är i annat fall ordförande för domkapitlet, varvid ärkebiskopen har rätt att ta del i diskussionen, men inte i beslutsfattandet.

Den lagfarne assessorn eller en adjungerad medlem med motsvarande behörighet skall vara närvarande vid den muntliga handläggning som avses i 7 § 2 mom. samt även vid handläggningen av ärenden som gäller lagskipning, tjänstefel eller disciplin. Gäller ett sådant ärende en militärpräst, skall fältbiskopen närvara som extra medlem i domkapitlet.

Har biskopen eller den som är annan medlem i domkapitlet inte tidigare avlagt domared eller domarförsäkran, skall han göra det inför domkapitlet innan han tillträder sitt uppdrag.

2 §

Behörighetsvillkor

Behörig som prästassessor är en till stiftet hörande kyrkoherde eller kaplan som innehar sådan kompetens som närmare anges i kyrkoordningen.

Prästassessor utses för tre år åt gången genom val, i vilket stiftets präster, om inte något annat följer av 5 kap. 5 §, och stiftets lektorer har rösträtt. Alla får rösta på en kandidat.

Lagfaren assessor skall ha avlagt juriskandidatexamen och vara förtrogen med domarvärv eller förvaltning. Om behörig-

Föreslagen lydelse

ingår avtal och företar andra rättshandlingar på stiftets vägnar.

2 §

Medlemmar

Medlemmar av domkapitlet är biskopen såsom ordförande, domprosten, som är domkyrkoförsamlingens kyrkoherde, såsom vice ordförande, två prästassessorer, en lekmannamedlem samt domkapitlets lagfarne assessor och stiftsdekan.

I ärkestiftet är ärkebiskopen ordförande för domkapitlet när domkapitlet behandlar de ärenden som anges närmare i kyrkoordningen. Biskopen har då rätt att närvara och delta i diskussionen men inte i beslutsfattandet. När biskopen är ordförande för

hetsvillkoren för domkapitlets övriga tjänstemän bestäms i kyrkoordningen.

domkapitlet har ärkebiskopen rätt att närvara och delta i diskussionen men inte i beslutsfattandet.

Fältbiskopen är extra medlem av domkapitlet, om det är fråga om en militärpräst i ett ärende som gäller tjänstefel eller i ett disciplinärende.

Domkapitlet förordnar för fem år i sänder till suppleanter för de prästerliga medlemmarna fem erfarna präster och två suppleanter för domkapitlets lagfarna assessor samt bestämmer den ordning i vilken de skall kallas till medlem vid förhinder eller jäv. Lekmannamedlemmen har en första och andra suppleant vilka i denna ordning träder i lekmannamedlemmens ställe vid förhinder eller jäv.

3 §

Beslutförhet

Domkapitlet är beslutfört med fem medlemmar. Gäller inte ärendet valförslag för prästval eller besättande av tjänsten som lagfaren assessor eller en tjänst som kontraktsprost, är domkapitlet beslutfört även med ett mindre antal medlemmar, om minst tre närvarande medlemmar är ense om beslutet. I handläggningen av ett rättelseyrkande som avser valförslag skall utöver det fulltaliga domkapitlet delta två adjungerade medlemmar, av vilka den ena är präst och den andra jurist.

4 §

Omröstning

Om omröstning i domkapitlet gäller vad

3 §

Behörighetsvillkor och val

Behörig som prästassessor är en sådan kyrkoherde eller kaplan i en församling i stiftet som innehar en sådan kompetens som anges i kyrkoordningen. En prästassessor väljs för tre år åt gången. Vid valet har stiftets präster, om inte något annat följer av 5 kap. 5 §, samt stiftets lektorer rösträtt. Var och en röstar på en kandidat.

Behörig som lekmannamedlem är en sådan lekmannamedlem i en församling i stiftet som är valbar till ett förtroendeuppdrag i församlingen och har samtyckt till att kandidera. Lekmannamedlemmen och suppleanterna väljs för fyra år åt gången. Rösträtt vid valet har lekmannamedlemmarna i stiftsfullmäktige.

Behörig som domkapitlets lagfarna assessor och suppleant för denna är den som avlagt juris kandidatexamen och som är förtrogen med domarvärv eller förvaltning.

Behörig som domkapitlets stiftsdekan är en präst som har avlagt högre pastoralexamen och som är förtrogen med kyrkligt liv och utbildningsuppgifter.

4 §

Beslutförhet

Domkapitlet är beslutfört när mer än

Gällande lydelse

som i allmän lag stadgas om omröstning i en kollegial domstol.

Vid uppgörande eller rättelse av valförlag verkställs omröstning särskilt för varje förslagsrum.

4 a §

Överföring av befogenhet

Domkapitlets ordförande och medlemmar av domkapitlet kan inom de gränser som bestäms i kyrkoordningen berättigas att på domkapitlets vägnar avgöra ärenden som är av sådan art och betydelse att de inte kräver en behandling i domkapitlet. Ordförandens och medlemmens beslut kan på det sätt som bestäms i kyrkoordningen överföras till domkapitlet för avgörande.

5 §

Lagskipningsärenden

I egenskap av lagskipningsorgan handlägger och avgör domkapitlet

1) besvärsmål som enligt särskilda stadganden skall avgöras av domkapitlet.

2) klagan som anförts i form av ett extraordinärt rättsmedel i ärenden där domkapitlet är besvärmyndighet.

samt såsom första rättsinstans

3) förvaltningsrättsliga tvistemål som gäller en offentligrettslig skyldighet eller rättighet enligt denna lag eller kyrkoordningen. I samma ordning handläggs sådana tvistemål angående ett tjänsteförhållande mellan kyrkan, en församling eller en kyrklig samfällighet och en tjänsteinnehavare, om inte något annat stadgas om avgörandet.

Beslut i lagskipningsärenden skall fattas på föredragning.

Föreslagen lydelse

hälften av medlemmarna är närvarande.

Fulltaligt domkapitel skall dock behandla ett ärende som gäller

1) ett yrkande på rättelse av valförslag för prästval, eller

2) huruvida en präst eller lektor hållit fast vid kyrkans bekännelse.

När ett valförslag sörs upp eller detta rättas skall omröstning förrättas särskilt om varje förslagsrum.

4 a §

Överföring av befogenhet

(upphävs)

5 §

Överföring av befogenhet

En tjänsteman vid domkapitlet kan inom de gränser som bestäms i kyrkoordningen berättigas att på domkapitlets vägnar avgöra ärenden som är av sådan betydelse att de inte kräver en behandling i domkapitlet. Tjänstemannens beslut kan på det sätt som bestäms i kyrkoordningen överföras till domkapitlet för avgörande.

6 §

Rättsregler angående förfarandet

Om inte något annat stadgas i denna lag, skall vid handläggningen av förvaltningsärenden iakttas lagen om förvaltningsförfarande (598/82), och vid handläggning av lagskipningsärenden förvaltningsprocesslagen (586/96).

7 §

Anhängiggörande av ärenden, muntligt förfarande, syn och hörande

Ett ärende skall anhängiggöras skriftligen i domkapitlet. Ett ärende kan även anhängiggöras på framställning av en annan myndighet eller av en medlem av domkapitlet.

Då förklaring eller bemötande inbegärs av en part eller då denne kallas till muntlig förhandling eller till syn, kan till begäran eller kallelsen fogas en påminnelse om att utebliven förklaring eller frånvaro inte hindrar att saken behandlas och avgörs.

9 §

Domkapitlets fonder

Domkapitlet förvaltar själv de donationsmedel och fonder av stiftelsenatur som är i dess besittning samt sköter revisionen av dessa med iakttagande av god revisionssed.

11 §

Kontraktsprost. Stifts- och prosterimöten

Om stifts- och prosterimöten bestäms i kyrkoordningen.

6 §

Rättsregler angående förfarandet

(upphävs)

7 §

Muntlig förhandling, syn och hörande

(1 mom. upphävs)

Då en part kallas till muntlig förhandling eller till syn skall i kallelsen samtidigt uppges att frånvaro inte hindrar att saken behandlas och avgörs.

9 §

Domkapitlets fonder

(upphävs)

11 §

Kontraktsprost

(4 mom. upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap

Kyrkomötet

7 §

Kyrkomötets uppgifter-----
På kyrkomötet ankommer-----
12) att låta granska kyrkans centralfond och övriga under kyrkostyrelsens tillsyn slående fonders räkenskaper och förvaltning, att fastställa fondernas bokslut och besluta om beviljande av ansvarsfrihet,-----
12) att låta granska *räkenskaperna och förvaltningen för fonderna inom kyrkans centralfond samt för övriga fonder och andra tillgångar som kyrkostyrelsen och stiftsmyndigheterna förvaltar samt att fastställa boksluten för dem och att besluta om beviljande av ansvarsfrihet,*-----
I motiveringarna till budgeten uppger kyrkomötet antalet tjänster som skall inrättas samt den huvudsakliga uppgiftsbeskrivningen för dem.-----
(3 mom. upphävs)

9 §

9 §

*Framställningar, initiativ och handläggningen av ärenden**Framställningar, initiativ och behandlingen av ärenden*

Biskopsmötet, kyrkostyrelsen och stiftsmötet har rätt att göra framställningar och ombud rätt att ta initiativ till kyrkomötet. Om handläggningen av dessa samt om omröstning och val bestäms i kyrkoordningen. Närmare bestämmelser om dessa kan ges i en arbetsordning.

Biskopsmötet, kyrkostyrelsen och stiftsfullmäktige har rätt att göra framställningar till och ett ombud rätt att ta initiativ vid kyrkomötet. Om *behandlingen* av dessa vid *plenium och i utskott* samt om omröstning och val bestäms i kyrkoordningen. Närmare bestämmelser om dessa kan ges i arbetsordningen.-----
Ett ombuds rätt att uttala sig i ett ärende eller om förfarandet vid handläggningen får inte begränsas.-----
(3 mom. upphävs)

22 kap

Kyrkostyrelsen, kyrkans centralfond och kyrkans avtalsdelegation

2 §

2 §

*Kyrkostyrelsens uppgifter**Kyrkostyrelsens uppgifter*

På kyrkostyrelsen ankommer, om inte nå-

På kyrkostyrelsen ankommer, om inte nå-

got annat stadgas i denna lag eller i kyrkoordningen.

7) att inrätta och dra in tjänster för specialuppgifter inom kyrkan, om inte något annat följer av 20 kap. 7 § 2 mom., *samt att ändra uppgiftsbeskrivningen för tjänsterna vid kyrkostyrelsen,*

Kyrkostyrelsen företräder kyrkan och för dess talan vid domstolar och andra myndigheter samt insår avtal och företar andra rättshandlingar på kyrkans vägnar.

got annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen,

7) att inrätta och dra in tjänster *vid kyrkostyrelsen,* om inte något annat följer av 20 kap. 7 § 2 mom.,

Kyrkostyrelsen företräder kyrkan och för dess talan vid domstolar och andra myndigheter samt ingår avtal och företar andra rättshandlingar på kyrkans vägnar, *om inte något annat följer av 19 kap. 1 § 2 mom.*

6 §

Kyrkans centralfond

Kyrkans centralfond är en för kyrkan gemensam fond, vars tillgångar används inom ramen för centralfondens budget

6) för betalning av utgifterna för domkapitlet samt för stifts- och synodalmötena,

6) för betalning av *stiftens* utgifter,

Kyrkans centralfond är pensionsanstalt för kyrkan och sköter anstaltens uppgifter så som särskilt bestäms därom.

23 kap

Disciplinärt förfarande

4 §

Disciplinombud

4 §

Undersökningsombud och disciplinombud

Domkapitlet förordnar för fyra år i sänder ett undersökningsombud för den förberedande undersökning av disciplinära ärenden som skall utföras i stiftet. Undersökningsombudet skall vara en med kyrkans verksamhet och förvaltning förtrogen person som avlagt juris kandidatexamen eller erhållit annan för uppgiften lämplig utbildning.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

5 §

*Förberedande undersökning**Förberedande undersökning*

Har en i 3 § nämnd myndighet grundad anledning att förmoda att en präst eller annan tjänsteinnehavare som lyder under myndighetens disciplinrätt har gjort sig skyldig till ett tjänstebrott eller till ett sådant beteende som kan föranleda disciplinstraff, skall den se till att en förberedande undersökning verkställs i saken. Därefter skall myndigheten, om undersökningen ger anledning därtill, ge undersökningsmaterialet åt den allmänna åklagaren eller åt disciplinombudel eller, *i det fall som avses i 3 § 3 mom.*, inleda ett disciplinärt förfarande.

Har en i 3 § nämnd myndighet grundad anledning att förmoda att en präst eller *någon* annan tjänsteinnehavare som lyder under myndighetens disciplinrätt har gjort sig skyldig till ett tjänstebrott eller till ett sådant beteende som kan föranleda disciplinstraff, skall den se till att en förberedande undersökning verkställs i saken. *Undersökningen utförs av stiftets undersökningsombud. Efter att undersökningen blivit klar* skall myndigheten, om undersökningen ger anledning därtill, ge undersökningsmaterialet *till* den allmänna åklagaren eller *till* disciplinombudet eller inleda ett disciplinärt förfarande.

7 §

7 §

*Ärendets handläggning i kyrkostyrelsen**Ärendets handläggning i kyrkostyrelsen*

I handläggningen av ett disciplinärt ärende i kyrkostyrelsen skall i tillämpliga delar iakttas vad 19 kap. 7 § 2 och 3 mom. stadgar om handläggning av ärenden. Disciplinombudet och svaranden har rätt att ställa frågor till vittnena och de sakkunniga.

(upphävs)

24 kap

Underställning och ändringssökande

1 §

1 §

*Underställning**Underställning*

När ett beslut som fattats av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet skall underställas, ankommer det på kyrkorådet eller församlingrådet, då beslutet gäller en församlings myndighet, och på gemensamma kyrkorådet, då beslutet gäller en kyrklig samfällighets myndighet, att sköta underställningen och sända handlingarna till domkapitlet. Ankommer det på kyrkostyrelsen, *statsrådet* eller undervisningsministeriet att pröva det ärende som skall underställas, skall domkapitlet översända

När ett beslut som fattats av en myndighet i en församling eller *en* kyrklig samfällighet skall underställas, ankommer det på kyrkorådet eller församlingrådet, då beslutet gäller en församlings myndighet, och på gemensamma kyrkorådet, då beslutet gäller en kyrklig samfällighets myndighet, att sköta underställningen och sända handlingarna till domkapitlet. Ankommer det på kyrkostyrelsen eller undervisningsministeriet att pröva det ärende som skall underställas, skall domkapitlet översända handlingarna

handlingarna jämte eget utlåtande till kyrkostyrelsen. Ett beslut som skall underställas *statsrådet* eller undervisningsministeriet översänds till dessas prövning endast om kyrkostyrelsen har förordat fastställelse av beslutet.

jämte eget utlåtande till kyrkostyrelsen. Ett beslut som skall underställas undervisningsministeriet översänds till *dess* prövning endast om kyrkostyrelsen har förordat fastställelse av beslutet.

2 §

Underställningsmyndighetens beslutanderätt

Har ett beslut som underställts av en församlingsmyndighet inte upptagits till prövning eller lämnats utan fastställelse eller har beslutet ändrats, har kyrkorådet eller församlingrådet rätt att anföra besvär över avgörandet. Har det beslut som underställts fattats av en myndighet i en kyrklig samfällighet, har gemensamma kyrkorådet besvärsrätt. Har det underställda beslutet ändrats, gäller om sakägares eller en församlingsmedlems besvärsrätt 3 § 1 och 2 mom.

(3 mom. upphävs)

3 §

Överklagande av myndighets beslut

Över ett beslut av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet samt över ett domkapitels eller kyrkostyrelsens beslut får var och en anföra besvär på den grund att beslutet kränker hans rätt. Disciplinombudet har rätt att anföra besvär över beslut i sådana disciplinära ärenden som avses i 23 kap. 3 § 1 och 2 mom. samt 4 § 2 mom.

En församlingsmedlem har rätt att anföra besvär över beslut av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet även på den grund att beslutet tillkommit i oriktig ordning eller överskrider myndighetens befogenhet eller annars är lagstridigt.

Besvär över ett sådant beslut av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet som skall underställas kan även grundas på att beslutet inte är ändamålsenligt. Besvär över underställningsmyndighetens beslut kan anföras endast på laglighetsgrund.

3 §

Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av en myndighet kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande enligt följande, om inte något annat bestäms i denna lag:

1) hos församlingens kyrkoråd eller församlingråd i fråga om beslut av kyrkorådet eller församlingrådet, deras sektioner samt av ett organ, en förtroendevald eller en tjänsteinnehavare som är underställd kyrkorådet eller församlingrådet,

2) hos en kyrklig samfällighets gemensamma kyrkoråd i fråga om beslut av gemensamma kyrkorådet, dess sektion samt av ett organ, en förtroendevald eller en tjänsteinnehavare som är underställd gemensamma kyrkorådet,

3) hos domkapitlet i fråga om sådana beslut av en kyrkoherde som gäller beviljande av fritid, semester och tjänstledighet enligt 6 kap. 12 § 1 mom. kyrkoordningen samt hos kyrkorådet eller församlingrådet i frå-

Gällande lydelse

Över beslut som endast gäller beredning eller verkställighet får besvär inte anföras.

4 §

Rättelseyrkande

En sökande som är missnöjd med domkapitlets valförslag har rätt att yrka rättelse hos domkapitlet. Beslut om rättelseyrkandet fattas av domkapitlet i en sådan utvidgad sammansättning som avses i 19 kap. 3 § 2 mom. Den som har ansökt om tjänsten får anföra besvär över beslutet om rättelse på den grund att beslutet kränker hans rätt.

Den som är missnöjd med ett sådant beslut av domkapitlets ordförande eller en medlem som avses i 19 kap. 4 a § denna lag och vars rätt beslutet kränker får söka rättelse av detta hos domkapitlet.

När rättelseyrkande framställs och avgörs samt då beslutet verkställs skall stadgandena om besvär iakttas.

Föreslagen lydelse

ga om kyrkoherdens beslut i övriga ärenden,

4) hos domkapitlet i fråga om sådana beslut av domkapitlet som gäller huruvida en präst håller fast vid kyrkans bekännelse enligt 5 kap. 3 § och en lektor enligt 6 kap. 12 § och ett sådant valförslag för prästval som avses i 6 kap. 22 § kyrkoordningen samt i fråga om beslut av ett organ eller en tjänsteinnehavare som är underställda domkapitlet,

5) hos kyrkostyrelsen i fråga om beslut av en sektion inom kyrkostyrelsen, ämbetskollegiet, direktionen för pensionsfonden inom kyrkans centralfond samt av något annat förvaltningsorgan eller en tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen, samt

6) hos valnämnden i fråga om den vallängd som används vid prästval eller församlingsval.

I ett beslut som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.

I fråga om rättelse av befolkningsuppgifter i kyrkböckerna gäller vad som bestäms i befolkningsdatalagen (507/1993). I fråga om rättelse av andra uppgifter än befolkningsuppgifter i församlingarnas medlemsregister gäller vad som bestäms i personuppgiftslagen (523/1999).

4 §

Kyrkobesvär

Ändring i beslut som fattats av kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige, församlingens och stiftets valnämnd, stiftsfullmäktige, domkapitlet och kyrkostyrelsen samt i beslut som kyrkorådet, församlingsrådet och gemensamma kyrkorådet meddelat med anledning av ett rättelseyrkande eller ett disciplinärt förfarande söks hos förvaltningsdomstolen genom kyrkobesvär. Besvär i ett ärende som skall underställas skall dock anföras hos underställningsmyndigheten.

Besvär får anföras på den grund att

1) beslutet har tillkommit i oriktig ordning,

2) den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller

3) beslutet annars strider mot lag.

Besvär över ett sådant beslut av en församling eller kyrklig samfällighet som skall underställas kan grundas även på att beslutet inte är ändamålsenligt. Besvär över ett beslut av underställningsmyndigheten kan anföras endast på den grund som anges i 2 mom.

Ändringssökanden skall framföra de besvärsgrunder som avses i 2 eller 3 mom. innan besvärstiden löper ut.

5 §

Besvär över val

Berättigad att anföras besvär över prästval och församlingsval samt över ett val som förrättats av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet och i vilket en förtroendevald eller en tjänsteinnehavare har utsetts är var och en på den grund att beslutet kränker hans rätt samt en församlingsmedlem även på de i 3 § 2 mom. nämnda grunderna. På samma grunder är en som kandidat uppställd eller i valet röstberättigad person berättigad att anföras besvär över val av ombud till kyrkomötet.

Finner besvärsmyndigheten att valförfarandet, då en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet har utsett en förtroendevald eller tjänsteinnehavare, har varit lagstridigt, skall valet upphävas eller, om det oriktiga förfarandet endast gäller beräkandet av valresultatet, myndigheten förordna att valet skall rättas. Har förfarandet i ett annat sådant val som avses i 1 mom. varit lagstridigt och har lagstridigheten kunnat inverka på valresultatet, skall förordnande om förrättande av nytt val utfärdas, om besvärsmyndigheten inte kan rätta valresultatet.

Om rättelseyrkande som gäller vallängden vid prästval och församlingsval samt om besvär till domkapitlet över valnämndens beslut som gäller rättelse med anledning av ett sådant yrkande bestäms i valordningen för kyrkan.

5 §

Rättelse- och överklagbarhet

Rättelse får inte yrkas i och kyrkobesvär får inte anföras över beslut som endast gäller beredning eller verkställighet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §

5 a §

*Besvär över pensionsbeslut**Besvär över pensionsbeslut*

Om sökande av ändring i beslut som kyrkostyrelsen fattat med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan (258/1970) bestäms i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan.

(upphävs)

5 b §

5 b §

*Rättelse av uppgifter i kyrkböckerna samt sökande av ändring**Rättelse av uppgifter i kyrkböckerna samt sökande av ändring*

Om rättelse av befolkningsuppgifter i kyrkböckerna gäller befolkningsdatalagen (507/1993).

(upphävs)

Angående rättelse av andra än befolkningsuppgifter i församlingarnas medlemsregister gäller lagstiftningen om skydd för personuppgifter.

Beslut av en kyrklig myndighet beträffande andra uppgifter i kyrkböckerna än de som avses i 1 och 2 mom. överklagas så som bestäms i 3, 6 och 7 §.

5 c §

5 c §

*Besvärsförbud i ärenden som hör till marknadsdomstolens behörighet**Besvärsförbud i ärenden som hör till marknadsdomstolens behörighet*

Ändring i ett sådant beslut av en myndighet i en församling eller i en kyrklig samfällighet, av ett domkapitel eller av kyrkostyrelsen som gäller upphandling får inte sökas på den grund att beslutet strider mot lagen om offentlig upphandling (1505/1992), om prövningen av ärendet hör till marknadsdomstolens behörighet.

(upphävs)

6 §

6 §

*Besvärsmyndigheter****Rätt att framställa rättelseyrkande och besvär***

Besvär anförs, om inte något annat bestäms i denna lag

Rättelseyrkande får framställas och kyrkobesvär anförs av den som ett beslut av-

1) hos kyrkorådet eller församlingsrådet över beslut av direktioner, kapellråd och distriktsråd samt över sådana beslut som fattats av kyrkorådets eller församlingsrådets ordförande eller vice ordförande eller en tjänsteinnehavare med stöd av 10 kap. 4 § 2 mom.,

2) hos domkapitlet över beslut av en annan myndighet i en församling eller i en kyrklig samfällighet samt över prästval, församlingsval och val av ombud till kyrkomötet, och

3) hos högsta förvaltningsdomstolen över beslut av ett domkapitel eller kyrkostyrelsen.

2 mom. har upphävts genom L 30.6.2000/649.

Över ett beslut som skall underställas anförs besvär hos underställningsmyndigheten.

ser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt i fråga om ett beslut av en församlingsmyndighet också av en församlingsmedlem.

Rättelse får yrkas i och kyrkobesvär anförs över beslut av en kyrklig samfällighets myndighet även av samfällighetens medlemsförsamlingar och dessas medlemmar samt i fråga om beslut av församlingarnas gemensamma organ av en församling som är part i avtalet och dess församlingsmedlemmar.

När beslut som en församlingsmyndighet har underställt har lämnats utan prövning eller fastställelse eller har ändrats har kyrkorådet eller församlingsrådet rätt att anföra besvär över avgörandet. Om det underställda beslutet har fattats av en myndighet inom en kyrklig samfällighet har gemensamma kyrkorådet besvärsmätt. Om det underställda beslutet har ändrats eller lämnats utan prövning gäller i fråga om besvärsmätten för en part eller en församlingsmedlem vad som föreskrivs i 4 § 2 mom. och ovan i 1 och 2 mom.

En kyrklig myndighet som fattat beslut enligt denna lag, kyrkoordningen eller valordningen för kyrkan har rätt att anföra besvär över förvaltningsdomstolens beslut genom vilket förvaltningsdomstolen har ändrat eller upphävt myndighetens beslut.

Ett disciplinombud har rätt att anföra besvär över beslut som givits i disciplinära ärenden som avses i 23 kap. 3 § 1 och 2 mom. samt 4 § 3 mom.

Ändring i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande får sökas genom kyrkobesvär endast av den som framställt rättelseyrkandet. Om beslutet har ändrats med anledning av rättelseyrkandet, får ändring i beslutet sökas genom kyrkobesvär också av den som med stöd av 1 eller 2 mom. har rätt att anföra kyrkobesvär.

7 §

Tiden för ändringssökande

Besvärstiden är 30 dagar, om inte något annat bestäms med stöd av 5 § 3 mom.

Besvärstiden räknas från den dag då ve-

7 §

Rätt att framställa rättelseyrkande och besvärsmätt i fråga om vallängd

Kyrkoherden får yrka rättelse i och anföra kyrkobesvär över vallängden för prästval och församlingsval på den grund att någon

Gällande lydelse

derbörande fick del av beslutet, om besvär anförs på de i 3 § 1 mom. nämnda grunderna eller av ett disciplinombud. Anförs besvär på de grunder som nämns i 3 § 2 mom. eller gäller besvären församlingsval, räknas besvärstiden från den dag då beslutet har delgetts offentligt. I prästval räknas besvärstiden från valresultatets kungörande. Vid besättande av en tjänst i en församling eller kyrklig samfällighet räknas besvärstiden från det beslutet fattades.

När ett beslut som kyrkostyrelsen eller ett domkapitel har fattat i egenskap av besvärsseller underställningsmyndighet skall delges den som har anfört besvär eller någon annan part, räknas besvärstiden från delfäendet. Anför någon annan församlingsmedlem besvär över ett sådant beslut, räknas besvärstiden från den dag då beslutet har delgetts offentligt.

Tiden för ett rättelseyrkande som avser valförslag för prästval räknas från den dag förslaget uppgjordes. Då besvär anförs över ett i 4 § 1 mom. avsett rättelsebeslut räknas besvärstiden på samma sätt från dagen för beslutet.

Tiden för ett rättelseyrkande som avses i 4 § 2 mom. är 14 dagar och börjar den dag då beslutet delgivits.

8 §

Övriga stadganden om ändringssökande

Om inte något annat stadgas i denna lag, skall vid sökande av ändring, vid behandlingen av ärenden och vid beslutsfattandet iaktas förvaltningsprocesslagen.

9 §

Begränsningar i besvärsrätten

Utöver vad som i övrigt stadgas i denna lag om begränsning av besvärsrätten får ändring inte sökas genom besvär

Föreslagen lydelse

utan skäl har utelämnats ur vallängden eller i den felaktigt antecknats sakna eller ineha rösträtt.

En röstberättigad församlingsmedlems rätt att yrka rättelse och anföra besvär bestäms enligt 6 § 1 mom. i detta kapitel.

Förvaltningsdomstolen skall före valförrettningen fatta beslut gällande besvär som anförts över valnämndens beslut samt sända uppgift om beslutet till den vars rösträtt beslutet gäller och till valnämnden.

8 §

Besvär över pensionsbeslut

Om sökande av ändring i ett sådant beslut som kyrkans centralfond meddelat med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan (258/1970) bestäms i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och i lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan.

9 §

Rättelseyrkande- och besvärstid

Ett rättelseyrkande skall framställas inom 14 dagar och kyrkobesvär anförs inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

1) i beslut som biskopen och domkapitlet gemensamt har fattat om godkännande till prästämbetet,

2) i beslut som biskopen ensam har fattat, med undantag för beslut som han fattat med stöd av 19 kap. 4 a §,

3) i beslut som kyrkostyrelsen har fattat i ett i 8 kap. 5 § 1 mom. nämnt ärende,

3 a) i åtgärd eller beslut av en valmyndighet som gäller förrättande av förhandsröstning i hemmet,

4) i biskopsmötets beslut,

5) i biskopsval eller valförslag till biskopsämbetet eller i val som gäller prästassessor, kontraktsprost eller ombud till stiftsmötet, inte heller

6) i beslut av kyrkostyrelsen eller ett domkapitel som gäller utnämning till tjänst, utfärdande av tjänsteförordnande eller upphävande av ett tidigare tjänsteförordnande med anledning härav, anställande i tjänst på provotid, anställande att sköta en tjänst interimistiskt eller som vikarie eller uppsägning av en tjänsteinnehavare som anställts på provotid eller interimistiskt eller som vikarie.

I ett av domkapitlet uppgjort valförslag för prästval får ändring inte sökas genom besvär förrän domkapitlet i utvidgad sammansättning har avgjort ett rättelseyrkande härom.

En medlem av församlingen har inte rätt att enligt 3 § 2 mom. anföra besvär över ett beslut av kyrkorådet eller församlingsrådet, om beslutet gäller sådan själavård, kristen fostran, undervisning eller diakoni som riktar sig till en enskild person.

10 §

Begränsning av besvärsrätten i kyrkoordningen

I kyrkoordningen kan det bestämmas att ändring inte får sökas genom besvär i ett sådant beslut av domkapitlet som gäller

1) gudstjänst och kyrklig förrättning samt omhändertagande av dessa eller användningen av kyrka eller kollekt,

Ett yrkande på rättelse av en sådan vallängd som avses i 2 kap. 19 § valordningen för kyrkan skall dock framställas senast den andra vardagen efter utgången av den tid för framläggande som i 18 § i samma kapitel föreskrivs i fråga om vallängden.

10 §

Anvisning om rättelseyrkande och besvärspanvisning

Till ett beslut över vilket kyrkobesvär får anföras skall fogas besvärspanvisning.

Till ett beslut i vilket rättelse får yrkas skall fogas anvisning om rättelseyrkande.

Till ett beslut i vilket rättelse inte får yrkas och över vilket kyrkobesvär inte får an-

Gällande lydelse

2) avbrytande av förfarandet vid tillsättning av en församlingstjänst eller avläggande av en sökande från valförslag på grund av försummelse att avlägga valprov,

3) en prästs eller lektors verksamhet i tjänsten eller i annan uppgift eller sådana rättigheter eller skyldigheter som hänför sig till denna verksamhet, om inte saken gäller ett disciplinärende, eller

4) rättelse av vallängd eller anordnande av i 8 kap. 5 § 3 mom. avsett församlingsval.

I kyrkoordningen kan det bestämmas att ändring inte får sökas genom besvär i ett beslut som fattats av kyrkostyrelsen eller domkapitlet eller av en myndighet i en församling eller kyrklig samfallighet innan samma myndighet har avgjort ett sådant rättelseyrkande som riktats mot detta beslut.

Föreslagen lydelse

föras skall fogas ett meddelande om förbud mot ändringssökande och på vilken bestämmelse förbudet baserar sig.

11 §

Delgivning av beslut

Parterna skall för kännedom sändas ett protokollsutdrag gällande beslutet jämte anvisning om rättelseyrkande eller besvär-anvisning, interimistiska beslut, kallelser och andra sådana meddelanden särskilt per brev om de inte har givits till parten skriftligen vid sammanträdet. En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter att brevet avsändes, om inte något annat påvisas.

En församlingsmedlem anses ha fått del av beslutet när protokollet eller underställnings- eller besvärsmyndighetens beslut har lagts fram offentligt eller vid prästval när valresultatet har kungjorts.

Den som innehar en gravrätt anses ha fått del av ett beslut som avses i 17 kap. 3 § 3 mom. när kungörelsen om beslutet har publicerats i en tidning.

Om delgivning av ett beslut i ett pensionsärende föreskrivs i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och i lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan.

12 §

Behörig förvaltningsdomstol

Besvär anförs

1) över beslut av ett domkapitel och stiftsfullmäktige samt av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet som hör till stiftet hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets domkapitlet är beläget, och

2) över beslut av kyrkostyrelsen hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Ett förvaltningstvistemål behandlas vid den förvaltningsdomstol som enligt 1 mom. är behörig att behandla besvär över beslut av den kyrkliga myndighet som är part i förvaltningstvistemålet. Om parterna i förvaltningstvistemålet utgörs av två kyrkliga myndigheter, behandlas målet vid den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som är svarande är belägen enligt 1 mom.

13 §

Fullföljd

Förvaltningsdomstolens beslut överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Om beslutet gäller besvär över ett beslut av en församlings eller en kyrklig samfällighets myndighet skall det utan dröjsmål tillkännages genom anslag på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens anslagstavla.

Besvärstiden räknas från den tidpunkt då tillkännagivandet om beslutet har anslagits. Om beslutet särskilt har delgivits den som saken gäller, räknas besvärstiden dock från delfåendet.

14 §

Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär

Ändring får inte sökas genom rättelseyrkande eller besvär i

1) beslut av kyrkomötet eller biskopsmötet,

2) beslut som biskopen och domkapitlet gemensamt har fattat om godkännande till prästämbetet eller beslut som biskopen har

Föreslagen lydelse

fattat ensam, förutom beslut med stöd av 19 kap. 5 §,

3) beslut av kyrkostyrelsen i ett ärende som avses i 8 kap. 5 § 1 och 2 mom.,

4) beslut av domkapitlet i ärenden som avses i 2 kap. 3 § och 9 § 2 mom., 6 kap. 13 §, 16 § 1 mom., 20 §, 29 § 1 mom., 33 §, 35 § 1 mom. och 57 §, 9 kap. 7 § och 19 kap. 11 § kyrkoordningen och 2 kap. 30 § 3 mom., 62 § och 63 § 3 mom. valordningen för kyrkan samt i beslut som gäller godkännande av en sådan examen i ledning av församlingsarbete som avses i 6 kap. 18 § 1 mom.,

5) beslut av valnämnden i ett ärende som avses i 2 kap. 39 § 1 mom. 2—8 punkten eller 2 och 3 mom. valordningen för kyrkan och inte heller i valmyndighetens åtgärd eller beslut som gäller förrättande av förhandsröstning i hemmet, samt i

6) förvaltningsdomstolens beslut som gäller vallängden vid prästval eller församlingsval.

En församlingsmedlem har inte rätt att yrka rättelse i eller anföra besvär enligt 6 § 1 mom. över kyrkorådets eller församlingsrådets beslut om det gäller sådan diakoni, kristen fostran eller undervisning som riktar sig till någon annan person.

Över ett sådant beslut om upphandling som fattats av en myndighet i en församling eller i en kyrklig samfällighet, av domkapitlet eller av kyrkostyrelsen får kyrkobesväret inte anföras på den grund att beslutet strider mot lagen om offentlig upphandling (1505/1992), om prövningen av ärendet hör till marknadsdomstolens behörighet.

15 §

Rättelse av valresultat

Om förfarandet vid val av en förtroendevald eller en tjänsteinnehavare är lagstridigt skall valet upphävas eller, om felaktigheten avser endast beräkningen av valresultatet, bestämmas att det skall rättas. Om förfarandet är lagstridigt vid biskopsval, prästval, församlingsval eller vid val av ombud till kyrkomötet eller av medlem av stiftsfullmäktige och denna omständighet har kunnat påverka valresultatet skall be-

stämmas att valet skall förrättas på nytt om inte besvärsmyndigheten kan rätta valresultatet.

16 §

Övriga bestämmelser om rättskipningsärenden

Om inte något annat föreskrivs i denna lag skall vid behandlingen av besvär och förvaltningstvistemål iaktas vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

25 kap

Kompletterande stadganden

1 §

Besluts verkställbarhet

Stadgas inte något annat i denna lag eller med stöd av den, skall vid verkställigheten av kyrkostyrelsens eller ett domkapitels beslut iaktas förvaltningsprocesslagen. Kyrkostyrelsen eller domkapitlet har dock rätt att själv besluta att beslut skall verkställas omedelbart, om ärendet är så brådskande att ett dröjsmål skulle förorsaka synnerlig skada.

Föreskrivs inte något annat i denna lag eller med stöd av den, skall vid verkställigheten av kyrkostyrelsens, *stiftsfullmäktiges* eller domkapitlets beslut förvaltningsprocesslagen *iaktas*. Kyrkostyrelsen, *stiftsfullmäktige* eller domkapitlet har dock rätt att själv besluta att beslut skall verkställas omedelbart om ärendet är så brådskande att ett dröjsmål skulle *orsaka* synnerlig skada.

2 §

Delgivning till part

Sakägare som får anförda besvär över ett beslut av kyrkostyrelsen, domkapitlet eller av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet på den grund att beslutet kränker hans rätt skall särskilt delges beslutet. Om val eller tjänsteförslag och om beslut om rättelse av dessa samt om utnämning till en tjänst skall utan dröjsmål meddelas alla dem som sökt tjänsten.

Till ett beslut skall fogas besvärspanvisning eller, om ändring inte får sökas genom besvär, uppgift om besvärsförbudet. Samti-

2 §

Delgivning till part

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

digt skall det anges på vilket stadgande i denna lag eller kyrkoordningen förbudet grundar sig. Är besvär tillåtna endast efter rättelseyrkande, skall motsvarande anvisning meddelas om rättelseyrkandet.

Har en sakägare inte erhållit beslut jämte den anvisning eller det meddelande som avses i 2 mom. eller resolution, kallelse eller motsvarande meddelande skriftligt vid ett sammanträde, skall dessa delges med iakttagande av lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/66). Om meddelande som enligt 1 mom. skall tillställas den som sökt en tjänst, bestäms i kyrkoordningen.

Om delgivning av beslut som gäller gravar då uppgift saknas om gravrättsinnehavaren eller hans vistelseort, stadgas i 17 kap. 3 § 4 mom.

Om delgivning av beslut i pensionsärende stadgas i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan.

3 §

Delgivning för medlemsbesvär och i annat syfte

Beslut av kyrkofullmäktige, kyrkoråd och församlingsråd samt beslut som gäller fastställelse av utgången i ett församlingsval samt de avgöranden av en besvär- eller underställningsmyndighet som gäller dessa beslut skall, om beslutet inte skall hållas hemligt enligt lag, tillkännages församlingens eller församlingarnas medlemmar offentligt, genom att besluten eller meddelande om dessa anslås på församlingens anslagstavla.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller på motsvarande sätt även ett annat församlingsorgans protokoll eller del därav, om detta organ eller dess ordförande anser att det behövs.

3 §

Framläggande av protokoll

Kyrkofullmäktiges, gemensamma kyrkofullmäktiges, kyrkorådets, församlingsrådets och gemensamma kyrkorådets protokoll och valnämndens beslut om fastställande av resultatet av församlingsval jämte anvisning om rättelseyrkande eller besvär-anvisning skall efter justeringen hållas framlagda så som därom på förhand meddelats på församlingens anslagstavla. Protokoll som satts upp av någon annan myndighet inom församlingen skall på motsvarande sätt hållas framlagda om myndigheten i fråga anser det nödvändigt.

Underställningsmyndighetens och besvärmyndighetens beslut jämte anvisning om rättelseyrkande eller besvär-anvisning skall hållas framlagda på samma sätt som kyrkorådets protokoll.

Protokollet eller beslutet skall hållas framlagda åtminstone under den tid som reserverats för rättelseyrkande eller anförande av besvär.

4 §

Delgivning till församling, kyrklig samfällighet eller kyrkan

-----

I rättegångsbalken stadgas om när delfåendet av en stämning eller ett beslut av allmän domstol har skett. Om delfåendet av andra meddelanden eller handlingar gäller lagen om delgivning i förvaltningsärenden.

5 §

Handläggning av förvaltningsärenden

När ett förvaltningsärende handläggs av en myndighet i kyrkan, i en församling eller i en kyrklig samfällighet skall lagen om förvaltningsförfarande iakttas, om inte något annat följer av denna lag. Vad som stadgas i 10 § 1 mom. 5 a-punkten lagen om förvaltningsförfarande tillämpas dock inte i kyrkan, i en församling eller i en kyrklig samfällighet.

Kyrkostyrelsens förtroendevalda samt dess tjänsteinnehavare och arbetstagare kan dock utan hinder av 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande behandla ett pensionsärende som grundar sig på pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan eller en fråga som anknyter till ordnandet av pensionsskyddet och som gäller en församling, en kyrklig samfällighet eller en kyrklig förening, stiftelse eller annan sammanslutning som ingått ett pensionsavtal med kyrkostyrelsen eller tjänsteinnehavare eller arbetstagare som är anställda hos dem.

4 §

*Delgivning till församling, kyrklig samfällighet, **stift** eller kyrkan*

Stämning eller något annat tillkännagivande som skall delges ett stift skall tillställas domkapitlets ordförande eller den tjänsteinnehavare som i arbetsordningen för domkapitlet har förordnats att ta emot tillkännagivanden.

I rättegångsbalken bestäms om när delfåendet av en stämning eller ett beslut av allmän domstol *skall anses ha* skett. Om delfående av andra meddelanden eller handlingar gäller *förvaltningslagen*.

5 §

***Behandlingen** av förvaltningsärenden*

När ett förvaltningsärende handläggs *hos kyrkliga myndigheter skall förvaltningslagen och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) iakttas*, om inte något annat följer av denna lag. Vad som *bestäms i 28 § 1 mom. 6 punkten förvaltningslagen* tillämpas dock *inte i kyrkoförvaltningen*.

Kyrkostyrelsens förtroendevalda samt dess tjänsteinnehavare och arbetstagare kan dock utan hinder av 28 § 1 mom. 4 och 5 punkten *förvaltningslagen* behandla ett pensionsärende som grundar sig på pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan eller en fråga som anknyter till ordnandet av pensionsskyddet och som gäller en församling *eller* en kyrklig samfällighet eller en *sådan* kyrklig förening, stiftelse eller annan sammanslutning som ingått ett pensionsavtal med kyrkostyrelsen eller tjänsteinnehavare eller arbetstagare som är anställda hos dem.

Motiveringen för ett beslut kan utelämnas, om beslutet gäller val som förrättats av ett kyrkligt organ med flera medlemmar.

6 §

Översändande av handlingar

Ansökningar, besvär, förklaringar och andra handlingar får insändas till kyrkostyrelsen eller ett domkapitel eller till en annan myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet med iakttagande av vad som särskilt stadgas om översändande av handlingar. En myndighet får på samma sätt översända sitt beslut och övriga handlingar till sakägaren.

6 §

Ledande av möte och begränsning av yttranderätten

Vid möten som hålls av ett kyrkligt organ skall ordföranden leda behandlingen av ärendena och svara för ordningen. Om en medlem uppträder så att mötets gång störs, skall ordföranden uppmana honom eller henne att uppträda så som omständigheterna kräver. Om medlemmen inte iakttar uppmaningen kan ordföranden bestämma att han eller hon skall avlägsnas. Om oordning uppkommer skall ordföranden avbryta eller avsluta mötet.

En medlem har yttranderätt i det ärende som behandlas. Medlemmen skall hålla sig till saken när han eller hon yttrar sig. Om medlemmen avviker från saken i sitt yttrande skall ordföranden uppmana medlemmen att hålla sig till saken. Om medlemmen inte iakttar uppmaningen kan ordföranden förbjuda denna att fortsätta att yttra sig. Om en medlem drar ut på sitt yttrande trots att detta är uppenbart onödigt, kan ordföranden efter att ha anmärkt på saken förbjuda medlemmen att fortsätta att yttra sig.

I en arbetsordning eller i något annat reglemente eller någon annan instruktion kan tas in sådana bestämmelser om omfånget på medlemmarnas inlägg i enskilda frågor som är nödvändiga för att trygga mötets gång.

Vad som ovan föreskrivs om medlemmar i ett organ gäller också den som har en på lag eller på en med stöd av lag utfärdad föreskrift baserad närvaro- och yttranderätt vid organets möten.

8 §

Offentlighet och sekretess

En förtroendevald har rätt att av myndigheterna få sådana uppgifter samt handlingar för påseende som han eller hon anser vara nödvändiga i sitt värv, om inte något annat följer av bestämmelserna om sekretess.

9 §

Föredragandens ansvar

Skall ett beslut av en myndighet i kyrkan, en församling eller en kyrklig samfällighet fattas på föredragning av en tjänsteinnehavare enligt stadgande i kyrkolag eller en med stöd därav utfärdad författning eller enligt befallning av en förman i tjänsten, är föredraganden ansvarig för vad som har beslutats på hans föredragning, om han inte har anmält avvikande åsikt till protokollet eller beslutsliggaren.

11 §

Förtroendevaldas mandatperiod

Ett ombud som valts till kyrkomötet, ett stiftsmöte eller ett prosterimöte samt andra förtroendevalda i kyrkan, stiftet eller en församling kvarstår i sitt uppdrag den tid för vilken han utsetts och även därefter, till dess att någon annan blivit vald i hans ställe.

Har besvär anförts över del val genom vilket en i 1 mom. avsedd person har blivit utsedd, skall denne sköta uppdraget till dess besvären avgjorts och, om nytt val förrättas, tills någon annan blivit vald.

15 §

Beslutförheten under undantagsförhållanden

Domkapitlet kan i de fall som avses i 1

9 §

Föredragandens ansvar

Skall ett beslut av en kyrklig myndighet fattas på föredragning av en tjänsteinnehavare enligt *en bestämmelse* i kyrkolag eller en med stöd därav utfärdad författning eller enligt befallning av en förman i tjänsten, är föredraganden ansvarig för vad som har beslutats på hans *eller hennes* föredragning, om han *eller hon* inte har anmält avvikande åsikt till protokollet eller beslutsliggaren.

10 a §

Representationen för kvinnor och män i olika organ

I kyrkliga organ skall med undantag för kyrkomötet, stiftsfullmäktige, biskopsmötet, domkapitlet, kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet finnas såväl kvinnor som män vardera minst 40 procent, om inte något annat följer av särskilda skäl.

11 §

Förtroendevaldas mandatperiod

En förtroendevald kvarstår i sitt uppdrag den tid för vilken han eller hon utsetts och även därefter till dess att någon annan blivit vald i hans eller hennes ställe. Om besvär har anförts över det val genom vilket en förtroendevald blivit vald skall denna sköta sitt uppdrag tills besvären har avgjorts och ifall nytt val förrättas till dess någon annan har blivit vald.

Domkapitlet kan i de fall som avses i 1

Gällande lydelse

mom. fatta nödvändiga och brådskande beslut, då biskopen eller domprosten samt två andra medlemmar av domkapitlet är närvarande.

Föreslagen lydelse

mom. fatta nödvändiga och brådskande beslut *som hör till domkapitlets och stiftsfullmäktiges behörighet*, då biskopen eller domprosten samt två andra medlemmar av domkapitlet är närvarande.

26 kap

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

7 §

Begravningsväsendet

Har en församling före denna lags ikraftträdande överlåtit en grav för all framtid, skall denna överlåtelse fortfarande gälla, så länge som graven utgör en del av en fredad begravningsplats. Beträffande en sådan grav skall dock tillämpas 17 kap. 3 och 4 §§.

7 §

Begravningsväsendet

Om en församling före denna lags ikraftträdande har överlåtit en grav för all framtid skall denna överlåtelse fortfarande gälla så länge graven utgör en del av en fredad begravningsplats. *Beträffande* en sådan grav skall dock 17 kap. 5 § tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 200 . Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Mandatperioden för de stiftsmöten och prosterimöten som valts innan denna lag träder i kraft löper ut när fyra månader förflutit efter lagens ikraftträdande. Domkapitlets sammansättning enligt 19 kap. 2 § tas i bruk när fem månader förflutit efter lagens ikraftträdande.

Denna lag tillämpas inte på ett rättelseyrkande, besvär eller en underställning som gäller ett beslut som fattats innan denna lag träder i kraft, på ett förvaltningsvistemål som anhängiggjorts innan denna lag träder i kraft och inte heller på behandlingen av ett sådant ärende på grund av besvär hos en högre besvärsmyndighet.

När denna lag träder i kraft ändras tjänstebeteckningen till stiftsdekan för den tjänsteinnehavare som svarar för domkapitlets stiftsverksamhet. En tjänsteinnehavare som inte uppfyller behörighetsvillkoren för tjänsten när lagen träder i kraft bibehåller sitt tjänsteförhållande.